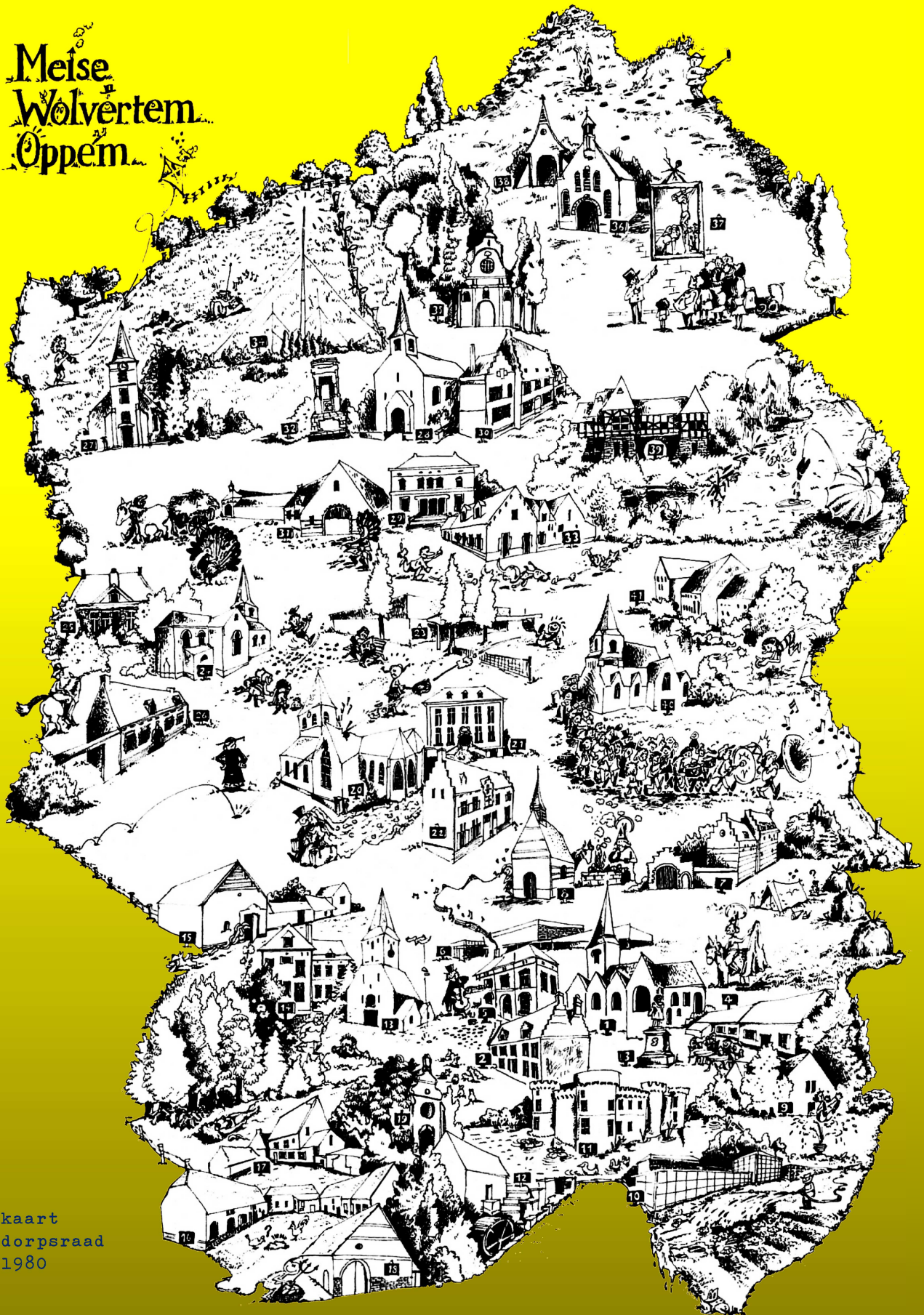

Meise
Wolvertem
Oppem

kaart
dorpsraad
1980

Beste lezers,

U heeft nu al nummer 142 van ons tijdschrift in handen.

Hopelijk kan het u alweer boeien, deze keer met artikels over het kasteel van Slozen, waar Willem de Ridder zich weer een ridder waant maar zich tegelijk alweer, samen met collega's, bewijst als een gedegen onderzoeker en geschiedschrijver. Gust de Bondt vertelt u meer over de Medaren uit Rossem. Geert Deblieck heft een loflied aan voor Marcel Belgrado en zijn familie. Willy en Frans Kerremans verbeteren een lekker recept van indertijd en Frans Meskens sluit af met iets dat u waarschijnlijk nog niet wist...

U vraagt zich wellicht af hoe die kerels dat dan wel voor mekaar krijgen?

Welnu, enerzijds hebben wij een groep goed gedocumenteerde en gemotiveerde, al dan niet geschiedkundig geschoolde medewerkers, genealogen en bovenal mensen met een passie voor onze lokale gemeenschap en haar geschiedenis, evolutie,... en ook vaak met een snuifje nostalgie.

Anderzijds beschikken wij door jaren van verzamelen, schenkingen, opzoekingen en aankopen over een belangrijk archief. Dankzij het gemeentebestuur kregen we de beschikking over een archiefruimte in het Administratief Centrum. Om u van dat archief een idee te geven: we hebben momenteel ongeveer 200 lopende meter aan documentatie beschreven en gearchiveerd. Denk hierbij aan een A4'tje en stapel die zo'n 200 meter hoog... – veel literatuur dus en dat voor 50% over onze eigen gemeente! En dan zijn er nog ruim 16.000 foto's, 1.200 boeken, vele uren film- en videomateriaal, objecten, schilderijen, kaarten, vlaggen, uniformen, medailles, enz... En er is nog heel wat dat nog verwerkt moet worden: zin om te komen helpen?

Ik voel me als penningmeester van onze vereniging ook verplicht u er op te wijzen dat we dit alles enkel kunnen realiseren door uw financiële bijdragen, door uw lidgelden, donaties en sponsoring.

Door de recente corona-perikelen hebben we bewust onze sponsors 'gerust gelaten' maar de oorlogskas die we hadden raakt stilaan leeg, dus binnenkort kan u ons terug om een smeekbede verwachten...

Ik wens u alweer niet alleen veel leesplezier, maar dank u bij deze ook voor uw passie om meer te weten willen te komen over ons gezamenlijk lokaal erfgoed.

Met vriendelijke groeten,

Dirk Verbelen,
penningmeester.

Is erfgoed ook iets dat jij belangrijk en waardevol acht? Wil je ons een steuntje in de rug geven?

Wel, kom dan ook als lid bij onze kring en help ons de waardevolle zaken van gisteren door te geven aan allen die na ons komen...

Hoe?

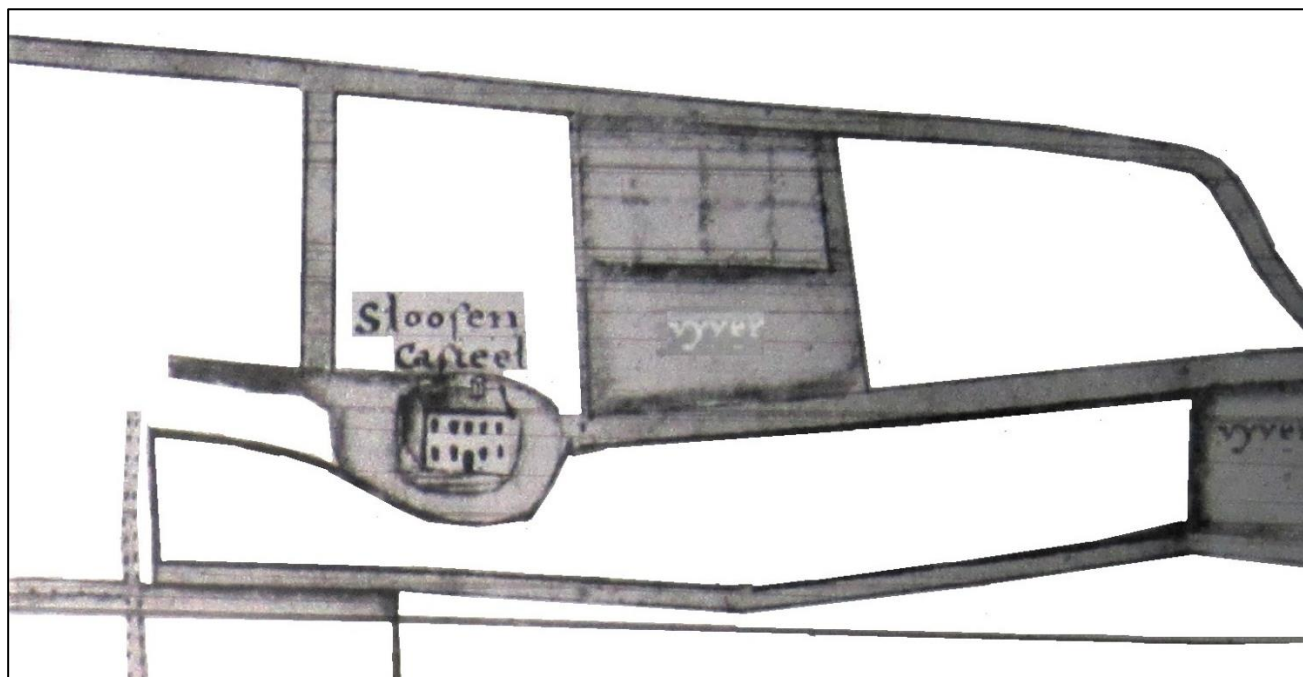
GEWOON LID: stort € 20 op rekening **BE80.7380.4197.7477** met vermelding van jouw email of jouw postadres
of nog beter:

STEUNEND LID: stort € 40 op rekening **BE80.7380.4197.7477** met vermelding van jouw email of jouw postadres.

En samen zorgen we dat ons gezamenlijk verleden niet vergeten zal worden.

DE HEERLIJKHEID LOSE

Willem De Ridder

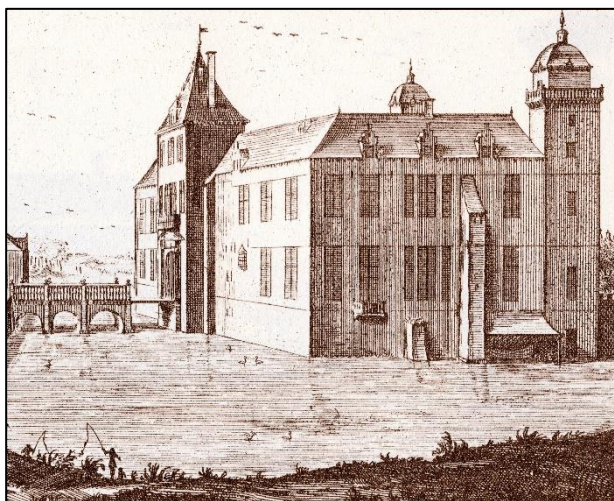
Bewerkte afbeelding Tiende-kaart Abdij van Dilighem, 1747-1748 (bron: RA Brussel)

Lexicon

"het Hoff van Aersele" is de oude naam voor het Kasteel van Imde.

"Hameyde" is de oudste benaming voor Imde. Het woord onderging de laatste 900 jaar een sterke verbastering: "Hammede, Emmede, Emmetha, Emde, Ymetha, Immede, Ymmede, Hummede, Imethe, Ymde, Ympden...".

Een hameyde is een afsluiting.

Castella Ympden Harrewijn, 1682 (bron: Sanderus)

"Silva Immetha" is het bos van Imde. Het strekte zich uit van de Kerk van Imde tot voorbij Slozen, en van de Molenbeek aan het gehucht Croonenborg (bij het huidige restaurant Hof ter Imde) tot tegen het Leefdaalbos.

"Rothem" is de oudste attestatie voor de parochie Rossem. Het betekent gerooid land, ontdaan van houtgewassen. (idem voor Rhode (Sint Brixius))

"Mösenghem" is een oude spellingsvorm voor Meuzegem.

Meuzegem en Imde vormden in de vroege middeleeuwen één domein, het was een onderdeel van "het land van Grintberghen" en had zijn eigen "coutumen" (oude gebruiken).

Na de oprichting van het Hertogdom Brabant in 1106 bleef de jurisdictie (rechtsmacht) binnen het domein, in de "camme van Ympden" (brouwerij), afhankelijk van het "Hoff van Aersele".

Toch had Meuzegem 2 parochies en konden beide kerken genieten van speciale rechtsregels: zij waren belastingvrij tegenover bisschoppelijke taxaties en deze aan het bisdom Kamerijk.

De pastoor had het voorrecht om eigenhandig alle tienden te innen en beheren. Hij bediende zowel de kerk van Meuzegem als het altaar in de parochie Imde.

De tiende was een ingevoerde grondbelasting van 10%, betaalbaar in natura of in geld, ingevoerd rond 800 n.C. door Carolus Magnus (Karel de Grote). De gehele opbrengst werd netjes in drie gedeeld en was bestemd voor de kerk, de pastoor en de armen.

Hoewel de verplichting van toepassing was op alle opbrengsten uit de landbouw- weide- en bosgebieden, heeft het tot begin 13de eeuw geduurd eer de adellijke heren hun tienden afstonden. Toch zijn niet alle tienden gegeven en bleven grote domeinen belastingvrij.

De Meuzegemse tiende werd ingedeeld in 12 wijken: wijk 1 tot 6 voor Meuzegem en wijk 7 tot 12 voor Imde (waarvan de 12de wijk op het grondgebied van Wolvertem lag).

Een bunder land volgens de "Wolvertemse voet" mat ongeveer 1,3 ha groot; 12 bunder was een mansus.

Meiseniers, zijn vrije landbouwers die minstens 2 mansus land (24 bunders) bewerken en die zich lieten registreren bij de schepenbank van Grimbergen, Buggenhout en Gaasbeek, voorzien van 2 getuigen of stravers (eveneens meiseniers) en hun geloofsbrieven (koop- en huurdocumenten). Ze werden vrijgesteld van tol, karweien en "dode hand" (successierechten).

Een leen was een onroerend goed, al dan niet bebouwd.

Om een leen te huren (leenverhef) moest de leenman een eed afleggen, manschap en hulde brengen en het beste "catheyl" betalen, een vergoeding volgens vermogen.

Figuratieve leenverheffing (bron: Wikipedia)

Toponymie

Bovenaan de 3-ledige kouter van Imde, aan de rand van het "Silva Hametha" werd een domein gecreëerd door de plaatselijke landheer.

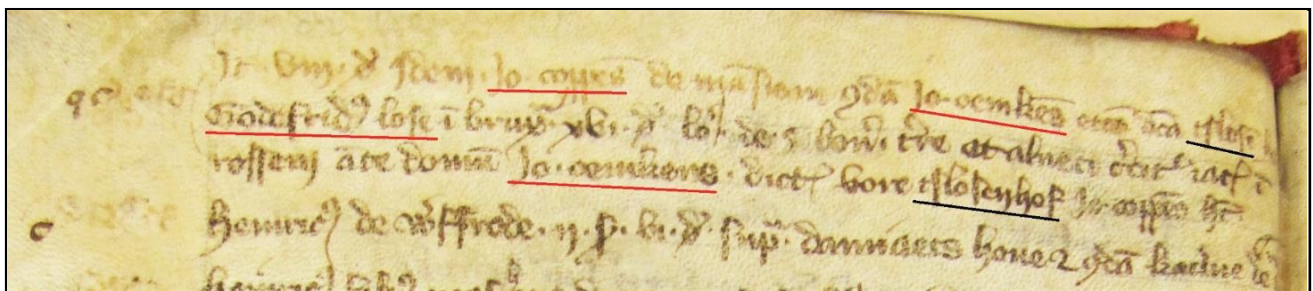
De naam van het domein vernemen we pas later, halverwege de 14de eeuw.

Voorheen is er in de literaire bronnen nergens sprake van een Frankisch-Germaans toponiem zoals bij "Mösenghem, Wolfrutheim, Lovingaheim, Opheim, enz."...

De oudste verwijzing naar dit domein vinden we in het renteboek van de Abdij van Dilighem. De abdij van Dilighem heeft echter geen goederen in Slozen, wel enkele verworven cijznen en rechten.

Alle cijnsplichtige personen (rood onderlijnd) komen aan bod: "Jo(annes) Coppe(n)s, Jo(annes) oemke(n)s, Godefrid lose i(ncola) brux(ellam) XVI d(eniers) lo(ven) de 5 bon(are)..." en de toponiemen (zwart onderlijnd) "tSlose, tSlozenhof".

Godfrid Lose betaald 16 Leuvense denieren voor 5 bunders land gelegen voor 'tSlozenhof. We herkennen hierin ook Joannes Coppens alias van Impde °ca 1320, die huwde met Aleydis de Loeze; zij is de dochter van Godefrid Lose (inwoner van Brussel) °ca 1290 en Anna Neukens.

Rentebok Abdij van Dilighem, 1360 (bron: RA Anderlecht)

Het Brussels geslacht "Lose" is prominent aanwezig rondom de Hertogelijke instellingen.

Egidius de Loeze, een broer (?) beheert dd 12.07.1318 enkele kleinere Brusselse leenhoven "s'Leeuwswiket" en wordt tussen 1318 en 1336 meermaals vermeld als renteverstrekker voor goederen langsheen de Brusselse Zennevallei.

Godefrid's naam staat meermaals genoteerd als rentehouder in de notulen van de Brusselse Ammanie, en ook in het "*Livre de feudataires de Jean III de Brabant*", waarin hij een leen overneemt van Gillis Plast "*Egidius de Plast bonaria terre jacenta in parochia de Woelsferthem. Godefridus, filius Willelmi Loeze, in rotulo bruxellensi, tenet modo*".

Zij zijn de kinderen van, ofwel Willem Loze °ca 1260, die zijn zegel mocht hangen aan een akte van Hertog Joannes II van Brabant (Pitsemburg dd 26.06.1304) en kleinzoon van Joannes Lose °ca 1230, Amman van Brussel in 1279, ofwel van Theodorus Lose °ca 1260, in 1298 aangesteld als schatbewaarder van de Hertogelijke inkomsten en benoemd als schepen te Brussel in 1304.

De laatste in de rij, Egidius Loeze, stierf lang voor 1308, toen zijn weduwe verschillende renten incasseerde voor hun landerijen tussen Linthout(Brussel) en Etterbeek.

De heerlijkheid "Slozen"

Het domein Slozen was herkomstig uit een allodiaal goederenbestand en heeft nooit tienden afgedragen ten gunste van een parochie. (nvdr: uitgezonderd de 546 R(oeden) ten zuiden van het kasteel; deze behoren tot de X^{de} tiende-wijk van Imde.

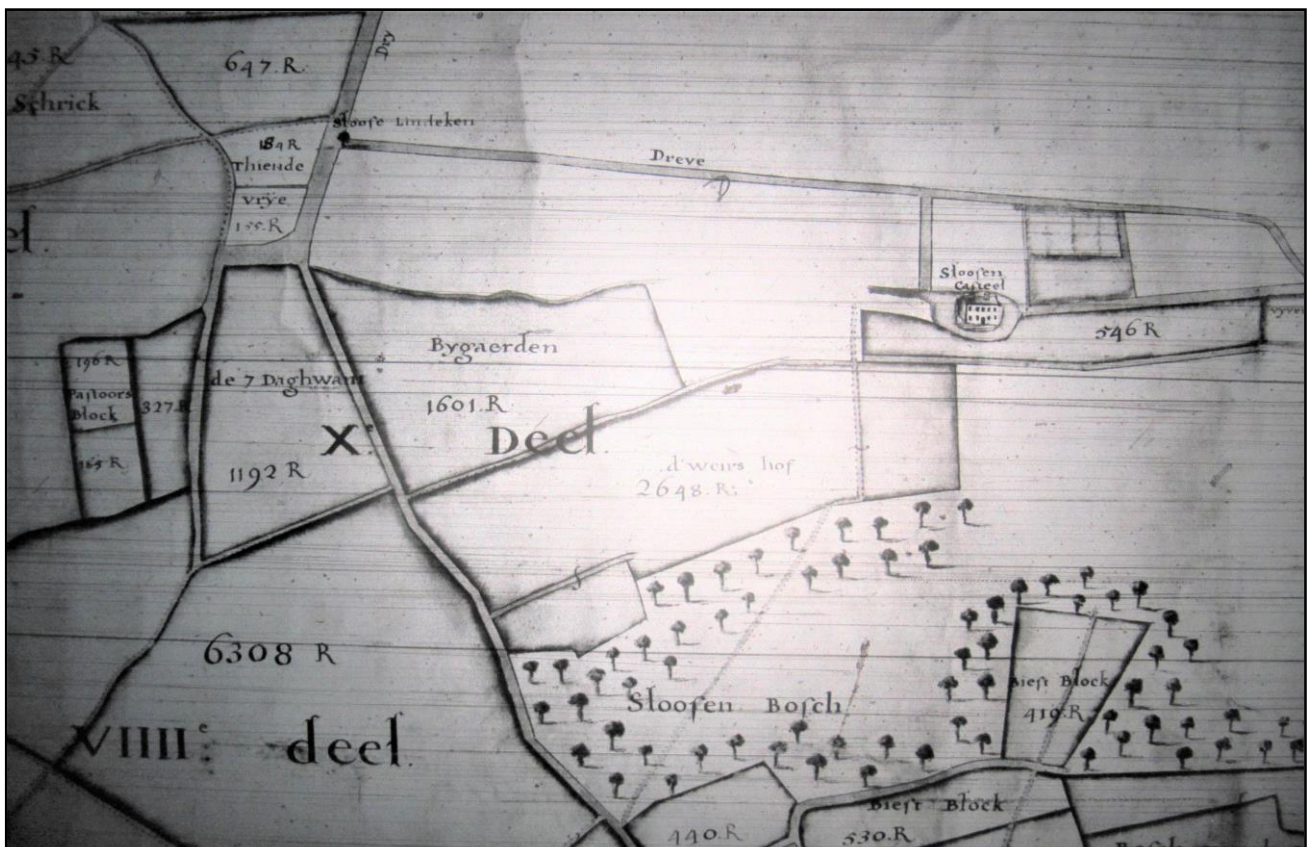
De onderstaande tiende-kaart van de Abdij van Dilighem, werd in 1745 in overleg samengesteld in de pastorie van Meuzegem en opgemaakt in 1747/1748.

Deze kaart verschaft ons enorme kennis en inzicht over veldindelingen, toponiemen, omvang van de parochies en, zeer belangrijk, de tiende-vrije percelen.

Slozen leunt tegen het Imdebos aan en is afgesneden door een kleine gracht, "*de Scheybeke*".

De domeinen "*Slozen*" en "*het hof van Aersele*" werden door de plaatselijke heer verkocht aan de Hertog van Brabant.

Die bracht zijn landerijen en goederen onder in een goederenbestand, het "*Leenhof van Brabant*".

Tiende-kaart, 1747-1748 (bron: RA Brussel)

Het is gissen wie deze verkoop afrondde: de familietak "van Sotteghem" of deze "van Impde", of was het tijdstip gekoppeld aan het voogden van de kerken van Wolvertem en Heembeek dd 03.11.1155 ?

Leiden alle wegen naar Slozen ?

Bovenaan op de tiende-kaart ligt de kaarsrechte "Slozendreef". Deze liep van "Slozelindeken" op de verbinding Imde - Steenhuffel naar het einde van Slozen "het Enneken".

Een tweede dreef verbond het kasteel naar "het Enneken" en was voorzien van een ophaalbrug over de kasteelvijver.

Een derde dreef van het kasteel liep naar het pachthof en was eveneens voorzien van een ophaalbrug.

Een weg naar Rossem was er NIET. De verbindingsweg van Rossem naar Slozen kwam pas tot stand in 1910 en werd uitgevoerd na de slag van Imde (24.08.1914) en na de laatste onteigeningen.

Slozen was vroeger een aparte entiteit en behoorde noch tot Imde, noch tot Rossem. De parochie Rossem verkreeg in de 17de eeuw het recht om de godsdienstige taken van de Slozenaars op zich te nemen. De vroegste notering in het Rossems kerkregister dateert van 20.01.1696, bij de doop van de dochter van de kasteelheer, Isabella Francisca Constantia van der Veken de Slozen.

Het moest een hele bedoening zijn geweest om, in het putje van de winter, met paardenkoetsen, de kerk van Rossem te bereiken. Er was enkel een voetwegje (heden: *Rossemdorp*) beschikbaar over het akkerland en logischerwijs moest men een blokje omrijden via Imde en het gehucht Neerpoorten.

Het pachthof bij het kasteel is op deze tiende-kaart niet aangegeven maar we bemerken wel de voetweg over het "d'Wershofveld" van

de Abdij van Groot-Bijgaarden. Vervolgens doorkruiste deze voetweg het 38 ha. groot "Immeren Bossche" van de Prinsen de la Tour & Tassis, om te eindigen aan het kerkportaal van Imde. (nvdr: het Imdebos staat op de tiende-kaart aangegeven als "Sloosen Bosch")

Motte en/of kasteel ?

De oude 8-vorm van de motte was nog aanwezig op de Ferrariskaart uit 1771.

Het domein had aanvankelijk een oppervlakte van 24 bunders: 7 bunders voor de motte, de wallen, het opper- en het neerhof, vergezeld van nog 17 bunders land en weide.

In totaal 24 bunders of 2 mansus, voldoende om binnen de schepenbank van het Land van Grimbergen het Meisenierschap aan te vragen.

Wanneer het domein einde 12de eeuw verkocht werd aan de Hertog van Brabant, verdwenen de hoofdgebouwen op het neerhof, de moestuin overleefde.

Naast het kasteel verscheen een nieuw pachthof met stallen, schuren en een brouwerij. Op het opperhof van de motte kreeg het nieuwe hoofdgebouw het aanzien van een kasteel. Door deze transformatie werd het leen aangeboden aan meer begoede en edele personen die het gebruikten als buitenverblijf.

Ferrariskaart, 1771 (bron: Cartesius)

Het kasteel

De tiende-kaart is de enige kaart waarop het kasteel van Slozen afgebeeld staat.

*Beeldfragment
Tiende-kaart,
1747-1748
(bron: RA Brussel)*

Het kasteelbeeld kan figuratief overkomen, maar er zijn vergelijkingspunten met de pastorie van Meuzegem.

Met de gegevens uit de renovatie van de Meuzegemse pastorie beschikken we over voldoende kennis om het kasteel van Slozen weder samen te stellen.

Er zijn twee schouwen die elk 4 haarden bedienen, twee op elke verdieping.

Het gehele gebouw bestaat uit een identieke linker en rechtervleugel van elk 2 vertrekken, in het midden verbonden met een hal die uitgaat op een voor- en achteringang; uiteraard voorzien van een trappengalerij.

De bovenverdieping is meestal een kopie van benedenverdieping.

Verder bestond het kasteel uit:

een hoofdgebouw met een kapel, een snoekvijver, vijver met "het langblok", vijver met "het steenblok", een voetweg "den dam", twee stenen bruggen over de vijver met ophaalfunctie.

En naast het kasteel:

een pachthof, een brouwerij, een "borreput", een grote boomgaard, een kleine boomgaard met vijver, de grote dreef naar "Sloose Lindeken".

De opgeviste zandstenen bij de remake van de kasteelvijver door architect Roger de Winter, zijn waarschijnlijk onderdelen van de stenen bruggen.

Zandstenen ornamenten (bron: archief Paul de Winter)

Bij het leegmaken van de zolderruimte vond zoon Paul de Winter nog een Spaanse sabel, type "Toledo" met een messing handvat en een gecorrodeerd stalen lemmet.

(bron: archief Paul de Winter)

Paul schonk deze sabel aan onze Erfgoedkring Berla, wat meteen aanleiding gaf tot verder en meer nauwkeuriger onderzoek.

De herkomst van de sabel bleef onduidelijk, maar hij heeft, met stellige zekerheid, jarenlang onder het grondoppervlak gelegen.

We hadden het vermoeden dat de vader van Paul, architect Roger de Winter, deze vondst bovenhaalde bij het graven van een vijver die deels de oude dichtgemaakte kasteelvijver overlapte, evenals de ornamenten in zandsteen, onderdelen die de twee 17de eeuwse ophaalbrugjes sierden.

Een eerste onderzoek naar de vormgeving van de sabel leidde mij naar de Spaanse *Toledo-sabel*.

Als je snuistert doorheen de geschiedenis van het kasteel van Slozen, is de link met de 17de en 18de eeuwse kasteelheren vlug gelegd. Paton en d'Herteleer waren hoger opgeleide militairen, meestal in dienst van onze Spaanse landvoogden.

Handvat sabel – originele staat.

Handvat sabel – gereinigd messing.

Maar bij het reinigen van de garde (handvat) kwamen een heleboel ijkmerken vrij. Hier stopt de theorie om de sabel te linken aan 1697, het jaar waarin het kasteel (deels) verwoest werd door de troepen van Markies van Villeroy.

De merknaam op het handvat.

De inscriptie "VERSAILLES" op het handvat zegt voldoende om de herkomst te plaatsen bij de "*Manufacture d'Armes de Versailles*", een Franse (vuur-)wapenfabriek, in het leven geroepen door l'Assemblée Législative (23.08.1792) in het kader van een reorganisatie van de Franse wapenindustrie.

De beroemde wapensmid Nicolaes Boutet wordt er bij decreet tot directeur benoemd; hij verfijnt de vuurwapens en geeft de oude grenadierssabel, "*briquet*" een nieuw uitzicht.

In de jaren 1801 en 1803 wordt een productie van 418.639 sabels afgeleverd (*modele de l'an IX en modele de l'an XI*).

Boutet doet beroep op verschillende ambachtslieden en meester-goudsmeden die de luxe wapens voor hun rekening nemen en deze versieren met hun initialen. De gewone sabels krijgen enkel een nummer of een herkenningsembleem. Voor het kwaliteitstaal van het lemmeet werden de fabrieken van Klingenthal aangezocht.

Het messing handvat met 28 koorden, dat in mono blok werd gegoten, kon voorzichtig gereinigd worden op basis van de juiste hoeveelheid zoutzuur.

Helaas is het lemmeet van de sabel zo sterk gecorrodeerd dat bij een poging tot reiniging, geen metaal meer overblijft.

Voor een datering van de sabel zijn we dus aangewezen op de vele ijkstempels die het handvat versieren... en dat zijn er veel, ik heb nog nooit zoveel merktekens gezien op een voorwerp. Buiten de geklopte merknaam "Versailles" zijn er nog 5 ijkmerken:

- de letter P met bovenop een 5-puntig sterretje;
- de letter C met een 5-puntig sterretje;
- een wazige vermelding van JC;
- de letter V;
- een mysterieus teken(of is dit een halve miskleun van de letter B(oudet)?).

Ijkmerk "P" + sterretje.

Ijkmerk "V".

Ijkmerk "C" + sterretje.

Ijkmerk "B" ?

Ijkmerk "JC".

De vijf ijkmerken zijn vermoedelijk het gevolg van het uittesten van het messing blok en daarom plaats ik deze sabel in de beginjaren van de wapenfabrikant, tussen de jaren 1793 en 1800.

Rest nog het mysterie rond de herkomst van het wapen... komt het wel uit de slotgracht van het kasteel ?

Neen... het kasteel was in 1745 reeds in een abominabele staat en de nodige gelden ontbraken om het een nieuw leven te geven.

In 1779 bij de vernieuwing van de pacht van de kasteelhoeve aan Peeter Rongé was het kasteel van Slozen al afgebroken: "...alwaer het casteel heeft gestaan..." en waren de vijvers al dicht gegooid: "...de gevulde vyvers van het voorschreven Casteel...".

Heeft het pachthof van Slozen nog een duister kantje bij de afsluiting van het ancien regime en de Franse aanwezigheid?

In ieder geval, Berla heeft een prachtig wapen in haar collectie: Paul, bedankt!

Archeologie en magneetvissen

Op een mooie dag staat Kurt Joos aan mijn achterdeur te trappelen van ongeduld: we gaan omwille van hoogdringendheid de site verkennen met metaaldetectoren.

Eerst delen we het terrein op in kavels die in aanmerking komen voor mogelijke vondsten.

Om de vijverranden langs de oostzijde te onderzoeken (zie *grondplan hieronder*) haalt Kurt een potmagneet uit zijn kofferbak.

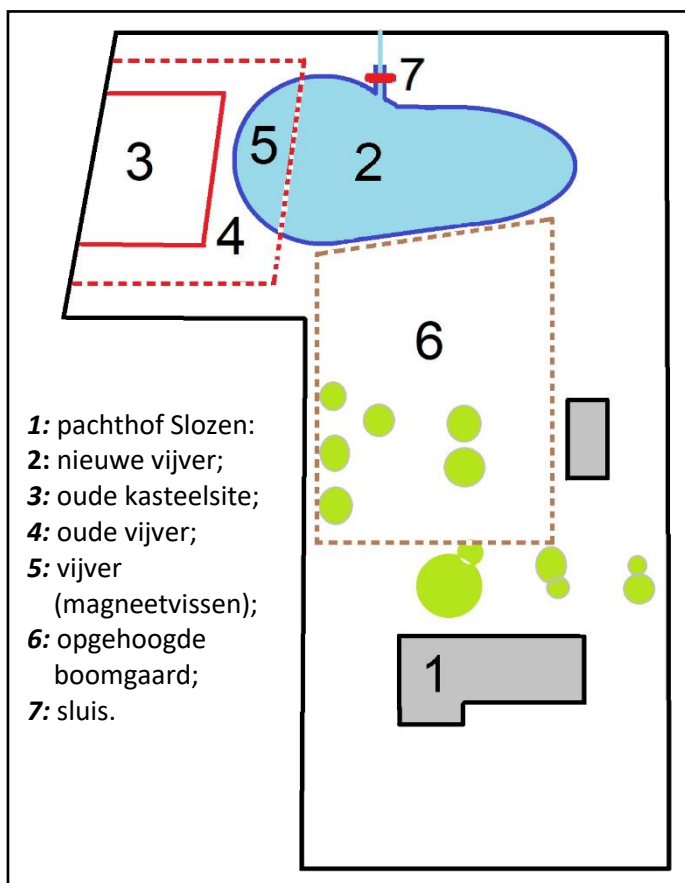
Ondanks de enkelvlakkige aantrekkingskracht van de onderzijde van de magneet en een trekkracht van rond de 650 kilogram, halen we, op een hedendaagse verroestte kepernagel na, geen enkel metaal naar de oppervlakte.

Voor de detectie maken we gebruik van 2 grote metaaldetectoren en 1 handdetector.

Bij één metaaldetector werd de detectie "ijzer" geminimaliseerd en gebruiken we het toestel om andere metaalsoorten beter te kunnen detecteren.

Bij een vluchtige verkenning van het terrein treffen we een vijversluis aan (nr. 7 op het grondplan).

De opbouw van het sasje bestaat uit 2 formaten "gebruikte" gevelstenen.

Vijversluis.

Afdeklaag van de sluis.

De stenen van zowel de rechter als linkerkant vertonen gelijkenis met de gevelstevan van de dependances van het pachthof.

De bovenste stenenrij van het sas bestaat uit zeer klein steenformaat. Pas later zal ik ontdekken dat het (gevel)stenen zijn van het verdwenen kasteel van Slozen.

We starten ons onderzoek op kavel 3, de oude kasteelsite en kavel 4, de oude dichtgemaakte vijver. Op elke kavel werd op verschillende plaatsen de bovengrond opengemaakt, respectievelijk van 20 tot 80 cm.

Op kavel 3 troffen we deels kleigrond aan, vermengd met grijs-blauw vijverslip en voornamelijk kleine bouwrestanten van gevelsteen, kalkrestanten en gebroken dakleien.

Lei-fragmenten uit kavel 3.

Kavel 4, de oude vijver, bestaat uit een minstens 80 cm dikke laag vijverslib met groot bouwpuin en volledige stenen.

Uitgraving in kavel 4.

Stenen in kavel 4.

Dan kwam kavel 6 aan de beurt (de opgehoogde boomgaard).

Dit licht verheven terrein bestaat uit minderwaardige teeltaarde; het blijkt een mengeling te zijn van grond uit de nieuw gegraven vijver en aarde uit de oude boomgaard van het pachtthof.

Tussen de fruitbomen begon de metaaldetector onophoudelijk en luide signalen te vertonen.

Daar troffen we een zeer dikke ijzeren keten aan. Naarmate we verder groeven en de ketting alsnog langer werd, dachten we in alle euforie, een ketting te hebben gevonden van één van de twee ophaalbruggen van het kasteel. Helaas ligt deze vondst niet in de afgebakende kasteelsite en catalogeren we het metaal als onderdeel van een dubbel paardengespan of een van de vele ketens om zware landbouwkarren voort te trekken.

Ijzeren ketting van 2,15 m in kavel 6.

Een vluchtig overzicht van al de gearchiveerd metalen: loodfragmenten, koperen knopen, een 19^e-eeuws gebroken loodgewichtje, koperen vestversiering, een huls van de Cartoucherie Française ca 1935, en twee koperen muntjes.

Loodgewichtje, 19de eeuw.

Kogelhuls CF.

Tussen kavel 4 en 5 vond Kurt twee koperen muntjes, klein, licht, dun en op het eerste zicht niet erg waardevol, evenwel...

Bij het reinigen van de muntjes werd het wapenschild en enkele letters werden zichtbaar en kon ik met het vergrootglas de andere letters waarnemen...

Maille 1, voor- en achterzijde.

In 1581 nam de Hertog van Parma Doornik in en het gevestigd munthuis werd een koninklijk munthuis dat weer geheel onder Spaans beheer munten sloeg.

De maille is geslagen in Doornik in 1581 door muntmeester Jaques de Surhon, die meester was van 1581 tot 1609. Op de voorzijde staat het borstbeeld van Philips II met kroon, met de tekst: "PHS. D:G. HISP. Z. REX. D. TOR." + een toren, dat is het ijkmerk van Doornik.

De tekst is voluit: *Philippus Dei gratia Hispaniarum rex Dominus Tornesis*, wat betekent: *Philips, bij Gods gratie koning van Spanje en heer van Doornik.*

Op de keerzijde staat een gekroond Bourgondisch wapenschild, gevierendeeld met de zilveren faas van Oostenrijk, de 3 lelies van Valois, de blauw-gouden schuinbalken van Bourgondië, de gouden leeuw van Brabant en bovenop, het 5^e kwartier, de Zwarte leeuw van Vlaanderen, met de tekst:

“DOMINVS. MIHI. ADIVTOR.” vrij vertaald: *de Heer is mijn helper.*

De maille heeft een koperlegering, weegt 1,81 gr. en heeft de waarde van 1/3 oord.

Naar huidige normen zou deze amper 5 Eurocent waard zijn.

Maille 1, model (bron: duiten.nl).

Het andere muntje vergde wat meer onderzoek en de info hierover is zeer schaars.

Enige zekerheid biedt de metaallegering en het gewicht: het is eveneens een maille.

De geslagen binnenring zowel op de voor- als achterzijde is typisch voor een muntslag uit de periode van Keizer Karel.

Maille 2, voor- en achterzijde.

Op de voorzijde bevat de binnenring een wapenschild dat bovenaan licht gekroond is.

Aan de achterzijde bemerken we de voetboog van een kruis.

Eenzelfde type munt, weliswaar kleiner en nog wat lichter, is de kwart - groot van 0,56 gr., doorsnee 16 mm, uit Brabant. Deze munt is geslagen in Antwerpen tussen 1521 en 1556, dit valt in de periode dat Karel V landsheer was van de Nederlanden.

Dat verklaart waarom op de voorzijde van de munt een gekroond wapen van het koningshuis van Oostenrijk-Bourgondië te zien is, met het opschrift “KAROLVS + ROMA + IMPE + H + R”.

Op de achterzijde van de munt staat in het midden een versierd kruis met twee lelies en twee kronen, met in de rand het omschrift “DA + MIHI + VIRT + COTR + HO + TV[OS]”.

Kwart - groot (bron: oudekerk.nl).

Uit de vondsten van kavel 3 en 4 (*kasteel + kasteelvijver*) selecteren we vier (*gevel*)stenen.

De zeer kleine stenen verraden dat ze van het kasteel komen en niet van het pachthof.

Eenzijds, vinden we dit type steen niet terug, anderzijds, werden er op het pachthof geen bouwwerken gesignaleerd tussen 1745 en 1779 toen de kasteelvijvers met bouwpuin werden opgevuld.

De laatste bouwphase van het kasteel dateert van na 1697 toen het kasteel verwoest werd en de huurder d’Hertefeldt, op eigen kosten, voor 2.500 gulden reparaties aan het kasteel verrichtte.

Gevelsteen.

Gevelsteen.

Wat meteen opvalt is de grootte van de baksteen en de zeer slordige afwerking ervan, haast een kasteel onwaardig.

Komen ze uit de laatste bouwphase?

Gevelsteen – A.

Gevelsteen – B.

Gevelsteen – C.

Gevelsteen – D.

Gevelsteen – D.

Gevelsteen – E.

Enkele markante opmerkingen:

- niet afgestroken malvormen: allemaal, behalve E (één zijde);
- vervormde kleivormen door onstabiel bakproces of te laag bakproces: B en C;
- onzuivere kleipasta of te laag bakproces: D;
- onvoldoende gemengde, geraspte, geknede en gewalste klei of te laag bakproces (= lucht): A;
- slechte selectie van de kleiputten; klei met te weinig ijzeroxide en te veel kalk geeft de baksteen een oranje kleur: D.

De (gevel)stenen hebben identiek afmetingen: 17,5 / 8,5 / 4,2 cm.

Een nomenclatuur voor baksteen is er niet echt, de steen is iets groter dan een Nederlands "Juffertje" (17,5 / 8,5 / 4,0 cm.), kleiner dan een "Derdeling" (17,5 / 8,5 / 4,5 cm.) en smaller dan een "Booms" (17,5 / 8,2 / 5,0 cm.)

De gevelsteen E toont een betere afgewerkte steen met een uitsparing langs de randen om een bredere metselvoeg te verkrijgen.

Verder stellen we vast dat de buitenzijde van het kasteel niet *gekaleid* was, althans, we vinden geen kalkbeslag op de weinige bovengehaalde stenen.

Een deel van de binnenmuren zijn kalk- en stofvrij. Gevelsteen D toont een andere mortel, met toevoeging van meer zand en amper gebruik van kalk, deze heeft hele zachte structuur. Zijn sommige kamers daarmee afgewerkt?

Ook de samenstelling van de mortel laat te wensen over. Met gewoon water zijn de stenen in een mum van tijd ontdaan van hun kalkresten.

De gebruikelijke samenstelling van 1/3 kalk en 2/3 zand lijkt behouden te zijn, de toevoeging van additieven kennen we helaas niet, noch de kwaliteit van het brandproces tot het bekomen van de ongebluste kalk.

Het dak van het kasteel was bezet met leien, we vonden geen dakpanfragmenten.

Over de kwaliteit van deze leistenen valt weinig te vertellen; ze zijn wel stormvast, hebben weinig tot geen onderhoud nodig, zijn goed bestand tegen temperatuurverschillen en gaan met gemak 100 jaar mee.

Fragmenten van de leisteen.

Aan de andere kant van de haag bevindt zich de rest van de oude kasteelsite.

Zicht op de oude kasteelsite.

Historische mortelrecepten							
Type mortel	Vette steenkalk	Scheplkalk	Tras	Zand	Portlandcement	Verhouding kalk + tras : zand	Toepassing
Sterke trasmortel							
Achttiende eeuw en ouder	1-1½		1				Blijvend onder water, zoals kelders en waterkerende muren (waterdichte mortel)
		1-2	1				
Negentiende eeuw en jonger	1		1½				
		1	1¼				
Sterke basterd trasmortel							
Achttiende eeuw en ouder	6		4	1		10:1	Blijvend onder water, zoals kelders en waterkerende muren (waterdichte mortel)
		6	3	1		9:1	
Negentiende eeuw en jonger	1		1½	2		1¼:1	
		1	1¼	1½		1½:1	
Slappe basterd trasmortel							
Achttiende eeuw en ouder	3		1	2		2:1	Vochtig en aan lucht blootgesteld, zoals trasraam, fundering en opgaand werk (muur op zuidwest)
		5	1	2		3:1	
Negentiende eeuw en jonger	1		1½	2-4		1:1-1½	
		1	1¼	2-3		1:1-1½	
Kalkmortel							
Achttiende eeuw en ouder	3			2		1½:1	Droog, aan lucht blootgesteld, zoals opgaand werk
Negentiende eeuw en jonger	1			2-3		1:2-3	
		1		2-2½		1:2-2½	
Basterd cementmortel							
Negentiende eeuw en jonger	2½	2			½		Opgaand werk
		1	2	1			Blijvend onder water
		1	4	1			Opgaand werk

Verklaring van de gegevens in de tabel:
De getallen geven volume delen. De notatie 1-1½ betekent dat de hoeveelheid kan variëren, afhankelijk van toepassing en/of bron (literatuur), van één tot anderhalf deel. De recepten van negentiende eeuw en jonger zijn voornamelijk uit **Van der Kloes 1893** en gaan uit van droge kalkpoeder. Wanneer wordt uitgegaan van een stijf kalkdeeg wordt twee keer zoveel tras en zand toegevoegd.

Mortelrecepten (bron: Joost De Vree)

De eigenaar hiervan was nieuwsgierig naar onze vreemde activiteiten en vroeg om bijkomend onderzoek op zijn eigendom.

Helaas is de plaats opgehoogd met uitgegraven grond van de verderop gelegen vijver en hebben we hiervoor de toelating van de Vlaamse overheid nodig.

GODFRIED D'HERTEVELT

DE ARME EDELMAN EN HEER VAN SLOZEN

Louis de Bondt

(originele tekst)

Willem De Ridder

(aanpassingen en aanvullingen)

Godevaert Lodewijk de Hertefelt (°Luxemburg 18.11.1676 +Londerzeel 13.03.1729) was de zoon van Jan en Anna Maria de Redingh.

Hij huwde een eerste keer met **Catherine Jacqueline de Châtelain**; een tweede maal (1710) met **Anna Barbara van Lille** +Rossem 25.10.1711 en er was ook een derde huwelijk (17.03.1714) met **Helena Ferdinande van der Vekene**, dochter van Marcus en Isabelle Helena Rubens (kleindochter van P.P. Rubens).

Hertefelt werd Heer van Slozen door zijn eerste huwelijk.

Godfried De Hertefelt was rond 1710 mede-eigenaar van "*het Schalienhuis*" in de Snepelaar en kort na zijn derde huwelijk kocht hij het "*Hof ter Mannen*" te Londerzeel van Marcus Antonius van der Vekene.

Het Hof ter Mannen was een leengoed van de heren van Grimbergen, gelegen aan de Calvarieberg.

Het hof Ter Mannen was verhuurd aan Geeraard Vanden Driessche voor 25 gulden plus *twee koppels kiekens* per jaar.

De Hertefelt heeft er 1.310 gulden voor gegeven. Dat was niet alleen zeer duur betaald maar bovendien waren de schoofrechten daar niet meer bij. Marcus Antonius van der Vekene had die door de pachters laten afkopen en de opbrengst gebruikt om in de parochiekerk van Londerzeel een jaargetijde voor zijn zielenrust te funderen.

De miserie begint met Hertefelts stiefzoon, **Andreas van der Vekene**.

Andries was heel jong de nieuwe heer van Slozen, maar al het vruchtgebruik was voor zijn moeder, de naakte eigendom moest hij delen met zijn zus Maria Antonia.

Ongetwijfeld hebben zowel moeder de Châtelain en stiefvader Godfried d'Hertefelt, het kasteel Slozen beheerd tot hun enige zoon oud en wijs genoeg zou zijn om daar zelf voor te zorgen.

Met zijn stiefvader Godfried scheen Andries aanvankelijk goed overeen te komen. Die was nooit te beroerd om hem wat voor te schieten als hij in geldnood zal. En dat gebeurde zeer frequent en de oplopende schulden hadden wel gevolgen.

Op 04.05.1710 stelde hij zijn stiefvader aan als zijn enige en algemene erfgenaam en gaf hem het kasteel van Slozen, met alles wat er bij hoorde, in huur voor een periode van 9 jaar.

Andries werd officier in het Waals infanterieregiment van Kolonel Hartop en huwde begin 1715 met Maria Francisca van Jallet.

Op 26 maart 1715 verkocht het jonge koppel de tienden van Slozen, de Cloostermeersch en de lange dreef bij het kasteel aan de echtgenoten d'Hertefelt – Van der Vekene en restte er nog een schuld van 3.500 gulden.

Enkele maanden na hun huwelijk, op 30.04.1715, lieten ze bij notaris Meerte vastleggen dat ze uit elkaar gingen.

De zware schulden die Andreas, vooral bij stiefvader de Hertefelt had, zouden aan de basis van de huwelijksproblemen gelegen hebben.

In 1717 kreeg Andries van der Vekene een laatste aanmaning om zijn resterende schulden bij zijn stiefvader te betalen.

In de onmogelijkheid te betalen en om een rechtsgeding te vermijden werd in 1719 curator Van Daelen aangesteld om de eigendommen van Andreas van der Vekene aan de Hertefelt overgedragen.

Het betrof een hoeve in Londerzeel, de heerlijkheid van Slozen met de tienden, het kasteel, de brouwerij, de gronden en de aanplantingen.

In 1719 wordt Godefroid Louis de Hertefelt dus Heer van Slozen.

Slozen –en vooral het kasteel– was in 1719 bepaald geen eigendom dat iemand rijk kon maken.

Godfried de Hertefelt wist dat ongetwijfeld ook. Vanaf zijn huwelijk in 1696 met Catherine Jacqueline de Châtelain had hij er als huurder van zijn stiefzoon gewoond.

Toen het kasteel in 1697 door de Franse troepen van Lodewijk XIV bijna volledig werd verwoest, was hij zo onvoorzichtig geweest om het op eigen kosten te laten herstellen. Die ingrijpende werken waren nog niet afbetaald.

De Hertefelt heeft in 1719 dan ook meteen geprobeerd om van "*diverse percelen grond, tienden, een brouwerij en het kasteel van Slozen*" af te geraken.

Maar blijkbaar had hij niet de volle eigendom. Zijn stiefzoon en de vorige eigenaar Andreas van der Vekene heeft zich meteen tegen de voorgenomen verkoop verzet. Op 27.09.1719 werd Nicolaes De Wouwer, procureur van de Raad van Brabant en tevens de curator van Andreas van der Vekene, als bemiddelaar aangesteld.

Op 22.02.1720 ging de Hertefelt akkoord om voor de volle eigendom van de Heerlijkheid van Slozen aan Andreas nog een opleg van 4.000 Gulden en een lijfrente van 200 Gulden te betalen.

Maar met welk geld?

Godfried de Hertefelt en zijn vrouw Helena Ferdinande van der Vekene, die al dik in de schulden staken, moesten dringend een nieuwe geldschieter zoeken.

Ze vonden die in de persoon van de bankier van de stad Antwerpen, Louis De Coninck. Op 19.07.1720 bevestigden ze voor de griffier van de baronie van Imde en Wolvertem dat hun rentmeester Hendrik Egidius Meerte en hun gevolmachtigde Laurentius De Pauw 20.000 Gulden wisselgeld in Antwerpen hadden opgehaald en dat ze daarvoor "*het kasteel en de tienden van granen, haver, gerst en landen gelegen in de heerlijkheid van Sloosen onder de parochie van Rossum*" als onderpand hadden gegeven.

Dezelfde dag bevestigen ook Philips van Regemeuter en Peeter Voncx, gevolmachtigden van Godfried de Hertefelt, voor de schepenbank van de heerlijkheid Laethout en van de Vrijheid en Heerlijkheid van Merchtem, dat ze 20.000 gulden wisselgeld van bankier Louis De Coninck ontvangen hadden. Wat de onderpanden in Merchtem waren is niet duidelijk maar het kunnen goederen van of bij het Hof ten Houte geweest zijn.

Met de lening van bankier De Coninck werd vooreerst de grootste schuldeiser, een zekere Dominicus Everaert, zoon van Hendrik Everaert en Anna Gijbels, terugbetaald. Op 03.08.1720 bevestigde deze bij notaris Meerte te Brussel dat hij van Hendrik Egidius Meerte, de rentmeester van Godfried de Hertefelt, 20.000 Gulden wisselgeld, nog eens 1.200 Gulden wisselgeld en 320 Gulden courant geld ontvangen had.

Op 09.09.1720 werd ook de afspraak van 22 februari gehonoreerd en werd de opleg van 4.000 Gulden wisselgeld voor de volle eigendom van de "*heerlijkheid van Sloosen met het kasteel, de brouwerij, de tienden en de aanplantingen met de daarop staande bomen*" aan Andreas van der Vekene uitbetaald.

De lijfrente van 200 Gulden, die ieder jaar moest betaald worden, bleef uiteraard nog een poosje achterstallig.

Andere schuldeisers zagen hun geld voorlopig niet. Op 19.11.1720 liet wijnhandelaar Casteels door een deurwaarder beslag leggen op de goederen van de Hertefelt.

Op 28.11.1720 stuurde een zekere kapitein Debouck een brief naar die deurwaarder om hem te vragen om een bedrag van 1.800 Gulden, dat de Hertefelt nog te goed had, door te laten.

Op 13 januari 1721 kwamen ook andere schuldeisers zich melden:

- Andreas vander Vekene, die zijn lijfrente van 200 Gulden in het gedrang zag komen;
- Peeter Coeckelbergh die blijkbaar nog wat tegoed had voor gronden gelegen in de polder van Doel;
- de weduwe van Guilliam Vermeulen volgde de 27ste van dezelfde maand.

Ongetwijfeld waren er nog andere dagvaardingen die niet in het archief van de familie Peeters te vinden zijn.

De Hertefelt werd onder curatele gesteld en op 05.06.1721 werd hij verplicht om één van de tienden van de heerlijkheid Slozen, zijn gronden te Slozen, gronden onder Merchtem, een huis van Plaisantie in Nieuwenrode en het kasteel van Slozen te verkopen. Dat kasteel werd toen omschreven als hebbende een kapel, een neerhof, twee ophaalbruggen, vijvers, een brouwerij, een hoeve, stallen en bomen.

Vijf dagen na die beslissing herinnerde de deurwaarder zich dat Godfried Lodewijk de Hertefelt nog iets anders had dat kon aangeslagen worden.

We herinneren ons dat hij, als echtgenoot van Helena Ferdinande van der Vekene, ook de eigenaar was van een deel van het Schaliënhuis, dat op 17.09.1720 –na een lange procedure– in onverdeeldheid was gebracht.

Welnu, op 10.07.1721 werd door de deurwaarder van de Soevereine Raad van Brabant één vierde deel van het Schaliënhuis en zijn dependentiën, samen 41 bunders groot, in beslag genomen.

De Hertefelt heeft die lijfrente maar 2 jaar moeten betalen.

Andreas van der Vekene overleed in Brussel op 17.12.1722, amper 30 jaar oud, en werd in de kerk van Londerzeel begraven. De pastoor noteerde in het register: "Andreas van der Vekene van der Slosse, gestorven in Brussel, begraven in het hoogkoor".

Godfried de Hertefelt is voor dit snelle heengaan zeer erkentelijk geweest. Na de dood van zijn stiefzoon heeft hij 1.500 Gulden aan de kerk van Rossem geschonken om er elke donderdag een mis te laten celebreren. Daar kwamen nog eens 200 Gulden voor de kerk van Imde en 100 Gulden voor de kerk van Londerzeel voor jaargetijden bij.

Ja, dat Godfried niet goed met geld om kon gaan, hadden we al bij zijn aankoop van Termannen opgemerkt.

In 1725 vecht Godfried De Hertefelt letterlijk een robbertje uit met zijn schoonbroer in de vierschaar. Beiden hebben een militaire achtergrond, Godfried kwam uit een familie van militairen en hijzelf was kapitein in het regiment van de Markies Melin-Benavides, JB van der Vekene was in 1701 kapitein van de cavalerie van de markies van Westerlo en had al eens voor de krijgsraad van Bergen moeten verschijnen.

Jonker Godfried D'Hertefelt en zijn zwager jonker Philips Jan Baptist van der Vekene, heer van Berent en van Sneppelaar waren op 28.04.1725 ter zitting van de vierschaar gedagvaard om er hun wederzijdse standpunten inzake een financiële aangelegenheid kenbaar te maken. Tijdens de uiteenzetting van hun argumenten kwam het tot een ernstig meningsverschil tussen hen beiden, dat uitliep op handgemeen.

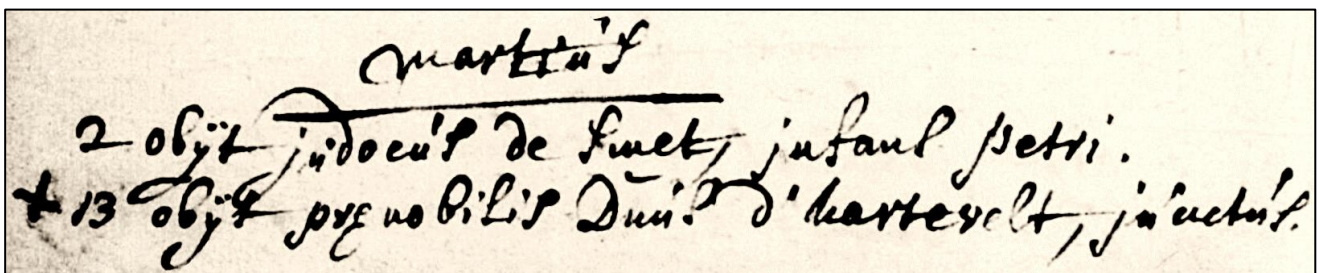
Het verslag dat de griffier hierover opstelde laat niets aan de verbeelding van de lezer over.

"... dat naer eenighe grave verwijten die den eenen tegen den anderen waeren doende, gemengelt met seer enorm vloecken ende sweiren, den voorschreven heere vander Vekene Godefridus D'Hertefeld heeft geslaegen met zijn bagetteken ofte stock over de schouderen van den meijer deser bancke, die tselve meijnde te beletten, op sijn hoofd ende handt. Dat dijenvolghens daer door alnoch is opgestaen veel drijgementen, vloecken ende sweiren. Dat die voorschreven meijer ende schepenen deser bancke joncker vander Vekene uijtte schepencamer hebben doen gaen. Dat den selven, uijtte schepene camer sijnde ende de deure gesloten, is gegaen inde keuckene ende corts daernaer wederomme inde camer is gecommen ende Godefridus D'Hertefeld weder heeft beginnen te attacqueren met seer heftighe woorden. Dat D'Hertefeld alsdan in volle colleiren inde voorschreven schepencamer heeft getrocken een sackpistool ende den voorschreven heere vander Vekene daer mede heeft gedrijght te schieten. Dat het selve is belet geworden door die voorschreven wethouders. Allen dwelck is geschiet in gebannen vierschaere int ordinaris gerecht ende vergaderinge van de volle weth. "

Beide heren werden achteraf door de Kamer van de Provinciale Staten zwaar bestraft.

De straf van van der Vekene was lichter dan deze van D'Hertefelt.

Godfried stierf op 13.03.1729 en zijn vrouw Helena van der Vekene op 06.09.1737.

The image shows a handwritten entry from a church register. At the top, the name 'Martina's' is written in a cursive hand. Below it, there are two lines of text: '2 objt jndocui's de smet, infant petri.' and '* 13 objt pxe no Bilis Dui's d' hertefelt, jauctus.' The handwriting is dark ink on aged paper.

Overlijdensakte van Godfried d'Hertefely in het kerkregister van Londerzeel, 13.03.1729.

HET LEEN EN HET HOF VAN SLOZEN

Marc Gillisjans

(origineel 2007 en aanvullingen)

Willem De Ridder

(aanvullingen en bewerking)

Slozen is een gehucht gelegen tussen de parochies Rossem en Imde en de gemeente Londerzeel. Het is een onderdeel van de vroegere gemeente Wolvertem, nu fusiegemeente Meise, gesitueerd ten noordwesten van Brussel in de provincie Vlaams-Brabant.

Slozen wordt begrensd door:

- *ten noorden*: de gemeente Londerzeel met de huidige Kaaskantmolenstraat;
- *ten oosten*: de Molenbeek;
- *ten zuiden*: een nu toegegroeide inzinking, vroeger een gracht, die de grens uitmaakt met de parochie Imde, en,
- *ten westen*: de huidige Steenhuffelstraat (deze laatste vormde samen met de Kaaskantmolenstraat de verbinding Imde-Steenhuffel).

Hieronder volgt een chronologisch overzicht met de verschillende eigenaars van het leen, inclusief het kasteel en zijn pachthof. De gebouwen zijn gelegen op de Poppkaart onder de percelen C 130 – C133. Het nieuwe pachthof van het kasteel van Slozen maakte doorheen de eeuwen deel uit van een leen¹ behorend tot de hertog van Brabant waartoe ook het kasteel van Slozen behoorde.

Slozenhof dankt zijn naam aan de patriciërsfamilie *de Looze* uit Brussel die er in de 14de eeuw eigenaar van was. Eerst kwam Gauthier de Looze en na zijn dood in 1383, zijn zuster Peye t'Slozen.²

¹ Oorspronkelijk besloeg het leen of heerlijkheid van Slozen slechts 17 bunder. Het kasteel met zijn neerhof besloeg 7 bunder, het leen bezat verder heerlijke rechten en een tiende gevestigd op alle gronden onder Slozen.

² Rekenkamer 17144 p.162. Nochtans vinden we in *Brabantica VII/2*, 1964, p.803 onder *Lignage Serroelofs*, de volgende filiatie: Godevaert de Loeze (x Anna Neukens) van wie Aleydis de Loeze (x Jan Coppens alias van Impde), van wie Wouter Coppens alias de Loeze en zijn zuster Peye (Sapientia) Coppens alias t'Slozen die Jan van Heymbeke huwde en die erfgename was van het Slozenleen na de dood van haar broer Wouter, dewelke van zijn grootvader Godevaert 10 bunder land onder Imde en Wolvertem bekam waarbij hij nog 5 bunder cijnsgoed van de abdij van Dielegem voegde om samen

Peye huwde Hendrik van Heymbeke en hun zoon Jan, en kleinzoon Rogier, bleven er eigenaars van tot op 14.05.1449 het Slozenhof te koop werd gesteld. Gillis van den Beemde wordt de nieuwe eigenaar³ waarna zijn zoon Jan in 1487 hem opvolgt en er bezit van neemt.

In 1502 komt het domein in handen van Jan Rattaller⁴, ontvanger van Aelbrecht I, hertog van Saksen.

Jan Rattaller was het jaar voordien tot rentmeester van Friesland benoemd en werd in 1515 bevordert tot Generaal-rentmeester met een wedde van 500 Rijns gulden. In 1530 komt hij in de problemen met gesjoemel in de boekhouding en wordt hij geschorst. In 1532 werden er commissarissen aangesteld die overgingen tot verkoop van goederen om zijn schulden af te lossen.

Hij behoudt tot zijn overlijden in Utrecht in 1540 een pensioen van 200 gulden.

Op 29.01.1541 wordt het verhef van Slozen gedaan door de kleinzonen, Jan, Antoon, Jorys en Daneel. De nalatenschap van grootvader Jan Rattaller heeft in 1544 plaats.

Al snel worden wederom goederen in pand gegeven voor familieschulden en ontleende geldsommen. Hoewel het Slozenhof in die transacties niet betrokken wordt, is er een akte voor de Raad van Brabant (zie verder bij Sebilla van den Berghe 1632) die plannen bevat van het

het leen de Vore t'Slozen te vormen (zie ook Wauters, *Environs de Bruxelles*, eerste uitgave deel II, p. 325).

³ Rekenkamer 171146 p. 318; Leenhof van Brabant, leenbrieven 120 p. 197v.

⁴ Schepengriffie Vlaams Brabant: Wolvertem (laathof Groot-Bijgaarden) 8495 p. 7 dd. 10.02.1502; dezelfde dag verkoopt ook een der nazaten van Willem van Opstalle senior haar deel in de goederen van Slozen en in april en mei 1503 verkopen andere erfgenamen van Willem senior samen met ene Jan van der Heyden hun delen in deze goederen die gelegen waren te Kershoeven onder Rossem. We kunnen ze situeren tussen de huidige Steenhuffelstraat en de Temsesteenweg en ten zuiden langs weerszijden van de huidige Slozenstraat.

Slozens domein: percelen, enquêtes en uittreksels uit het cijnsboek van graaf Jan van Nassau dd. 1543.

Op 18.01.1565 zien we een zekere Aert Hofstack, Heer van Slozen worden.⁵

We kennen deze persoon beter als Arnoldus Hoefslach, een verkoper van zijdelaken uit Ootmarsum, die op 31.01.1556 het poorterschap van Antwerpen bekam.

Rond 1566 volgen er beroerde tijden.

Met de gevolgen van de godsdienstoorlogen komen we in een machtsvacuüm terecht en worden in sommige streken grote vernielingen aangebracht (*zie de blauwe zone op de kaart hieronder*).

Na deze godsdienstoorlogen wordt er beslag gelegd op het leen en wordt het op 22.11.1600 op last van de Raad van Brabant verkocht.

De beeldenstorm in 1566 (bron: Wikipedia Stuntelaar)

De nieuwe eigenaar wordt ridder Conrad Schetz de Grobbendonck (°Antwerpen 19.03.1553 +Brussel 16.07.1632), baron van Hoboken (1600), heer van Ursel en Hingene (1617), Grobbendonck en Heyst. Hij huwde op 27.04.1587 met Françoise Grusset alias Richardot en zij gaf hem een rijkelijk nageslacht van 10 kinderen.

Conrad Schetz d'Ursel (bron: Wikiwand).

Boven: Conrad en echtgenote – schets voor portaal Hoboken (bron: Wikipedia – eenhartvoorhingene).

Rechts: grafzerk van Conrad.

⁵ Leenhof van Brabant, leenbrieven 142 p. 302.

Het kasteel Linsmeau (bron: Sanderus).

In 1577 solliciteerde hij naar het ambt van hoofdinspecteur en 5 jaar later (17.02.1582) werd hij griffier van de Domeinen.

Op 24.05.1584 werd hij benoemd tot bevelhebber van de artillerie. Hij werd ambassadeur in Engeland voor Aartshertog Aelbrecht (1604-1609) en lid van de Financiële Raad van Financiën (17.06.1588).

Op 23.09.1603 verzaakt hij zijn aandeel Slozen ten voordele van ridder Jan van Nevele, Heer van Nossegem (waarvan verhef op 28.03.1605).⁶

Diezelfde Jan van Nevele verwerft in die periode ook nog het deel van de goederen van Slozen die nog eigen waren aan de jonkers Daneel en Jorys Rattaller, zonen van Philips.⁷

Dezelfde familie Rataller zal nog tot halverwege de 18de eeuw haar landerijen in Rossem beheren.

Jan van Nevele slaagde erin om als grote geldschietter de geteisterde dorpen te voorzien van geldmiddelen. Hij werd door de landvoogden op 15.04.1613 aangesteld als drossaard-generaal van Deurne-Wilrijk-Oosterweel-Berchem-Wilmarsdonk om deze dorpen financieel te ontlasten.

⁶ Leenhof van Brabant, leenbrieven 379 p. 342v en schepengriffie Wolvertem 8496 (laathof van Groot-Bijgaarden dd. 06.01.1601, 11.04.1603, 02.05.1603 p. 91 en volgende en schepengriffie Wolvertem 8748 dd. 06.01.1601.

⁷ Schepengriffie Wolvertem (laathof Groot-Bijgaarden) 8496 p. 91v 44 11.04.1603. Tevoren had hij reeds de

In zijn zoektocht naar vers geld verkoopt hij op 23.10.1613 het Hof ten Rode in Londerzeel en het domein Slozen aan jonker Jan Baptist Musaert, heer van Outer en residerend in Brussel "*...thuys mette heerelyckheyt van Sloosen metten pachthove, brouwerye, bogaerde, etc...*", alles samen ongeveer 61 bunders.⁸

Hij voelt zijn dood aankomen (+ 25.10.1619) en hij laat het domein over aan zijn moeder Juffrouwe Catharina van Halle, weduwe van Joannes Musaert. Zij verkoopt op 13.03.1620 de goederen aan jonker William Paton ⁹ heer van Linsmeau (Linsmeel) "*...thuys ter Slosen metten huuse, wateren, warande, bogaerde, etc. met noch een beempt op tveur tot Ingelsmardyck...*".

Guillaume Paton, kapitein en later kolonel van een Schots regiment in dienst van Philips II van Spanje, kwam twee jaar later in problemen met de familie Musaert betreffende een lijfrente op het kapittel van Keulen en nog andere adellijke processen voor de Raad van Brabant.

erfelijke renten verworven, die op de goederen van Slozen rustten.

⁸ Schepengriffie Londerzeel nr. 5217 p. 73v.

⁹ Leenhof van Brabant, leenbrieven 145 p. 253. Schepengriffie Wolvertem nr. 7751 p. 41 en volgende.

Links:
*Sebilla van
den Berghe*
door
*Antonius
van Dyck,*
circa 1630
*(bron: Alte
Pinakothek
Munchen).*

Rechts:
*Philippe
Godines*
door
*Antonius
van Dyck,*
circa 1630
*(bron: Alte
Pinakothek
Munchen).*

“...de aanvrager vraagt om de hechting van het kasteel en de heerlijkheid van Sloose, gelegen te Rossem en Londersem, nabij Wolvertem, verkocht door Jean Maes, heer van Mortsel en Edegem, als zaakwaarnemer van Josse Musaert, hij vraagt om verlossing een lijfrente van 750 gulden die bij de verkoop niet is aangegeven en is opgemaakt ten behoeve van Don Christoval d'Aguierra, van de krijgsraad, generaal van de artillerie ... hij vraagt ten slotte geborgd te worden tegen de ontruimingsactie van het zogenaamde 't hoff te Rode, gebracht door Guillaume Casier, een heer van de artillerie ... 27 maart 1621”.

Op 16.11.1622 worden enkele goederen uit het domein van Slozen overgedragen aan Francisco Godines (+Antwerpen 1628), een Maraanse (= Jood die zich bekeert tot het Katholicisme), consul uit Portugal, aldus volgens de tellingen van de Portugese Natie dd 1604 en 05.01.1611.

¹⁰ Uit die periode kennen we ook een eerste pachter op de kasteelhoeve namelijk Thomas Zegers, gehuwd met Joanna Keersmaeckers, waarvan kinderen gedoopt te Rossem. Ze pachten in 1636 van Sybille van den

Hij had vier kinderen uit zijn huwelijk met Agnese Philippa Soridi Lopez en had zijn residentie achter de Antwerpse Sint Joriskerk..

Twee maand later, nl. op 27.01.1623 komt het kasteel van Slozen in handen van de Generale Financiële Ontvanger van de stad Antwerpen, de heer Philippe Godines ¹⁰ (°Antwerpen 13.06.1603). Hij stapt in het huwelijk met de Dame van Mortsel en Edegem, Sybille van den Berghe en in 1627 kopen zij het graafschap Cantecroy af van Joannes Maas.

Zij zijn beiden uitgesproken kunstliefhebbers en notoire kopers van schilderijen van de meesters Rubens en Van Dijck.

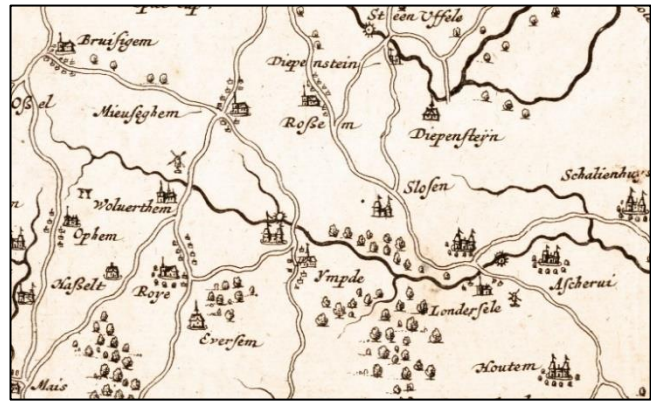
Zij waren eveneens donateurs van kunstwerken die menig altaar sierden in de kloosters van de geschoeide Karmelieten te Antwerpen.

Beiden lieten hun portret maken door Anton van Dyck en die schilderijen sieren nu de muren van het Munchens museum Alte Pinakothek.

Berghen, vrouwe van Canterye, Morsele,... weduwe van Philippe Godines: Schepengriffie Wolvertem 7753 p. 125.

Amper 30 jaar oud sterft Philippe en neemt de weduwe Sibille het domein Slozen in 1632 over. Zij blijft het leen behouden maar ze vertoeft niet op het kasteel van Slozen, laat staan of beide edelen ooit het kasteel hebben bewoond.

De bewoners zouden Sieur Petrus de Bruyn (°Aalst ca 1570 +Rossem 30.08.1638) en Domicella Anna Lucas (°ca 1578 +Rossem 06.03.1662) zijn. Petrus de Bruyn was schepen in Rossem en openbaar notaris residerend te Wolvertem sinds 1624.

"Slozen" in 1665 (bron: Cartesius).

Bij de verkoop omstreeks 1660 krijgen we een uitgebreid overzicht van het domein Slozen.

- (1) het huis en kasteel van Slozen, met het pachthof, de boomgaard achter het pachthof, de vijvers met "het Langblok" en "het Steenblok", een blok genaamd "de Kerselaer", de snoekvijver met de voetweg geheten "den Dam" en het blok genaamd "de Moleman", alles ineen en aan mekaar gelegen, groot 6b (= bunders) 2d (= dagwanden) 92 r (= roeden);
- (2) "de Groten Boomgaard" met de vijver, groot 2b 35r;
- (3) de "kleinen boomgaard" met de vijver, groot 1b 1d 6r;
- (4) de "grote dreef", groot 1b 12r;
- (5) een deel van het stuk genoemd "acht bunder", groot 3b 2d 34r;
- (6) een ander deel van het stuk genoemd "acht bunder" groot 5b 9r;
- (7) het land genoemd "de schommel", groot 7b;
- (8) "het wijmblok", groot 2b 1d 18r;
- (9) land op "het Merckensveld" groot, 1b 42r;
- (10) land op hetzelfde veld, groot 1d 90r;
- (11) een besloten blok genoemd "het Herdeylken", groot 2d 42r;
- (12) "de Hertogeputten", groot 2b 2d 65r;
- (13) land op "het Gijsselveld" groot 9d 85r;
- (14) land genoemd "de zes bunders", groot 6b 3d 38r;
- (15) land genoemd "het Lindenveld", groot 5b 51r;
- (16) "het Lindenbosch", groot 6d 32r;
- (17) het bos genoemd "den Blakenbosch", groot 1b 2d 77r;
- (18) land genoemd "den Blakenborgh" groot 3d 41r;
- (19) een besloten blok genoemd "Cuypersblok", groot 1b 67r;
- (20) den beemd genoemd "Kloostermeers", groot 1b 3d 38r;
- (21) den beemd genoemd "Verloren Kost", groot 2d 96r;
- (22) den beemd genoemd "den Bruul", groot 2d 59r;
- (23) den beemd genoemd "den Roden meers", groot 1b 2d 59r;
- (24) den beemd genoemd "de Verren", groot 1b 1d 82r.

Verder nog twee stukken bos (onder Londerzeel aan de Drielandenstraat) genoemd "de grote en de kleine Bosweide"; tienden op 17b en 1d land gelegen onder Wolvertem, Rossem,... op 1d 20r genoemd "het Peerdeken"; op een partij genoemd "den Eursel" (= "het Vrouweneusel"); ...

We vonden enkele markante notities: beiden zijn van adellijke afkomst, begraven bij de Clarissen en in de kerk in Rossem, "...gestorven tot Wolffertum opt hoff van Sloossen [...] Domicella Anna vidua Petri de Bruyn op Sloozen [...].mevrouw van Sloozen...".

Op 16.12.1661 overlijdt Sybille van den Berghe en het is haar dochter, vrouwe Philippina Margareta Godines, gehuwd met ridder Charles Gislain de Fienne, hoogbaljuw van Brugge, die het domein Slozen reeds vóór 1660 verkoopt, voor 24.000

gulden, aan Christophorus van der Vekene senior¹¹ gehuwd rond 1655 met Jeanne Antoinette van der Vekene)¹².

Het (zoveelste) huwelijkscontract van de echtgenoten van der Veken, opgesteld bij notaris Ysendijck, dd. 17.07.1660 meldt, dat het domein Slozen moest overgaan op de oudste overlevende zoon of dochter.

Op 17.08.1663 wordt Christophorus geadeld door Koning Philips IV.

In de nacht van 29.09.1668 stierf Christophorus "*Dominus de Sloesen*" op zijn kasteel te Slozen¹³ en werd hij begraven in de kerk van Sint Gorik te Brussel.

¹¹ Notaris Gillis de Vadder uit Brussel bij akte van 11.08.1661 "...het huys ende casteel ende heerlijkheyt van Sloosen". Toelating tot verkoop werd bekomen van de Raad van Brabant op 13.09.1661 en de schepenbank van Londerzeel (nr. 5.248 p. 1) registreerde deze verkoop op 09.01.1662. Ook de schepenbank van Wolvertem (nr 792 p. 104 e.v. en nr. 7.755 p. 467/488) acteerde in 1662 deze overdracht.

Of Jeanne Antoinette van der Vekene familie was van haar man? daarover zijn de meningen van de genealogen verdeeld. Nochtans, in een inventaris van goederen opgemaakt door notaris P. Luppens uit Brussel (notariaat 1.527 dd. 12.11.1721) wordt ze in item nr. 29, de nicht genoemd van haar man Christoffel. Nicht, zo te verstaan dat Christoffel haar oom of kozijn kan zijn.

Christoffel behoorde ook tot een hogere klasse van de bevolking en werd in de adel verheven op 17.08.1663 (Lettres de patentes de noblesse ARAB 879).

¹² Notaris H. Heymans 1662/2 dd. 15.10.1666. Ze had een broer Andreas van der Vekene, heer van Brussegem, Steenhuffel en Merchtem die gehuwd was met Jeanne van der Heyden en we laten de vraag open of zij niet verwant was met ene Jan van der Heyden die vele goederen bezat te Slozen.

¹³ Een beschrijving van de omgeving van het kasteel vinden we in de schepengriffie van Wolvertem nr. 7755 p. 467 e.v. anno 1668 en in nr. 7.762 p. 491 e.v. anno 1710. Verder vinden we het nog vermeld op de kaart van Ferraris uit 1771 als "*le Château de Sloosen*".

¹⁴ Généalogie de la famille van der Vekene door baron Ryckman de Betz (Leuven 1937). De weduwe testamenteerde nog op 12.09.1693. Christoffel senior liet na: Andreas (°1647 +1705) Jean Baptiste, Anne Marie, Jeanne Antoinette en Christoffel junior (°1656 +1696). Interessante akten omtrent de familie van der Vekene zijn te vinden in het fonds notariaat op het rijksarchief te Vorst: notaris H. Heymans microfilm 766.571 en 766.572, dd. 15.04.1676 en 28.01.1694 waarin we hun bezittingen onder Rossem, Slozen, Wolvertem,

Zijn weduwe overleed te Brussel op 21.09.1693 en de verdeling van de goederen wordt gedaan op 28.01.1694 door notaris H. Heymans uit Brussel.

Christoffel van der Veken junior¹⁴ wordt nu de nieuwe eigenaar. Hij stierf echter 2 jaar later al op 09.01.1696, eveneens op het kasteel van Slozen "*nobilis dominus in Slozen*" en werd begraven in de kerk van Rossem. Bij zijn weduwe, domina Catharina Jacoba de Châtelein liet hij twee kinderen na, Andreas van der Vekene de Slosen (°1692+1722) gehuwd met M.P. Jallet, en Marie Antoinette van de Vekene de Slosen.

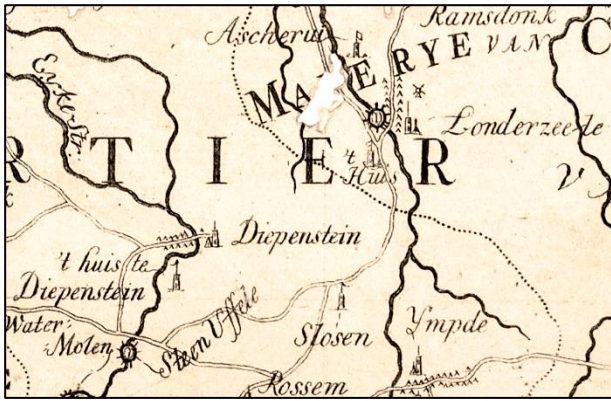
Deze 2 kinderen¹⁵ zullen later een grote rol spelen in de erfenis¹⁶ en intussen hertrouwde de weduwe met jonkheer Godfried d' Hertefelt¹⁷.

Steenhuffel, Merchtem, Londerzeel,... terug vinden. Ook vermeld Ryckman de Betz in zijn genealogie dat bij het overlijden van Anne Marie van der Vekene door notaris P. Luppens uit Brussel (Notariaat 1.527 dd. 12.11.1731) een ganse reeks eigendomstitels werden gevonden waaronder: 22.11.1600 voor de Raad van Brabant een decreet nopens de heerlijkheid van Slozen; 12.01.1650 voor de erflieden van Groot Bijgaarden een transport door Jan Baptist Mussert; 05.01.1662 voor erflieden van groot Bijgaarden een akte van aankoop van de heerlijkheid en kasteel van Slozen verkocht door de Fiennes en op 07.01.1662 voor het Leenhof van Brabant een goedenisbrief nopende het verkrijg van het kasteel van Slozen en de heerlijkheid Slozen gepasseerd voor leenmannen van de Souverijne Raad van Brabant.

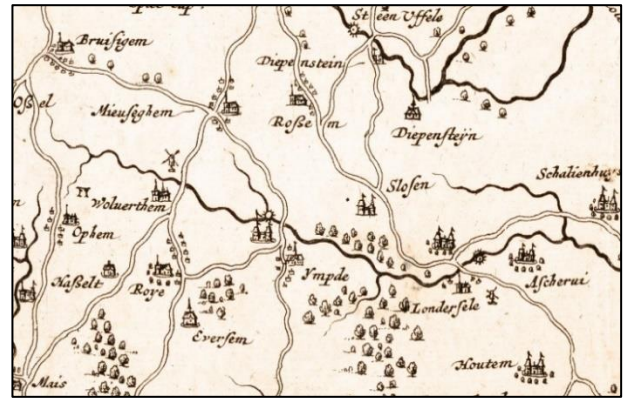
¹⁵ Het kaartboek van Wolvertem uit 1714 (A.R. Brussel, kaarten en plannen 1.172) geeft als eigenaar van de meeste gronden onder Slozen Jouffrouwe van der Vekene terwijl het kasteel (kaart N 12) met de hofvijvers, groot 3 bunder 2 dagwanden en 5 roeden, gepacht werd door Godefridus d'Hertefelt; het hof te Slozen (kaart N11) groot 321r wordt genoteerd met als eigenaar Andreas van der Vekene. Pachter was toen Jan Emrix (Emmerechts) die op 11.02.1713 te Wolvertem Barbara de Keersmaecker huwde.

¹⁶ Op het ogenblik van het verhef van de heerlijkheid Slozen in 1705 was Andreas van de Vekene slechts dertien jaar oud en stond met een enorme schuld bij zijn stiefvader Godfried, aan wie hij het kasteel in pacht gaf; in 1713 stelde hij Godfried aan als erfgenaam van zijn goederen en nadien zouden zijn drie halfzusters d'Hertefelt erfgenaam wezen.

¹⁷ Afkomstig uit een familie van militairen was hij zelf kapitein in het regiment van de Markies Melin-Benavides. Door zijn huwelijk bezat hij nu drie lenen te Londerzeel en één leen onder Wolvertem, namelijk Slozen, dit alles afkomstig van zijn eerste vrouw Cathérine Jacqueline de Chatelain.

"Slozen" in 1683 (bron: Cartesius).

"Slozen" in 1706 (bron: Fricx).

Godfried komt uit een 8-koppig militair Diests gezin. Vader Johan van Hertefelt was kapitein in het legioen van Kolonel Godefridus van der Straeten die vooral actief was in de steden Luxemburg en Namen.

Vijf van hun kinderen werden in Luxemburg geboren, waaronder Godfried in de Sint Nicolaeskerk op 18.11.1676.

Hij was reeds op 15-jarige leeftijd actief op het slagveld (in de negenjarige oorlog 1688-1697?), verloor een oog en werd vroeg geridderd als baron (annuaire 1942 Fortune Koller). Diezelfde annuaire vermeldt 2 kinderen waarover we geen enkel gegeven vinden.

Godfried had enkele ouderlijke goederen geërfd uit het leenhof van de Prins van Oranje en werd kapitein van het Spaanse regiment van de "Sotomayor y Benavides" van de markies van Melin.

Na het eindigen van de negenjarige oorlog in 1697 komt hij zich vestigen op het kasteel van Slozen.

In 1697 wordt het kasteel van Slozen verwoest, "...totalryck geruïneert geworden door de Fransche legers...".

Pastoor Raguet uit Steenhuffel schrijft: "...ende in den jaere 1697 heeft het Frans leger van den generael de Vilderroy ende Bouffleer ghelegen ten deele in dese prochie ten tijde van July ende augustus ende hebben alles genieert....".

Godfried d'Hertefelt had voor 2.500 gulden reparaties verricht aan het kasteel, de loden goten vervangen, de stenen brug en de ophaalbrug hersteld voor nog eens 1.000 gulden, zodat de eigenaars van der Vekene zich diep in de schulden staken voor de heropbouw.

Door hun tanende financiële toestand konden ze niet ineens betalen en waren ze verplicht het hele domein van 7 bunder te doneren aan d'Hertefelt: "...ter oorsarcke van verschoten penningen per donatie met warmer handt...".¹⁸

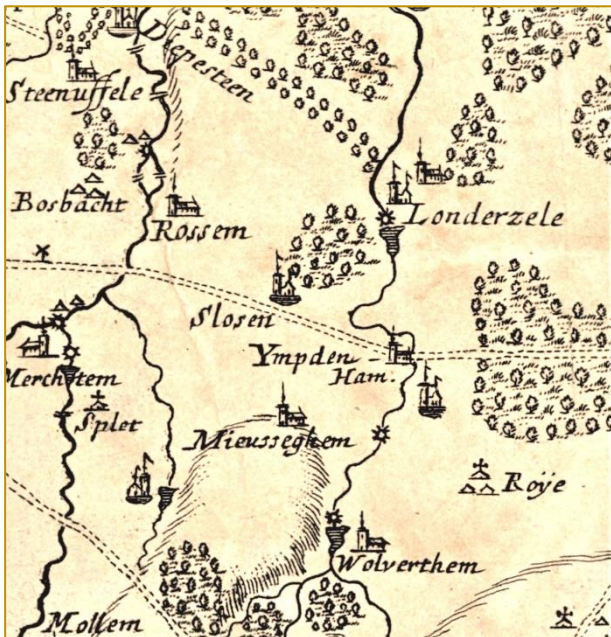
Hier waren wel enkele voorwaarden aan verbonden:

- per jaar diende jonkheer Andreas 240 gulden te krijgen;
- een jaar na de dood van Andreas zal d'Hertefelt aan de pastoor van Rossem 1.500 gulden wisselgeld geven om elke donderdag tot lafenis van de ziel van Andreas een grote mis te laten celebreren met benedictie van het Heilige Venerabel;
- 200 gulden zullen gegeven worden aan de kerk van Imde;
- 100 gulden dient gegeven te worden aan de kerk van Londerzeel en van de intrest zal een eeuwigdurend jaargetijde dienen gecelebreerd te worden;
- 100 ducaten zullen gegeven worden aan Juffrouw Del Cor, dochter van de meier van Bijgaarden.¹⁹

¹⁸ Notaris J.F. Teniers dd. 01.02.1717 en Schepengriffie Wolvertem nr. 7762 p. 278 dd. 08.03.1717

¹⁹ Schepengriffie Wolvertem nr. 7762 p. 278 dd. 08.03.1717.

Ondertussen was Godfried d’Hertefelt een derde keer gehuwd (met vrouwe Helena Ferndianda van der Vekene²⁰) en liet, volgens de gewoonte in de hogere militaire kringen, een testament opmaken.²¹

“Slozen” in 1712” (bron: Fricx).

Op 15.04.1712 vinden we nog een aankaveling voor Andreas en zijn zuster Antoinette van goederen gelegen onder Slozen, Londerzeel en Merchtem, waarvan de waarde voor Andreas op 4.873 gulden werd bepaald.²²

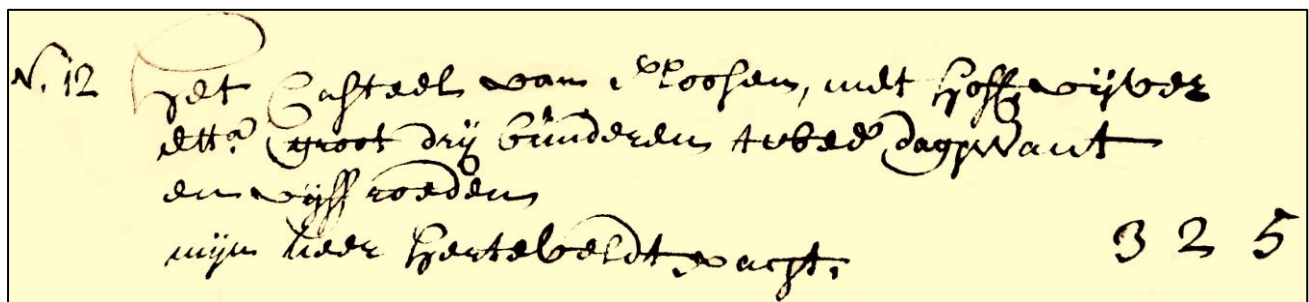
Nadat hij zijn stiefvader als erfgenaam had aangesteld moest Andreas reeds in 1715 de tienden te Slozen verkopen, samen met bijna 2 bunder Kloostermeers en de grond van de “Lange Dreef” (de huidige Rossemdorpstraat tussen de Kaaskantmolenstraat en het kasteel).

Hij moest eveneens het kasteel in huur geven aan zijn stiefvader, voor 200 gulden per jaar, 15 jaar lang. Te voren was het reeds voor 9 jaar verhuurd.²³

Het was echter niet alleen door hun “train de vie” dat de van der Vekenes uiteindelijk verarmden, maar voornamelijk doordat ze in de legers van de Spaanse vorst hun eigen regiment moesten oprichtten en onderhouden.

Jonker Andreas van der Vekene de Sloosen, enige zoon van Christoffel en vrouwe Catharine de Chatelein verkoopt²⁴ in 1716 / 1717 voor 2.900 gulden wisselgeld, aan zijn stiefvader jonker Godfried de Hertefelt, de volgende goederen: 9 dw land uit “de Acht Bunders” en 7 dw uit “den Lindenbos”; 1 dw en 90 r genaamd “het Merkensveld” en 1 dw en enkele roeden op “de Schriek”

Deze goederen waren niet belast met enige renten en waren verstorven in volle eigendom op Andreas (vanwege zijn grootouders Christoffel van der Vekene en Joanna van der Vekene²⁵, cfr. notaris Rousseau 15.04.1712).

Landboek van Wolvethem door Mottaer, 1717 (bron: RA Leuven).

²⁰ Na de dood van Catherine Jaqueline de Chatelain huwde hij in Brussel Sint Michiel op 18.05.1710 met de weduwe van advocaat Jan Geens, Anne Barbara van Lille, die reeds op 25.10.1711 te Rossem stierf (begraven in Brussel Sint Michiel) en daarna een derde keer, op 17.03.1714 te Londerzeel met Ferdinande Hélène van der Vekene de Berent (°1673 +1737), dochter van Marc van der Vekene en Isabella Rubbens, een kleindochter van Pieter Pauwel Rubens en tante van Andreas van der Vekene.(notaris Verheyen uit Puurs, nr. 1.466 dd. 17.03.1714)

²¹ Notaris H.E. Meert, Brussel dd. 02.03.1715 (testament). Zijn huwelijkscontract werd opgemaakt door notaris J. Verheyen uit Puurs.

²² Notaris Rousseau, Brussel: microfilm 750.917.

²³ Notaris B. van der Maelen, Brussel nr. 84 / 85.

²⁴ Notaris B.A. van der Maelen, dd. 20.04.1716 te Slozen en Schepengriffie Wolvethem nr. 7762 p. 273v. dd. 08.03.1717.

²⁵ Notarissen Gillis de Vadder dd. 07.09.1665 (testament) en H. Heymans dd. 19.04.1678 (opening van het testament) Brussel.

Diezelfde jonker Andreas bekam ook nog het kasteel van Slozen, het pachthof en de brouwerij, de landerijen en de vijvers errond gelegen, alles in één stuk aan mekaar verbonden.

Door deze situatie raakte ook Godfried d'Hertefelt al vlug in de schulden want op 19.07.1720 verschijnt hij en zijn echtgenote voor schepenen van Wolvertem: "...Heer en vrouwe van Sloosen woonende op hennen Castele..." gaan een lening aan van 20.000 guldens wisselgeld met een rente van 1.250 gulden, aan de bankier van de stad Antwerpen, Louis de Coninck.

Godfried geeft hiervoor verschillende panden, waaronder de graantienden van (meer dan 120 ha land) te Slozen²⁶, 25 dw grond verdeeld in 5 kavels op "het Lindenveld, de Schriek, de Kloostermeers, de Acht Bunders en Merekenveld", op de dreef van het kasteel (de huidige Rossemdorpstraat) die omgezet was in land en op "...een groot schoon Casteel, met cappelle, de groote en de cleyne hof ende bascour van Sloosen mette houtte ende steene optreckbrugge, alde vyvers ende grachten daeraen ende rontsomme gelegen...", de brouwerij met het pachthof, de grote stenen schuur en de stallingen met al het brouwersgerief, alle bomen en plantagiën in de grote lange dreef die het kasteel verbond met "het Enneken" (huidige Temsesteenweg), met de eiken en de beuken en alle andere bomen, ter grootte van 14 bunders.

Dit alles besloeg ongeveer 20 bunders en was aan "rentgelder" de Coninck gekomen (Raad van Brabant 04.10.1719), waarbij nog een bijkomende verzekering tot terugbetaling werd gegeven van nog eens 7 dw aan "het Molenbroek onder Terlinden" (Merchtem).

Op het eind van 1720 doet Andreas nog maar eens een gift onder levenden aan zijn stiefvader Godfried.

²⁶ Schepengriffie Wolvertem nr. 9098 dd. 16.07.1720 en notaris H.E. Meert uit Brussel dd. 16.07.1720. Christoffel van der Vekene junior had die in verdeling van de goederen van zijn ouders nog aangekaveld gekregen, maar de tienden zouden voor 8.300 gulden in korting gebracht worden op de 15.000 gulden die hij kreeg voor zijn huwelijksdotatie, cfr. notaris H.Heymans dd. 28.01.1694.

²⁷ Hofstraat = Slozenstraat. We situeren dit aan de huidige Slozenstraat, Kaaskantmolenstraat, Steenhuffelstraat en de Temsesteenweg.

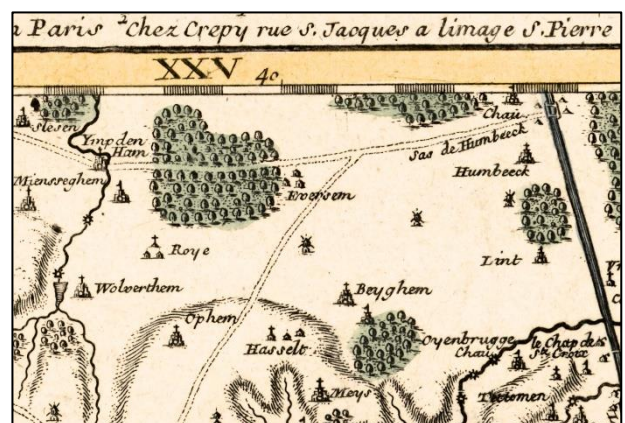
Het betrof een nalatenschap van zijn tante Marie Anne van der Vekene en zijn ooms Jan en Andreas van der Vekene.

Andreas, kapitein in het regiment van de Heer Hartop, in dienst van de keizer, diende verschillende schulden te maken omdat hij geen middelen van bestaan meer had om te kunnen voldoen in onderhoud van zijn goederen. Dit deel omvatte 36 b aan "de Hofstraat"²⁷, 7 dw bos aan "het Wittebroodland" en 5 dw land op "de Paaleik", alles onder Londerzeel²⁸.

Maar ook voor Godfried blijven de schulden zich maar opstapelen, zodat op 05.06.1721 een deel van zijn pas verworven goederen onder Slozen, Merchtem en een speelhuis te Nieuwenrode, opnieuw te koop worden gesteld.²⁹

Ook Marie Antoinette van der Vekene, zus van Andreas, moest een deel van haar goederen (47 dw) in pand geven voor een lening van 2.500 gulden wisselgeld aangegaan bij geestelijke Juffrouw Bos.

Ze had daarvoor 7 kavels in pand gegeven, een deel van "de Acht Bunder, de Schommel, het Herdeylken, de Kleine Boomgaard, de Verloren Kostbeemd, den Bruul en de Grote Goliass"³⁰ in Westrode.

"Slesens en Mienesseghem" op een Franse kaart, 1746 (bron: Cartesius)

²⁸ Notaris N. P. de Cuyper dd. 05.12.1720 en Schepengriffie Wolvertem nr. 7762 p. 518 dd. 27.01.1721.

²⁹ Notaris de Cuyper uit Brussel nr. 3.171 dd. 05.06.1721 en Leenhof van Brabant leenbrieven 163 p. 1.

³⁰ Schepengriffie Wolvertem nr. 7763 p. 164 dd. 02.10.1724. Deze stukken waren tot haar gekomen langs lotingen vanwege haar tante Anne Marie van der Vekene op 23.08.1724; haar ooms Jean Baptiste en Andreas, haar ouders en broer Andreas op 15.04.1712 (notaris N. Rousseau uit Brussel).

Intussen, met de inventaris van het sterfhuis van Juffrouw Anna Maria van der Vekene, kan men door het bos de bomen niet meer zien.

Er worden vier Brusselse notarissen in vernoemd en uit onderzoek van hun akten blijkt dat de familie van der Vekene doorheen de tijden bijna steeds beroep deed op deze vier: Guilielmus van der Borgh, Gillis de Vadder, Hendrik Heymans en Petrus Luppens.

Het huis en kasteel met zijn aanhangsels mocht na de dood van Christoffel senior door zijn oudste zoon niet verkocht noch belast worden en het zal telkens komen te vererven op diens oudste mannelijke telg of bij gebreke hieraan aan zijn oudste broer en afstammelingen en slechts indien er geen mannelijke afstammelingen meer zijn dan alleen zal de oudste dochter van de oudste zoon de erfenis toekomen.

Aan hun oudste zoon Christoffel Junior lieten de echtgenoten van der Vekene *...het huys ende casteel van Sloosen / metten pachthove schuere ende stallinghe daer op staende / metten boomgaerde achter den pachthove / vijvers / met die hoeven van plaisantien / met het lanck block ende het steen block / met noch een block geheeten de Berselaer ende den Snoeck vyvere metten voetwech geheeten den Dam / met noch een block geheeten den moelenaer all in malcanderen geleghen ende by een vergaedert... [...] ...het pachthoff daerinne woent Joris Robbrechts gelegen aen den bascour vanden Castele van Sloosen mette landen ende weyden daer mede verhuert.... [...] ...het huys Casteel ende heerlyckheyt Sloosen metten pachthove / schuere / stallinghen / weyden ende bempden / bosschen / landen / appendentien ende dependentien dyen / met het recht van*

³¹ Schepengriffie Wolvertem nr. 7763 p. 403 dd. 13.07.1730.

³² Deze Francois huwde drie maal: een eerste maal in Mechelen (1738) met Catharina Talboom; een tweede maal in Liezele (1747) met Isabella van Camp en een derde maal in Londerzeel (1757) met Elisabeth Goossens. In totaal bekam hij 17 kinderen die de streek rond Londerzeel bevolkten met talloze afstammelingen.

³³ Leenhof van Brabant, leenbrieven 163 p. 435v. Dit zou echter een uitgelokte en gedwongen verkoop zijn in het voordeel van Tour & Tassis waarbij d'Hertefelt in het krijt stond. Op 16.11.1725 laat notaris Wouters uit

planten op s'heeren straete ende noch met ene thiende die gehouden wordt op differente partyen van goederen geleghen onder Wolverthem oft rossuem / met noch eene cheyns ofte rente van acht guldens s'jaers....

Verder vonden we anno 1750 nog een schuldbekentenis van Marie Antoinette van der Vekene aan haar tante Magdalena Francisca de Chatelein voor in 1722 geleende penningen waarvoor ze (boven vermelde) goederen in pand geeft, plus een gemet grond in Slozen, 6 dw land "de Speelhoeve" aan de Boomlinde gelegen (het kruispunt Slozenstraat en Steenhuffelstraat), 7 dw "de Grote en Kleine Bosweide" aan de "Drielindenstraat" (de Kaaskantmolenstraat).³¹

Wanneer in 1729 Godfried d'Hertevelt sterft, is zijn fortuin haast volledig verdwenen en laat hij aan zijn enige zoon, jonkheer François ³² (geboren op het kasteel van Slozen) een berg schulden na.

Uiteindelijk beslist de Raad van Brabant, op bevel van Carolus Franciscus de Reynegom, de grootste schuldeiser, op 26.06.1723 het Slozenhof publiek te laten verkopen.

Het werd op 03.03.1724 toegewezen aan Prins Anselm Franz II de la Tour & Tassis, baron van Imde, Heer van Wolvertem, Braine-le-Château en Haut-Ittre ³³ (°Brussel 29.01.1679 +Brussel 08.11.1739), eigenaar van talrijke domeinen en pachthoven, waaronder de O.L.V.-hoeve te Meuzegem.

Dit bekend Duits adellijk geslacht van Italiaanse herkomst heeft door haar activiteiten in het postwezen grote rijkdom verworven. Hun koerierdienst "Compania dei Corrieri" startte op het einde 13^e eeuw.

Londerzeel (Not. VI.Br. nr 393) Godfried naar het Schaliënhuis komen, de woonst van zijn schoonbroers en schoonzusters (van der Vekene de Berent), om hen een verklaring te laten afleggen en te laten acteren dat naar hun mening het goed van Slozen onder de waarde verkocht is geweest. In een akte voor notaris Rousseau (MF nr. 770.848 dd. 23.08.1724) lezen we dat de goederen die zijn tante Marie Antoinette van der Vekene bij testament naliet aan Andreas bestuurd dienden te worden door een curator aangesteld door de Raad van Brabant.

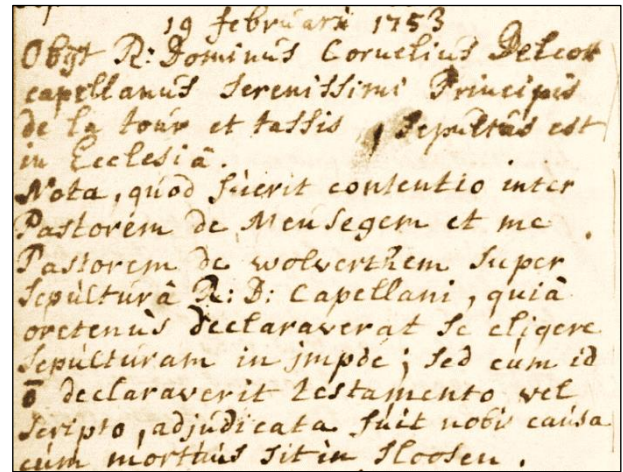
Anselm Franz II de la Tour & Tassis,
door Peter Johann Brandl, Praag 1715
(bron: archief Willem De Ridder)

In 1754 deed Prins Alexander de la Tour & Tassis een aangifte³⁴ met opnieuw een opsomming van de goederen van het domein en heerlijkheid Slozen.

Het verval van het kasteel van Slozen wordt ingezet met teksten uit akten van notaris de Kinder en de schepengriffie van Wolvertem: de goederen in Slozen worden in 1750 al vernoemd als "...de onlanx gedecreteerde goederen van Sloosen...".

Het kasteel van Slozen werd een laatste maal bewoond door Cornelius Delcor, kapelaan in vaste dienst van de Prins de la Tour und Tassis. Hij verzorgde de eucharistie in de kapel van het kasteel van Imde. Hij overleed in Rossem, 19.02.1753.

³⁴ Leenhof van Brabant, leenbrieven 120 p. 197v en 145 p. 253; aveux 6.708 dd. 28.02.1754. Deze aangifte gebeurde om gevolg te geven aan het plakkaat en verordening van 20.01.1753 uitgevaardigd door landvoogdes Maria Theresia. Prins Alexander de la Tour verklaart hierin onder andere te bezitten een vol leen afhankelijk van het Leenhof van Brabant, te weten het

Obiit Dominus Cornelius Delcor (bron: RA)

Vanaf 1753 wordt het kasteel niet meer bewoond, althans we vinden geen gegevens meer.

Van 1750 tot 1756 mag de (achterste) zolder het kasteel gebruikt worden als opslagplaats voor het graan afkomstig uit het pachthof.

De kelder van het kasteel doet dienst als opbergruimte voor het bier gebrouwen in de brouwerij van het pachthof.

In 1779 vinden we het bericht dat het kasteel reeds verdwenen was: "...het hof van Slozen alwaer het Casteel van Sloossen heeft gestaen [...] de gevulde vyvers van het vs. Casteel [...] verscheyde coopen eycken hout ende ander gewerckt ende ongewerckt, yzerwerck, etc. bevonden op het casteel van syne vs. hoogheyt mitsgaeders eenige arcaden ende poorte van blauwen steen ende restant van het Casteel van Sloosen...".

In 1780 verkoopt de Prins het restant van de materialen: "...vercoopen aen de meestbiedende verschyde coopen steen ende andere materialen bevonden op het Casteel (tot Sloosen)...".

kasteel, de heerlijkheid en de goederen van Slozen, samen omvattende 12 b 1 dw en 12 r, waarvan 10 b en 1 dw vol leen is. Hij verkreeg dit na de dood van zijn vader, prins Anselm de la Tour, die het goed verworven had in 1723, en waarvan hij het verhef ervan deed op 18.12.1739.

DE PACTERS VAN HET KASTEELHOF

Pas in 1613 wordt melding gemaakt van een pachthof bij het kasteel van Slozen: "...*thuys mette heerelyckheyt van Sloosen metten pachthove, brouwerye, bogaerde, etc...*".

Maar dit kan het oud pachthof geweest zijn dat gelegen was in "het Enneken".

In 1632 lag de eigenares, weduwe Sybille van den Berghen, in proces met Joannes de Cremer, over het recht "*van een voorerf bij het huis Ter Sloese*". Pas 100 jaar later, uit een onnauwkeurige schets dd. 1720-1725 is dit voorerf weergegeven als "*den bascour*".

In 1636 vernemen we eindelijk wie de pachter is: **Thomaes Zeegers** (°ca 1595), gehuwd met Joanna de Keersmaecker, pachtte de hoeve in 1636 van Sybille van den Berghen, vrouwe van Canterye, Morsele, weduwe van Philippe Godines.

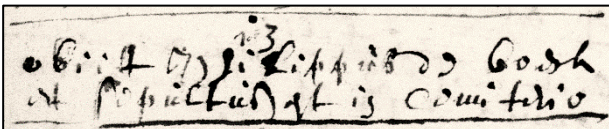
In 1660 krijgen we zelfs een volledige boedelbeschrijving (*zie tekst in kader op blz. 22*).

Na de dood van dominus Christophorus van der Vekene in 1668 krijgt het pachthof een nieuwe uitbater.

Philips de Boeck (°Londerzeel ca 1620 +Rossem 13.09.1676) gehuwd in Steenhuffel 23.03.1660 met een meiseniersdochter, Catharina Meert (°ca 1635 +Londerzeel 28.05.1694).

Hun twee jongste kinderen, geboren in Rossem, kregen hun peter- en meterschap van de Heer en Dame van Slozen.

Helaas, Philips de Boeck sterft op jonge leeftijd (13 09 1676), de weduwe blijft met vijf kinderen achter, en dat heeft gevolgen.

Obiit Philippus de Boeck (bron: RA).

Ze hertrouwt te Rossem op 11 12 1676 met **Judocus Robbrechts** (°Puurs 19.02.1655) en het koppel voegde er nog 2 zonen bij.

Het was een soort huwelijk om de schulden af te betalen. Ze kregen op 02.09.1687 een aanmaning van jonker Andries van der Vekene, heer van

Waesmont dat de schulden aan Douarière Juffrouwe Anthonette van der Vekene, vrouwe van Slozen, opliepen tot meer dan 1.000 gulden.

Judocus en Catharina beloofden dit bedrag terug te betalen in vier keer, telkens 200 gulden met 40 gulden intrest erbij, en dat deden ze met goedkeuring en toestemming van hun twee meerderjarige kinderen Egidius en Joanna de Boeck, die zich hiervoor mee borg stelden.

Ze gaven hiervoor drie eigendommen in pand: een weide van 2 dw 35 r te Steenhuffel, afkomstig uit de nalatenschap van hun grootouders langs moeders kant dd. 31.01.1682 ; een weide van ½ b te Steenhuffel afkomstig van hun vaders deel bij loting dd. 01.03.1671 en uit dezelfde loting nog 1 b land gelegen te Londerzeel.

Drie maand later, op 31.01.1688, stelden ze bij notaris Petrus Luppens een nieuwe (?) pachtovereenkomst op: "*...het pachthoff daer inne woont Jooris Robbrechts gelegen aen den Bascour vanden Castele van Sloosen mette landen ende weyden daer mede verhuurt aen den voors. Joos Robbrechts [...] huercedulle vande goederen van Sloosen aengegaen met Joos Robbrechts...*".

Na het overlijden van Catharina Meert, Londerzeel 28 05 1694, neemt haar oudste zoon, **Egidius de Boeck**, het pachthof over.

Stiefvader Judocus Robbrechts neemt afscheid van het pachthof en huwt met Anna Pieters (1695) en een derde maal met Barbara de Commer (1715).

Intussen is deze Egidius de Boeck (°Steenhuffel 04.03.1664) in Londerzeel op 06.04.1690 gehuwd met Maria van Praet waarmee hij 2 kinderen heeft.

Terloops wordt hij vermeld in het maenboek van Wolvertem dd. 1692: "*...gillis de boeck pachter met syn vrouwe twee knechten een meysen drye peerden twee veulens vyff coeyen vier rinderen twee calveren twee verckens...*".

Het was een kort huwelijk en Egidius hertrouwt te Londerzeel op 27.03.1694 met Maria Mertens.

Ook dit huwelijk is maar een kort leven beschoren: op 9 november van dat jaar sterft Maria te Rossem.

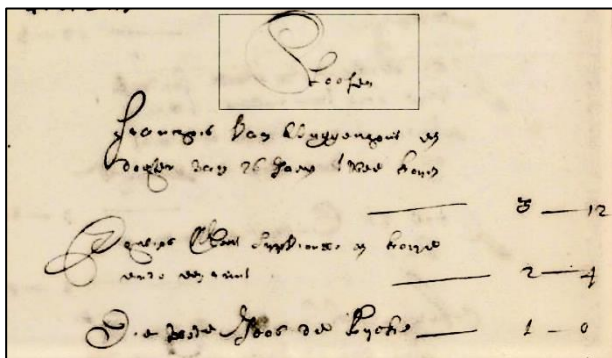
Egidius huwt een derde maal, in Londerzeel op 07.02.1695, met Catharina Saeffoet, een dochter van de Hendolfhoeve .

Hij gaat bij notaris Petrus Luppens uit Brussel (18.07.1699) voor een huurcontract voor het

pachthof maar kort daarop sterft hij te Rossem op 29 03 1700.

Zijn derde vrouw, Catharina Saeffoet, hertrouwt in Wolvertem op 16.08.1700 met **Judocus de Wachter** (° Wolvertem 15.03.1668).

In het bedeboek van Wolvertem dd 04.09.1702 wordt hij onder Slozen vermeld als Joos de Wachter: “...pachter syne vrouwe een kint tusschen de seven ende acht jaeren twee knechten met een meysen drye peerden een veulen seven koyen seven rinders twee verckens drye vierde paerten van eene ploeghe ... 18-19...”.

Bedeboek Wolvertem 04.09.1702 (bron: RA).

Judocus krijgt op 19.04.1708 een nieuw huurcontract van Jonker Godfried de Hertefelt, het pachthof van 1 bunder groot met de schuur, stallen en andere edificien erop staande ingaande per 25.12.1707 voor 9 jaar en dit voor 50 gulden, op voorwaarde voor een goed onderhoud met “vitsen en plecken tot aan de tweede richel”, jaarlijks 400 gelui stro leggen op alle daken en de kosten door de overheid aangerekend, ten zijnen laste.

Twee jaar later, op 22.05.1710, is het pachthof nog steeds verhuurd “...Item seker huys ende schuere gelegen ontrent het Casteel tegenwoordich bewoont wesende bij Joos de Wachter”.

Op 21.05.1712 valt het verdikt: notaris van der Maelen maakt een akte op tussen eigenares Joffrouwe Anna Maria van der Vekene en Judocus de Wachter waarin deze laatste bekent volgens de afrekening 1.888 gulden pacht schuldig te zijn, maar omdat hij niet in de mogelijkheid verkeert dit te voldoen staat hij al zijn gewassen, stro, mest,... groeiend op zijn gepachte goederen af aan de Juffrouw van der Vekene en belooft verder nog de dorpslasten, XXe penningen als alle andere lasten tot Sint-Jansmisse 1712 te betalen. Hij doet ook

afstand van “...alle huer die hy is hebbende soo aert, hoff, landen, wyden... ” en bekent ook geen aanspraak meer te willen maken op de gehuurde goederen.

Carolus Verbeyst, schepen van Merchtem, staat borg voor de goede uitvoering van de bepalingen. Judocus en Catharina verlaten het pachthof en vestigden ze zich even verder in de Kaaskantmolenstraat.

Najaar 1712 wordt het pachthof kortstondig uitgebaat door **Henricus Emmerechts** (°ca 1650), gehuwd op 07.05.1676 in Steenhuffel met Jacoba Meert (°Steenhuffel 09.10.1654).

Een jaar later, 17.02.1713 gaat de pacht over naar hun neefje **Joannes Emmerechts** (°Rossem 27.06.1682) die een maand eerder in het huwelijksbootje stapte met Barbara de Keersmaecker.

Een jaar later had Joannes de goedkeuring bekomen om een kleine brouwerij te bouwen: “...een brauwcammeken staende op het pachthoff gebauwt op den gront vant vs. pachthoff ende waervan het batiment van de camme in syn viercant 20 voet groot was...”.

De ketel, de kuipen en de bakken met hun toebehoren werden bij schatting vastgelegd als zijnde Joannes' eigendom.

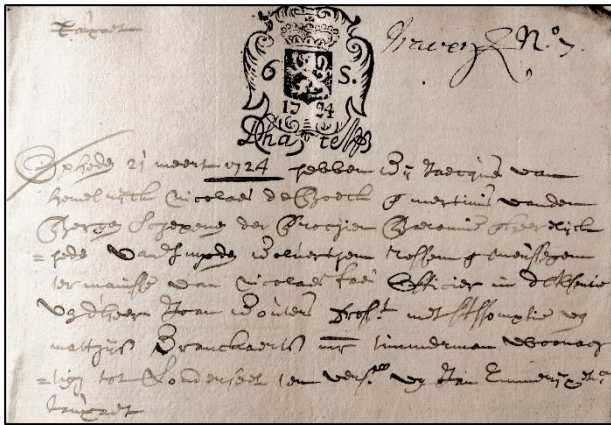
Op 21.03.1724 kwamen de schepenen van Wolvertem samen met meester-timmerman Matteus Vranckaert uit Londerzeel, ter plaatse om de schatting te doen die een waarde van 150 gulden courant geld opgeplakt kreeg.

Terwijl eigenaar Hertefelt al diep in de schulden zit, boert pachter Emmerechts beter en hij neemt systematisch huurland van de Jonker over.

Hij bewerkt in 1718 op Rossem 3-3-79 land (lees: 5,2 Ha.) en 1-2-12 bos (lees: 2 Ha.).

Volgens het bedeboek (belastingboek) dd 1724 is de toestand helemaal veranderd: Jonker Hertefelt wordt aangeslagen voor nog slechts 9-0-75 land onder Rossem en 2-1-42 onder Imde voor 4 Rijns gulden en 7 stuivers; pachter Emmerechts wordt genoteerd met 12-1-42 land (16 Ha.) onder Rossem.

In 1734 bewerkt hij 19 bunders land (25 Ha.).

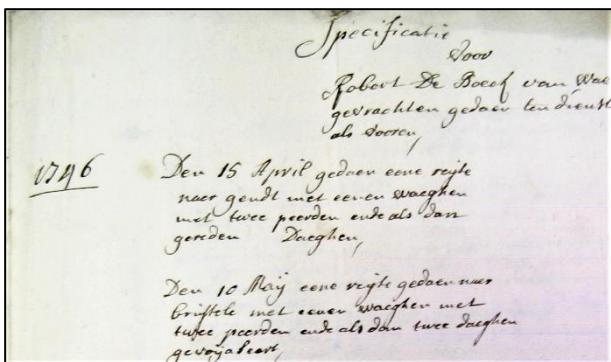
Bedeboek Wolvertem 21.03.1724 (bron: RA).

In werkelijk is het Robertus de Boeck die pachter Emmerechts een handje meehelpt door meer dan 6 bunders land af te huren en te bewerken. Hij heeft in 1745 daarvoor 4 paarden nodig.

In het maenboek van 23.09.1747 lezen we dat "...Jan Emmericx pachter & vr een peert een veulen dry koyen een rindt een vercken een haert eygen wooninge voor den the: samen 14-8..." het pachthof van Slozen heeft verlaten.

Het is **Robertus de Boeck** die nu het volledige domein van het pachthof Slozen overneemt: "...hoff van Sloosen mette brauerije, camme, coolhoff, borreput [...] zonder de drie vijvers, de grachten, de wallen en zonder het casteel". Zijn rijkdom werd vastgesteld in de bede uit 1747 "...pachter & brauwer & syne vrouwe, twee knechten, een meysen, twee peerden, een veulen, vijff koyen, twee rinders, een calff, twee verckens, $\frac{3}{4}$ ploegh, twee haerten eygen wooninge...".

Robertus de Boeck (°Imde 30.12.1705 +Imde 17.01.1785) was op 12.02.1737 in Londerzeel gehuwd met Jacoba de Keersmaecker (°Londerzeel 25.09.1709 +Imde 24.10.1777).

Schepengriffie Wolvertem 9052 dd. 1746

(bron: RA Leuven).

Tussen 1745 en 1748 wordt Robertus, net als andere pachters, door de Franse overheersers belast met pioniersopdrachten, leveringen en logementen.

Hij wordt verplicht om gedurende 29 dagen met zijn wagen en drie paarden naar het leger te rijden en met drie paarden zeven en een half wagenvrachten te voldoen.

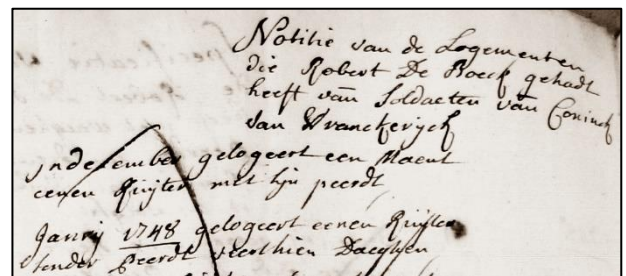
Hij verschaftte logement:

- gedurende 30 dagen aan één man en één paard; aan 19 mannen en 20 paarden voor één dag;
- aan 7 mannen met 7 paarden gedurende 46 dagen;
- aan één man 14 dagen;
- aan twee paarden gedurende 7 dagen.

In het voorjaar van 1748 herbergde hij een luitenant, een "maréchal de logis" en 10 ruiters.

Hij reisde verschillende dagen met zijn bespannen wagen met drie paarden naar Gent, Asse, Dendermonde, Mechelen en in Brussel werd er zelfs het voorwiel van zijn wagen gestolen

Hij werd wel vergoed voor de geleden schade: 152 gulden voor het vervoer, een dikke 38 gulden voor de logementen, en 7 gulden voor zijn gestolen voorwiel.

Schepengriffie Wolvertem 9142

(bron: RA Leuven).

Op 23.11.1750 krijgt hij van de rentmeester en drossaard van de prins, C.H. Wouters, een 6-jarig huurcontract voorgeschoteld voor 542 gulden: "...een schoon pachthoff met de brouwerije, landen, coolhoff, boomgaert, weyde ende thiende daer aen gelegen gen. het hoff van Sloosen...".

De voorwaarden zijn niet min: alle dorpslasten, contributies, leveringen, X^e, XXe, XLe penningen zijn ten laste van de huurder die moderatie van zijn huurprijs kan bekomen in geval van heirkraft [...] zorg dragen voor het hof ten tijde van oorlog en zorgen dat de gebouwen door negligentie niet door het vuur worden beschadigd [...] de landen

aanvaarden zoals ze heden zijn; ze goed onderhouden en labeuren, mesten en mergelen en niet verhandzaaien; ook mag de weide niet gescheurd worden [...] niet onderverhuren [...] al het stro en het mest blijft gediverteerd op de landerijen [...] een deel van het stro dient tot onderhoud van de wangewanden en strodaken van de gebouwen [...] de verhuurder zal de nagelen en de latten betalen [...] drie karweien met paard en wagen verrichten [...] riolen, beken, grachten en waterlopen ruimen en straten onderhouden en repareren indien nodig [...] de pachter zal de trunk genieten volgens het houwmesrecht, maar niet de opgaande bomen [...] het laatste jaar van zijn termijn één derde bezaaid laten met harde granen, één derde labeuren voor weke vruchten en één derde braak laten [...] de helft van de opbrengsten bij de volgende oogst is voor de afgaande pachter, de andere helft voor de opkomende pachter [...] alle cijzen op de gepachte goederen betalen [...] goede solvabele borgen te stellen [...] de pachter zal de brouwerij ofte kam laten taxeren zowel bij zijn intrede als bij zijn afscheid om de meerdere of mindere waarde ervan op het einde te kunnen vaststellen [...] de verhuurder staat toe dat de pachter zijn granen op de achterste zolder van het kasteel van Slozen legt op voorwaarde dat bij beschadiging door overgewicht de pachter deze zal herstellen [...] ook mag hij zijn bieren brouwen in de kam en in de grote kelder van het kasteel opslaan.

Niet in de huur begrepen waren de drie vijvers met de wallen en grachten, deze waren verhuurd voor 50 gulden aan Lambertus van der Meulen, een groenvisser uit Brussel die eveneens een 6-jarig contract had afgesloten (met inbegrip van de vijver op de Groten Dries van Rossem en de vijvers rond het kasteel van Imde).

Helaas komt Robertus een jaar later al in de problemen.

Hij laat bij notaris Felix de Kinder een schuldbekentenis opstellen ten behoeve van de Prins de la Tour & Tassis voor 600 gulden courant geld.

Hij verklaart in de onmogelijkheid te verkeren om die som te betalen en wil hiervoor een rente aangaan tegen 3,1 % (21 gulden) die hij de eerste keer op 02.04.1754 zal betalen.

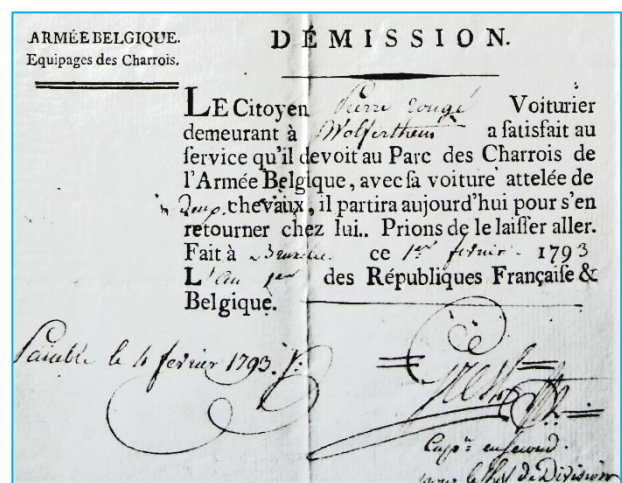
De rentmeester van de Prins gaat hiermee akkoord en Robertus geeft familiale eigendommen in pacht. Robertus en Jacoba lenen 1.000 gulden aan een rente van 40 gulden per jaar bij hun zwager Francis vanden Weyngaerd en geven hiervoor “½ *bunder land met het pachthof, schuere, stallen, etc. onlanghs getimmert op het Mingelingh veldeken aen het Cautergat te Impden* “ in pand.

Bij het aflopen van de 6-jarige huurpacht op 10.08.1756 krijgt het pachthof een nieuwe huurder: **Petrus Rongé**, ingesetene van Calfoort: “...*seker pachthoff mette edifitien mits gaeders mette brouwerije ap: ende dependentien dir daer op staende met de landen, coolhoff, boomgaert, weyde ende thiende daer aen gelegen gen. het hoff van Sloosen mits gaeders alnoch eenen bempt gen. den Cloostermeersch, groot 1-3-15...*”.

Petrus Rongé (°Puurs 14.12.1720 +Rossem 27.08.1805), gehuwd in Puurs 30.09.1749 met Anna Catharina van Camp, tekent voor een 6-jarig pachtcontract tot 1761, aan 530 gulden per jaar, met Cornelius van Camp (zijn schoonvader) als borg voor de pachtvoorwaarden.

Ook de volgende pachtcontracten tot 1767, 1773 en 1779 waren voor Peeter Rongé, hij zal dit doen tot 1805.

In 1782 stelt hij zich borg voor houtverkopen door de prins en in 1798 huurt hij nog een weide onder Wolvertem.

Schepengriffie Wolvertem 9142

(bron: RA Leuven).

In 1793 wordt hij opgevorderd met zijn wagen en 3 paarden om vrachten te leveren naar Londerzeel en Bergen.

In juli 1794 leverde hij voor de Fransen in Brussel 3 sister tarwe en wordt de pachthoeve van Slozen door de wethouders der stad Brussel getaxeed: *"Petrus verklaart 8 mensen te moeten onderhouden en 9 bunder land, 3 bunder weide [...] in voorraad heeft hij 83 sisters tarwe, 84 sister koren, 10 sisters gerst, 20 sister boekweit, 20 pond haver, 25 pond hop, 3.000 pond hooi, 9.000 bussels stro en 36 pond vla [...] zijn veestapel bestaat uit 5 koeien, 1 verre, 6 kalveren, 1 vaars, 3 varkens, 3 paarden, 1 veulen en een kar [...] hiervan heeft hij 1 koe, 1 kalf en 2 varkens op overschot..."*.

Na de dood van Peeter Rongé komt de pacht in handen van **Joannes de Pauw**: *"...une maison avec cour et jardin sur un terrain de 48 a 48 ca, plus les écuries attenantes à la dite maison en le trou de cochons..."*, hij geeft in 1809 als borg Anna van der Straeten op.

Joannes de Pauw (°Merchtem 29.07.1775 +Rossem 15.08.1848) huwde te Rossem op 07.09.1801 Anna Maria Verdickt (°Willebroek 21.01.1780 +Rossem 09.03.1840).

Intussen probeert de Franse overheid alsnog delen van "zwart goed" (*lees: oude clericale domeinen*) te verkopen, waaronder het pachthof van Slozen: *"...een pagt-hof, gebouwt in gebakken steen en leem, bedekt met stroey, bestaende in vier kamers, kelder, zolder, koeystal, schuer en hof, met eene partye land, groot 16 hectares 83 aers 81 centiaers (13 bunder een dagwand 73 roeden) in vier verscheyde stukken, gebruykt door J. De Pauw mits 550 francs boven de impositien, geschat op capitaal van 11.000 francs voortkomende van de capelle van Rossem..."*.

Na protest van de mandataris van de prinsen, Fernandus Josephus Drugman en de verwijzing naar de teruggave van de prinselijke goederen in 1805, werd de verkoop ingetrokken.

Jan de Pauw krijgt in 1816 van Eugene Thienpont, die optreedt voor de Prinsen, een huurcontract voor 6 jaar voor het pachthof, de gronden voor 9 jaar, pachter Jacques de Smedt staat borg.

Jan hoeft voor de prinsen jaarlijks drie karweien te verrichten met een wagen bespannen met 4 paarden.

Het huurcontract wordt op 01.12.1827 hernieuwd: *"...het pachthof gezyd van Sloosen..."* groot: 21 b 95 r in 17 kavels, samen met nog andere goederen: *"...de Molleman, de Stede, Het Kersenblok, de Lage Weide, Zeeland, de Lange Keren, den Cauter, de Cronenborgweide, den Boecht, de Wolleweide, etc..."*.

Vanaf 1835 begint de eigenaar, prins Maximiliaan de la Tour & Tassis zijn eigendommen in Wolverthem te verkopen.

BIENS PATRIMONIAUX.

VENTE

D'UNE

BELLE FERME,

NOMMÉE SLOORENHOF,

Avec jardin, terres, verger, bois et prairies, et de plusieurs beaux bois.

Le notaire **COPPIN**, résidant à Bruxelles, vendra publiquement avec profit de paumées et d'enchères, chez le Sr **THIEL**, aubergiste, à l'enseigne de la *Porte Verte*, hors la porte de Flandre, faubourg de Molenbeek, une **BELLE FERME**, nommée *Sloorenhof*, bâtie sur l'emplacement où se trouvait autrefois le château seigneurial de Sloosen, avec jardin, terres de la première qualité, verger, bois et prairies, plusieurs pièces de terre détachées de la ferme, et les beaux bois nommés *Nieuwenhorcken, Impdenbosch, Liefdaelbosch* et autres.

Ces belles propriétés sont situées sous la commune de Wolverthem, près de la chaussée projetée de Wolverthem à Londerzeel.

Elles contiennent ensemble environ 91 bonniers, divisés en 60 lots.

Les plantations qui entourent ces propriétés sont superbes, les bois sont les plus beaux du pays; ils contiennent des chênes de 12 pieds de circonférence sur 70 d'élévation en-dessous des branches.

L'adjudication préparatoire est fixée au jeudi 14 avril 1836 et l'adjudication définitive au jeudi 28 du même mois, respectivement à 9 heures du matin.

Le plan figuratif et les conditions de la vente reposent en l'étude dudit notaire **COPPIN**, rue de Ruysbroeck, n° 11, à Bruxelles, où les amateurs peuvent se procurer sans frais des affiches avec le plan lithographié.

Les amateurs obtiendront aussi tous les renseignements désirables chez **M. THIENPONT**, à Hal, receveur et administrateur des biens de S. A. le prince de la Tour et Taxis en Belgique.

M. THIENPONT se trouvera à Impden, à la brasserie de De Boeck, le mardi de chaque semaine, depuis 11 heures du matin jusqu'à 2 heures de relevée. 216

*Openbare verkoop van het "Sloorenhof",
L'Indépendance Belge, 14.03.1836, blz. 4.*

Hij had deze goederen verworven na de dood van zijn vader Charles Alexander, en na afstand van de douarière met haar twee dochters, prinsessen Sophie en Thérèse (dd. 04.01.1828).

Op 29.03.1836 werd door notaris Coppyn uit Brussel een lastenboek opgesteld voor de goederen uit Slozen voor een totaliteit van 71 b 3 dw en 23 r: "...d'une BELLE FERME nommée Sloorenhof..." met de aanpalende gronden was het eerste van de zestig loten en besloeg 8 b en 35 r.³⁵

Het grootste deel uit deze verkoop werd verworven door **Maria Josepha van den Bogaert**, weduwe J.P. Joos uit Willebroek. Volgens de kadastrale atlas uitgegeven door baron D'Huart is ze in het bezit gekomen van de percelen C 124 tot C 134 en dit is het Hof te Slozen met zijn omliggende landerijen, in totaal 8 ha 26 are 20 ca.

Halverwege de 19de eeuw komen deze goederen in het bezit van kanunnik **E.B. Joos** (van het Sint Romboutkapittel van Mechelen).³⁶

Intussen werd na de dood van pachter **Jan de Pauw** in 1848, door notaris Crick uit Londerzeel, een inventaris opgemaakt van het sterfhuis³⁷.

Zijn dochter **Anne Marie de Pauw**, die huwde met **Petrus Antonius Mertens**, had de huur van de hoeve overgenomen.

Zij zullen op 02.09.1851 van eigenaar Joos, 5 loten huren. Op 30.06.1853 huren ze wederom enkele loten. Petrus Mertens verkrijgt de loten 1, 2 en 3, zijn schoonbroer **Jan Baptist De Pauw**, nu wonend in Ossel, de loten 4 en 5. (Lot 1: *une ferme nommée het Sloosenhof avec maison d'habitation, écuries, remises, grange et autres bâtiments, les terres, prairies et bois de raspe en dépendant au lieu dit het Weerhoefveld dans la commune de Wolverthem.*)

Tien jaar later, in juni 1862, zullen de goederen door notaris Bruzetto³⁸ uit Londerzeel definitief en openbaar verkocht worden nadat ze op 07.06.1862 waren opgemeten door gezworen landmeter Goelen uit Malderen.

³⁵ Notariaat Coppyn uit Brussel nr. 35.433 akte nr. 84.

³⁶ Notariaat van Merstraeten uit Brussel dd. 02.09.1851

³⁷ Notariaat Crick (VI.Br. nr. 36239 akte nr. 75 dd. 23.09.1848). Interessant om te weten is dat hij buiten de pacht op het Hof te Slozen, ook nog de eigenaar was van het zogezegde "Oud Pachthof van Slozen" kadastraal

Etude de Me BRUZETTO, notaire à Londerzeel.

Le notaire BRUZETTO adjugera préparatoirement, avec bénéfice de paumée et d'enchères :

1° Le mardi 10 juin 1862, à 1 heure de relevée, à l'estaminet du sieur De Pauw, près de la station du chemin de fer à Londerzeel,

UNE **EERME** avec Terres et Prés, à Wolverthem, habitation de Slooze, d'une contenance totale de 5 hectares 48 ares 99 centiares, divisés en 18 lots, aboutissant à M. Pangaert d'Opdorp, à la rue dite *Sloozestraet*, à la route pavée de Bruxelles et à P.-J. Verbelen.

L'acquéreur aura la faculté de retenir les 2/3 du prix de son acquisition pour un terme de 6 années, à l'intérêt de 4 p. c. l'an. Il entrera en jouissance des terres après l'enlèvement des récoltes y croissant. (3175)

Openbare verkoop door notaris Bruzetto, Journal de Bruxelles, 04.06.1862, blz. 4.

De koop omvatte 18 kavels, in totaal 5 ha 48 a 99 ca.

Volgens de beschrijving der goederen werd de kasteelhoeve in twee delen verkocht:

- o de eerste koop omvatte het woonhuis met de keuken, kelderkamer, kelder, paardenstal, koeienstal, schuur, zolder, wagenhuis, boomgaard en hof samen 63 are 17 ca, kadastraal bekend onder C 130, C 131 en C 132;
- o de tweede koop omvatte het woonhuis met een keuken, washuis, kamer, kelderkamer, zolder, wagenhuis, paardenstal, koeienstal, varkensstal, boomgaard en hof in de grootte van 16 are 98 ca, deel uitmakende van C 130, C 131 en C 132.

Er werden drie kooldagen gehouden namelijk op 10, 17 en 24.06.1862 in de herberg van Josephus De Pauw, gelegen aan de statie van Londerzeel.

De echtgenoten **Mertens-De Pauw** kochten hun eigen loten twee, acht, dertien en veertien in voor 3280 fr.

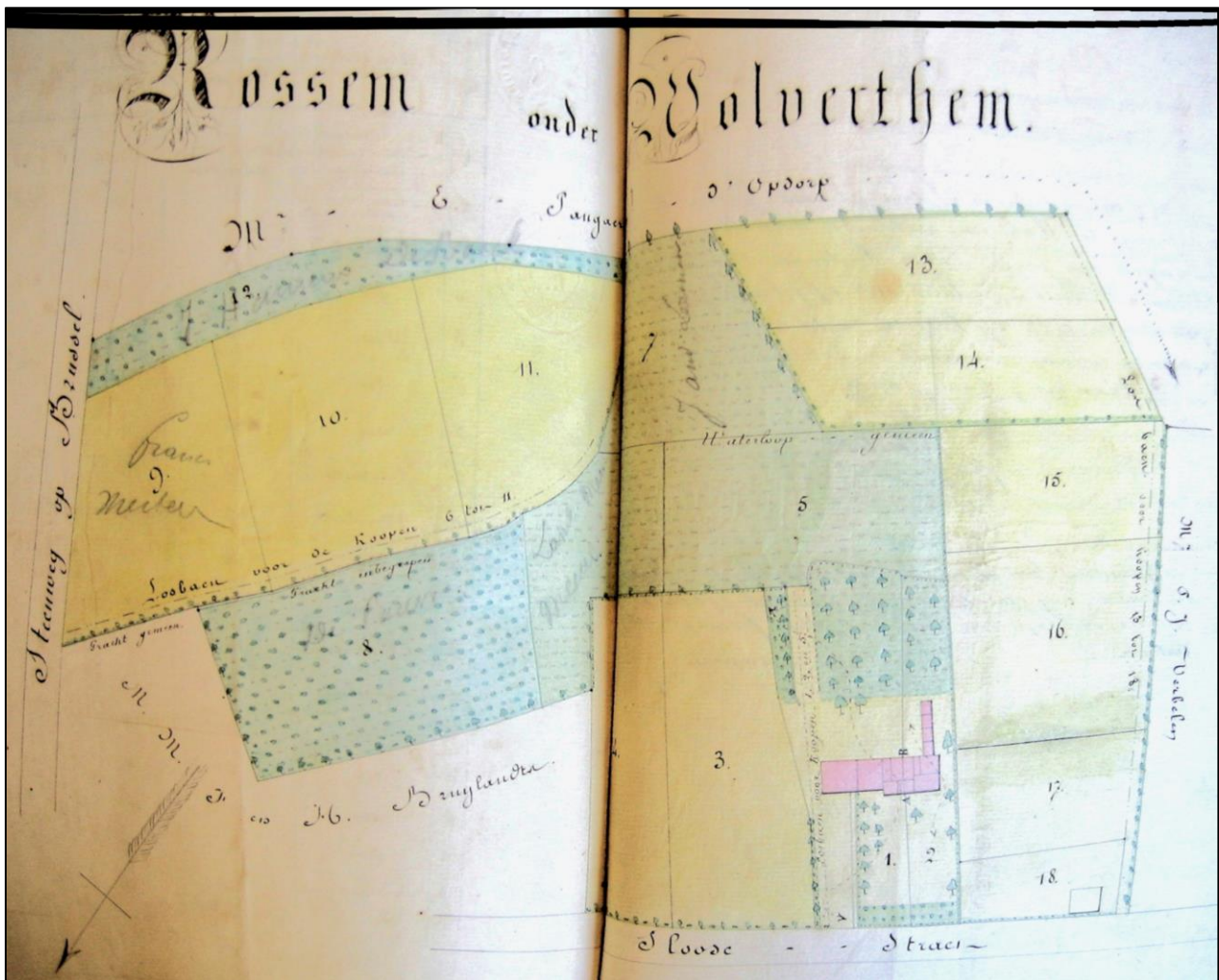
Jan Andreas Leemans gehuwd met hun dochter Maria Josepha Mertens, kocht de loten één, drie, vier en vijf en betaalt aan de echtgenoten Mertens-De Pauw reeds 1.220 fr van de 7.630 fr. met de penningen uit hun huwelijksgemeenschap.

Vervolgens werden op 25.07.1862 de wassende vruchten op de velden openbaar te koop gesteld.³⁹

gekend onder C 96 / 99 en C 110 / 112 samen, 1 ha 53 ca groot, liggende aan de Molenbeek in "het Enneken".

³⁸ Notariaat Bruzetto uit Londerzeel (VI.Br. nr. 36.253 acten nrs 110, 117 en 118).

³⁹ Het betrof vruchten aan de Hofstede, op Neeraerdeken, op het Schrick, op het Bovenste Vijverken, tegen het Vijverken, aan het pachthof achter de schuur, op

Overzicht bij de openbare verkoop door notaris Bruzetto, 1862 (bron: RA Vorst).

In datzelfde jaar krijgt de hoeve versterking van dochter Maria Josepha Mertens in gezelschap van Joannes Andreas Leemans en diens moeder, weduwe Joanna Maria Van Gucht.⁴⁰

Keersensblok en op de Stede voor een totaal van 1.889 francs.

⁴⁰ Bevolkingsregister Wolvertem 1857-1866, boek 3 f° 239. In het volgend bevolkingsregister worden op f° 465 Petrus Antonius en Maria Anna als renteniers te Slozen vermeld in huis C 15. In het bevolkingsregister van 1881-1890, deel 2, vinden we hen op f° 476 huis C 17 waarbij nog haar broer Jan Frans Mertens (+26.04.1881), ongehuwd dienstknecht uit Grimbergen kwam inwonen. Ook zijn broer Pierre Leemans (+31.12.1881) kwam er wonen.

Vanaf 1891 is de familie Mertens-De Pauw-Leemans van het pachthof verdwenen.

⁴¹ Notariaat Victor Mangez uit Opwijk dd. 15.09.1886 en notaris Kips uit Grimbergen nr. 41.362 akte 157 dd. 11.11.1889. Voor notaris Mangez werden twee akten

30 jaar later stelde Petrus Mertens bij testament ⁴¹ als enige en universele legataris, Maria Antonia de Bleser aan, bemachtigd door haar man Jan Adriaan Rampelberg.

gemaakt: de eerste betrof een gift onder levenden aan Jan Baptist Caluwé uit Rossem van 44 are land uit de zuidwestwaartse hoek van perceel sectie C 44 op het Schommelveld; de tweede akte was zijn testament waarin hij Jan Baptist Caluwé 3 dw land en weide toekent op last van gedurende dertig jaar twaalf gezongen missen per jaar te laten doen; verder stelde hij tot zijn enige erfgenaam Marie Antoinette De Bleser aan op last van hem te laten begraven en de uitvaart en lijkdienst te laten verzorgen met een dienst van eerste klas en 52 gezongen missen. Volgens de akte van notaris Kips woont hij in de Slozenstraat (C 13) bij het echtpaar Rampelbergh - De Bleser en legateert hij aan vrouw de Bleser 3 dw land op "het Nevenaardeken" Verder dienden er in de kerk van Wolvertem en Imde gezongen missen te worden ten belope van 600 fr.

M. A. De Pauw stelde als enige en universele legataris⁴² de echtgenoten Calixtus Van der Perre – Raes aan. Deze verzochten notaris Kips uit Grimbergen over te gaan tot de openbare verkoop op 27.06.1892 van de nog resterende goederen van het Slozenhof in 10 loten.⁴³

Deze goederen gingen hierna over in handen van verschillende eigenaars.

De volgende eigenaar was (*waarschijnlijk!*) Carolus Van Caesbroeck x Joanna Bogemans uit Meuzegem. Zijn zoon Pierre Joseph Van Caesbroeck (°1849 +1933)⁴⁴ trouwde Barbara Van den Driessche (°1851 +1916), maar omdat hun enig kind Anna Catharina in 1905 op 19-jarige leeftijd stierf, liet Pierre Joseph Van Caesbroeck de kasteelhoeve over aan het kind van zijn zuster Maria Ludovica Van Caesbroeck, namelijk Ludovicus ("Chouf") Verbesselt (°1884+1971)⁴⁵.

Die laatste was gehuwd met Maria Theresia Van Hoeck (uit *den Boskant*). Dit koppel hadden geen kinderen en Chouf boerde nog tot aan zijn dood op het hof.

Nadien viel de hoeve met de gronden aan een nicht van Chouf, Jeanne Verbesselt, een dochter van Chouf's broer Petrus Alphonse.

Jeanne werd hier geboren (°1917 +2015) en bleef er wonen tot ze in 1940 huwde met Jean Baptiste Caluwé (1913-1988) en verhuisde.

⁴² Notaris Aloïs Van Zeebroeck uit Wolvertem dd. 30.12.1884 (n.v.d.r.: gearchiveerd bij notaris Van der Beek te Schaarbeek, waar een deel van het archief verloren ging door een brand).

⁴³ RA Leuven: Notariaat Kips – Grimbergen (oud nr. 41365) akten 97 en 100:

Onmiddellijk palend aan het pachthof waren dit de kopen 6 (C 129e), 7 (C 134e) en 8 (C 133e).

Koop 1 gen. Zeeland (C 57c) viel aan Madame Theys, weduwe Judocus Leemans uit Sint Joost ten Noode die ook al de hoven Bieshoecht (1892) en de Breem (1889) had verworven.

Kopen 2 en 3 (het Medekensveld (C 50b) werd gekocht door brouwer Baeckelmans uit Tisselt.

Kopen 4 en 5 (den Elshocht in den Boskant (B 244) en 6, 7 en 8 werden aangekocht door Jan Adriaan Rampelberg, herbergier en winkelier naast het pachthof. De definitieve verkoop na twee zitdagen vond plaats in zijn herberg op 07.07.1892.

Koop 8 omvatte 12 are 55 ca jaarschaargrond en wordt nader omschreven als volgt: de erfpacht werd op 29.01.1859 ingesteld voor 99 jaar tegen 36,28 francs bij akte voor notaris Bocklandt uit Malderen ten voordele van Frans Rampelbergh. Hierna kwam Jan Adriaan Rampelbergh. Na de dood van Mertens zou de pacht aan

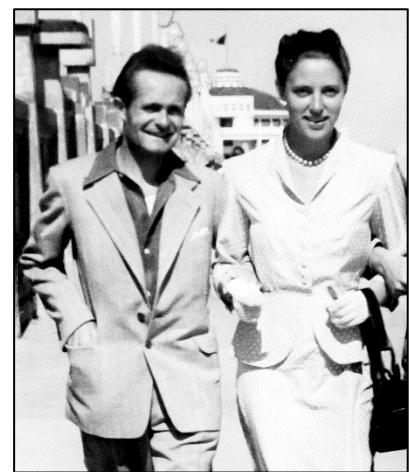
Jeanne Verbesselt
(bron: archief Marc Gillisjans).

Jeanne aanvaarde een schenking van Chouf op 19.06.1970 maar het vruchtgebruik was nog voor hem.

Jeanne was te oud om het nog te besturen en na het overlijden van Chouf verkocht ze het op 15.12.1971 aan architect Roger de Winter en zijn echtgenote Marie Louise Kuyl.

Roger de Winter
en
Marie-Louise Kuyl
(bron:
archief Paul de Winter).

het kerkfabriek van Rossem dienen betaald te worden en dit tot kwijting van zeven gezongen missen op te dragen in de kerk van Rossem tot lafenis van de zielen van P.A. Mertens, zijn ouders, M.A. De Pauw en haar ouders. De missen dienden gecelebreerd te worden omtrent de sterfdag van dezen. Deze last mocht slechts afgekocht worden voor 700 francs. Op het einde van de erfpacht zouden alle gebouwen opgericht op deze kavel 8 en alle bomen staande op deze grond eigendom worden van de erfpachter.

Op 29.04.1893 wordt dan voor de notarissen Kips en Van Zeebroeck een akte van kwijting en verdeling der tegoeden opgemaakt voor de som van 8.122,57 fr. minus de notariskosten 200 fr = 7.922,91 fr. waarop volgens het testament van de echtgenoten Mertens-De Pauw ieder het recht van de helft had (NB. Kips 41366 akte 83).

⁴⁴ °Meuzegem, getrouwd te Wolvertem 07.02.1884 met Barbara van den Driessche.

⁴⁵ Ludovicus ("Chouf") Verbesselt alias van Caesbroeck °Wolvertem 04.11.1884 (het onechtelijk kind werd geboren in het huis van zijn vader, Carolus Van Caesbroeck, 63 jaar, en gewettigd door Petrus Josephus Verbesselt (°1861 +1914) bij zijn huwelijk (Wolvertem 19.04.1887) met Maria Ludovica Van Caesbroeck (°1858)). Chouf stierf te Slozen op 05.07.1971.

Roger de Winter (°23.02.1923 +24.05.2001) was een modernistisch architect van La Cambre met als ateliermentor Victor Bourgeois.

Hij liep in 1947 stage bij het Ministerie van Volksgezondheid en renoveerde het Rijksdomein van Hofstade.

Uit de privé-bouw van architect De Winter schittert nog steeds zijn eerste dokterswoning in de Hoogstraat te Wolvertem, evenals een paar authentieke restauraties in Oppem.

Te weinig bekend is zijn gelauwerde creatie op Expo '58 van het paleis Volksgezondheid/La Santé.

*De creatie van Roger de Winter op de Expo '58
(bron: archief Paul. de Winter).*

Als architect was de Winter de aangewezen persoon om de kasteelhoeve, die begin jaren '70 een vervallen indruk gaf, te transformeren van begin 18de eeuw naar eind 20ste eeuw.

*De kasteelhoeve van Slozen, 2021
(bron: Era).*

Op het ogenblik van publicatie van dit artikel is deze kasteelhoeve, het laatste onderdeel van het domein Slozen, verkocht.

*De kasteelhoeve van Slozen, 1972
(bron: archief Paul De Winter).*

*De kasteelhoeve van Slozen, 1972
(bron: archief Paul De Winter).*

*De kasteelhoeve
van Slozen,
2021
(bron:
archief Paul De Winter).*

EN IN DE LITERATUUR...

*Gerard Walschap
(bron: gisterennogvandaag).*

Gerard Walschap – romans:

- “*t Heerken*” (dd 1931) (Andreas d’Hertenfeldt, bijgenaamd t Heerken, is de laatste telg van een geslacht van herenboeren dat een heus schrikbewind voerde en verminkt terug komt uit de loopgraven en een nieuw leven begint);
- “*Celibaat*” (dd 1934) (een meesterwerk over stukgeslagen illusies, dat zich afspeelt in een dorpsgemeenschap voor, tijdens en na de Eerste Wereldoorlog in het grensgebied van Wolvertem – Londerzeel).

Hij schrijft: “...ik spreek nu van over vijftig, zestig jaar, als t niet meer is...”, met vele aanknopingspunten, plaatsnamen, volksnamen en gebeurtenissen.

Zo speelt in beide romans de familie d’Hertefelt samen met de familie van de Heuvel een grote rol. De ‘*van den Heuvels*’ zijn de vroegere ‘van der Vekenes’ en ‘*t Heerken*’ is de enige zoon van Godfried d’Hertefelt, namelijk François.

Walschap mengt beide families wel door mekaar maar alleen de voornamen kunnen nog steeds op een telg uit één dezer families geplakt worden.

Walschap moet nog de verhalen van de sterk verarmde familie d’Hertefelt gekend hebben wat blijkt uit een zinssnede uit ‘*t Heerken*’: “...*maar den d’Hertefelt waar de van den Heuvel t Schrans van hebben gekocht daar zeiden de menschen Baron tegen en die was Baron, die had daar zijn papieren van...*”.⁴⁶

Zo maakte de schrijver ook allusies op het oude domein van d’Hertefelt dat “...*ongeveer de helft van het dorp besloeg...*” en “*op t Schrans*”, waarmee hij naar het kasteel van Slozen verwees.

In een gesprek met Albert Westerlinck komt de hele achtergrond van het verhaal over Andreas d’Hertefelt naar boven.⁴⁷

⁴⁶ Dit betrof Godefroid d’Hertefelt die wel geen baron was maar toch geadeld was geworden en menige d’Hertefelt werd in het begin van vorige eeuw in de streek van Wolvertem en Londerzeel nog half lachend of

smalend “baron” genoemd: *Tisken Baron, de Witte Baron, Peter Baron,...*

⁴⁷

https://www.dbnl.org/tekst/west021gesp01_01/west021gesp01_01_0009.php

DE PAROCHIE ROSSEM EN DE *SINT-MEDARDUSGILDE* OF DE ZANGMAATSCHAPPIJ *DE MEDAREN VAN ROSSEM*

Gust De Bondt

DE PAROCHIE

De parochie Rossem ligt in het noorden van onze gemeente.

Ook het gehucht Slozen behoort tot de parochie Rossem. Ook Breestraten, een gehucht van de gemeente Merchtem behoort gedeeltelijk tot de parochie Rossem.

De parochie grenst aan Brussegem, Merchtem, Steenhuffel, Londerzeel, Westrode, Imde en Meuzegem.

Met een prachtige kerk in het midden van de parochie!

De kerk staat in het midden van 3 grote velden: het Robbeekveld, het Schriekveld en het Kerkeveld. Het kerkgebouw is omringd met parkgebied en staat dus midden de weiden en de velden.

De kerk en het ommuurd gemeentelijk kerkhof zijn samen met de oude jongensschool en de vroegere pastorie als dorpsgezicht geklasseerd.

Het klasseringsbesluit van 01.10.2010 zegt over de historische en artistieke waarde van de kerk en het kerkhof:

“Oude, sinds 1241 vermelde, maar wellicht tot de 12de eeuw opklimmende, hertogelijke stichting waarvan de Norbertijnerabdij van Dielegem (Jette) het begeving- en tiendenrecht

bezat, tevens eertijds een belangrijk bedevaartsoord te ere van de Heilige Cornelius.

Representatief en gaaf bewaard voorbeeld van een middelgrote, homogeen neogotische, landelijke parochiekerk met omringend ommuurd kerkhof, in 1874 door Gustave Hansotte (1827-1886) opgetrokken in de vorm een driebeukig volume in baksteen en natuursteen en een in het nieuwbouwproject geïntegreerde, mogelijk tot ca. 1300 opklimmende, natuurstenen westtoren met een fraai classicistisch, hardstenen portiek van ca. 1750.

De kerk bezit door Hansotte zelf ontworpen witte altaren en figuratieve glas-in-loodramen uit het atelier van Samuël Coucke (1833-1899) te Brugge.

Bovendien beschikt de kerk over een sinds 1979 beschermd, uitermate belangrijk en zeldzaam, nog steeds functionerend Forcevilleorgel uit 1744.”

De parochie Rossem was vroeger een onderdeel van Wolvertem maar sinds 1790 is Rossem een onafhankelijke parochie.

In 1990 werd het tweehonderdjarig bestaan van de parochie een heel jaar lang luisterrijk gevierd met een bijzondere herdenkingsdienst, een academische zitting en tal van tentoonstellingen in de parochiezaal.

EEN KORTE HISTORIEK VAN DE ZANGVERENIGINGEN ¹

Of er voor de Franse Revolutie een zangkoor was in Rossem is weinig waarschijnlijk: de toenmalige eenbeukige kapel was te klein en er was geen orgel...

Pas in 1788 kocht de parochiegemeenschap een afgedankt orgel van de moederparochie van Wolverthem.

Het werd in 1744 door de zeer beroemde orgelbouwer Jan Thomas de Forceville gebouwd. Enkele jaren geleden is de familie de Forceville het nog steeds functionerend orgel komen bezoeken.

Het orgel werd hersteld en in 1802 geplaatst door J. Smet in de kerk van Rossem. De parochie was toen 12 jaar een zelfstandige parochie.

De toen nog aparte gemeente *Rossem* – *Impde* financierde de herstelling en plaatsing van het orgel.

In 1979 werd het orgel geklasseerd.

De "*Sint-Medardusgilde*" of "*de zangmaatschappij*: *De Medaren van Rossem*"

was een belangrijke zangmaatschappij, maar wanneer ze precies opgericht werd en met hoeveel ze oorspronkelijk waren, is verloren gegaan in de tijd...

Wel weten we dat ze vanaf de jaren 1890 tot 1926 talrijke eretekens (herinneringsmedailles) heeft verworven naar aanleiding van de talrijke optredens in verschillende steden en dorpen. Zo onder andere bij de inhuldiging van de tram "*de Londerzeel*" en tijdens het muziekfestival in Meise georganiseerd door Amedée de Beauffort.

De naam verwijst naar de heilige Medardus, patroonheilige van de kerk van Rossem.

In 1896 kregen de Medaren een prachtig rood fluwelen harmonievaandel, geschonken door *madame la douairière J. van Mejel*.

Het vaandel is met goud belegd en omzoomd met aan de voorzijde een omkranst harp motief met als tekst: bovenaan "*Rossem - Wolverthem*" en onderaan "*Eendracht maakt macht*" en "*1891*".

¹ Zie ook: Frans Meskens, "*Zangkoor De Medaren van Rossem of de cijferisten*", in *Parochiegids Rossem*, december 1992, blz.11-14.

Op de achterzijde van het vaandel staat in rood aniline handschrift: "*don de madame la douairière J. van Mejel (1896)*".

DE CIJFERISTEN

Of we de Medaren en de kerkzangers onder één noemer kunnen zetten, valt te betwijfelen: de meeste kerkzangers zullen wel deel uitgemaakt hebben van de zangmaatschappij, omgekeerd was dit zeker niet het geval.

De Medaren waren met een veertigtal leden en konden onmogelijk samen op het oksaal zingen.

Rond 1920 werd de Sint-Medardusgilde nieuw leven ingeblazen onder impuls van Jef en Victor Larivière.

Ze oefenden in hun stamlokaal rechtover de kerk bij Emiel April ("*Mieleken Kleem*"), in de herberg waar Jef De Breucker ("*Jefken Tut*") sedert 1937 de nieuwe waard was.

Hier werden op de zolder ook het harmonie-vaandel en de herinneringsmedailles van de Medaren bewaard.

Rond 1930 was het zangkoor gemengd. Het was Albert Van Der Perre (toen 20 jaar), zoon van de koster, die de repetities leidde en de zangstukken inoefende.

Er waren heel wat vierstemmige uitvoeringen in cijfermuziek. Jef Larivière had reeds rond de jaren 20 een groot bord vervaardigd om de omzetting van muzieknoden naar cijfers duidelijk te maken. De kerkzangers van Rossem werden dan ook vaak de "*cijferisten*" genoemd.

Opvallend was dus ook dat er vele vrouwelijke zangers in de Sint-Medardusgilde waren.

Pastoor Maes vond echter dat een gemengd kerkkoor niet passend was voor de parochie en schafte het gemengd karakter af.

Nog voor en ook tijdens WO2 ontstond er onenigheid tussen de dorpsonderwijzer meester De Pauw en enkele Vlaamsgezinden (VNV-leden), waardoor de Sint-Medardusgilde werd opgedoekt. Het kerkelijk zangkoor bleef wel bestaan.

Herinneringsmedailles van de zangvereniging – foto's Frans Meskens.

EEN FOTO-VERWISSELING BIJ DE BOECHTSTRAAT 1950

In ons vorig nummer verscheen het lange artikel over de bewoners van de Boechtstraat omstreeks het jaar 1950. Met heel wat namen en foto's.

En bij eentje daarvan schijnt het fout gelopen te zijn: er bleken toen vlak bij mekaar twee personen te zijn met zowat dezelfde naam...

Dus nu de uitleg over wat toen ook al verwarring moet gegeven hebben...

Jerome Cooremans is een kleinzoon van **Jerome De Maeyer** "*Jerome de pijlenmaker*" via diens dochter Anna en die contacteerde ons om te zeggen dat de foto bij het stukje over zijn grootvader niet de juiste persoon was.

De foto van Jerome z'n zoon, Leon De Maeyer, die ook bij het artikel stond, was wel de juiste.

We doken dus terug in de stukken en opeens dook er een compleet onverwachte verklaring op: er bleken toen op amper 40 meter van mekaar twee personen te wonen met namen die compleet hetzelfde klonken.

En ze hadden beiden bekende handelszaken die al lang bestonden en waren beiden erg actief in het sociale leven van het dorp...

Alleen de schrijfwijze van hun familienamen verschilde één letter: Jerome De Mayer / Jerome De Maeyer...

Dus voor alle duidelijkheid even de zaken op een rijtje: op de Brusselsesteenweg nr. 52 was er "*op het gemeenteplein*" een fietsenhandelaar ¹ die **Jerome De Mayer** heette.

Dat was een bekende dorpsfiguur die actief de wielersport steunde, acteur was bij de toneelkring van de fanfare... en in z'n vrije tijd ook een fervente boogschutter was.

Bovendien, om de verwarring nog wat groter te maken: hij hield daar ook een *staminee* "*Au Vélo*" open... en dat was ook het lokaal van de schuttersgilde *Sint-Sebastiaan*, waar ook regelmatig schietingen werden georganiseerd. ²

¹ Later kwam er in dit pand het kapsalon "*N-Hair Style*" en tegenwoordig maakt het deel uit van het project "*Ringoot*" met 33 assistentiewoningen van de firma Colorcasa in het centrum van Meise. Bij deze laatste bouw werd de oude gevel van het pand op de Brusselsesteenweg wel bewaard.

*Jerome De Mayer, de fietsenhandelaar.
Zijn roepnaam in het dorp was "Pee Vlo".*

En dan was er dus die andere man met een naam die precies hetzelfde klonk...

Jerome De Maeyer "*Jerome de paillemaker*" was een man die het café "*Bij Willem Tell*" van z'n vader Antoon De Maeyer ("*Tonen Thijs*") voortzette.

Ook daar, op de hoek van de Brusselsesteenweg en de Boechtstraat, organiseerde men schietingen. En het was ook het lokaal van de schuttersgilde op de staande wip. ³

² Deze schietingen op een liggende wip gingen dan door net naast het café bij de burens op nr. 50 ("*bij Janssens*") in de overdekte doorgang van dat huis naar de loods achteraan ("*in de poort*").

³ Die staande wip was opgesteld op de weide op de hoek van de Van Doorslaerlaan en de Onze-Lieve-Heerweg.

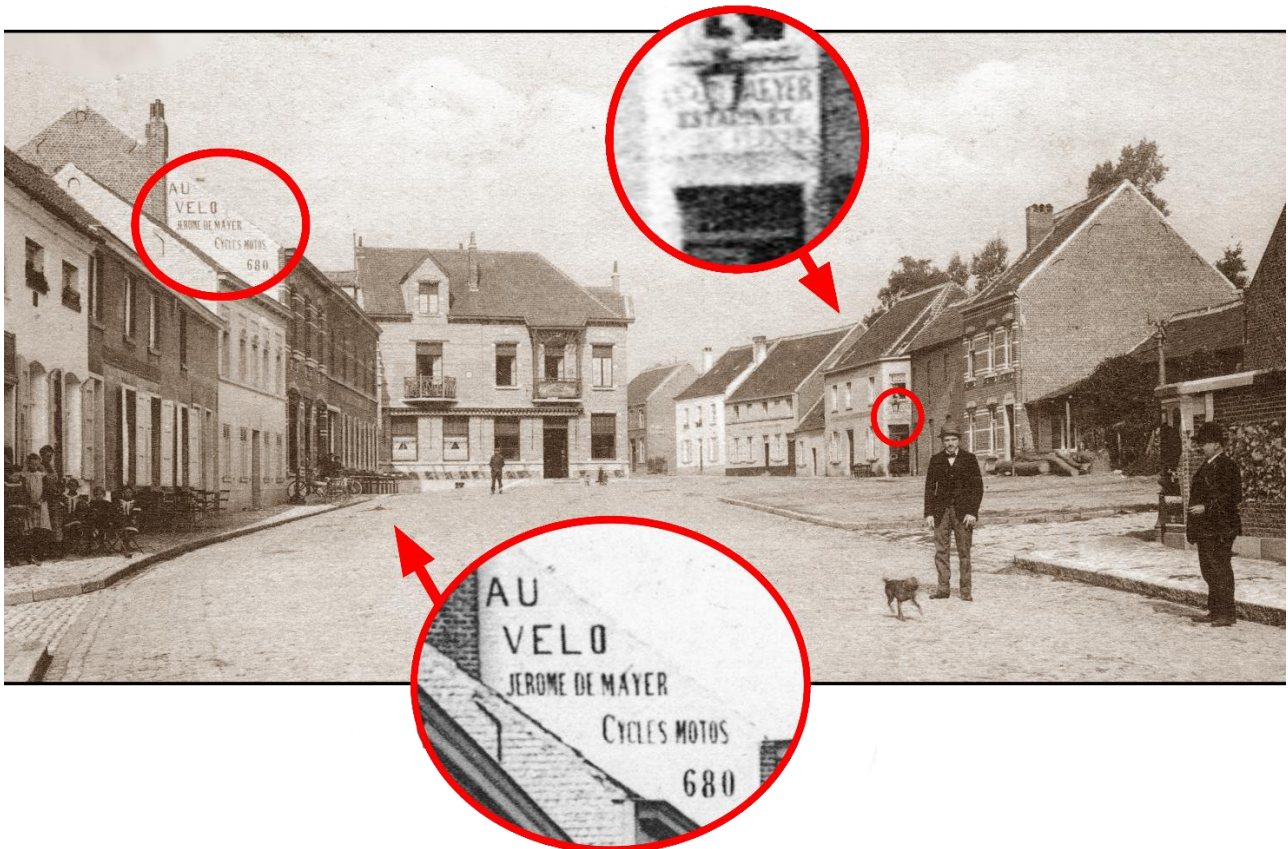

*De échte Jerome De Maeyer "Jerome de paillemaker" uit het artikel over de Boechtstraat.
Op de rechtse foto met zijn echtgenote Louise Keymolen.*

Maar dat café was tot ver buiten de provincie vooral gekend als dé plaats waar excellente pijlen- en boogmakers woonden, die daarnaast ook bekendheid verworven hadden voor hun fabricatie van vogels voor de liggende en de staande wip en opmerkelijke "hoofdvogels".

Een specialiteit in vakmanschap die door grootvader Toon De Maeyer was opgezet, door vader Jerome verder uitgebouwd was en dan ook succesvol door zoon Léon werd voortgezet.

Alles bij mekaar zou men ruim zeventig jaar later voor minder in verwarring raken...

MARCEL BELGRADO EN FAMILIE

Geert Deblieck

Dit is een eerbetoon aan Marcel Belgrado, die eind 2021 zijn gouden jubileum als gemeentelijk politicus vierde. Jawel, 50 jaar, die wou hij absoluut rondmaken had hij al enige tijd verteld.

Van 2007 tot 2012 was hij ook onze burgemeester hier in Meise.

Vergeten we bovendien niet dat deze kranige man dit kalenderjaar 90 jaar wordt!

Ik leerde Marcel kennen in 1985 tijdens de eerste lokale verkiezingen die volgden op onze verhuis naar Oppem. Hij kwam aan mijn deur bellen om zich voor te stellen. Wij kwamen van de Brusselse rand en wij waren dat niet gewoon; maar Marcel bleef dit doen, bij elke verkiezing opnieuw of soms gewoon met nieuwjaar.

Gaandeweg leerden we elkaar kennen en appreciëren. Voor mij persoonlijk is Marcel meer dan de gemeente-politicus of de burgemeester, maar ook een *burgervader*: recht door zee, iemand met wie je kan overleggen, iemand die je de hand reikt als je in de penarie zit, iemand die me als wielertoerist glad uit het wiel kon fietsen,...

Ik wil Marcel dan ook op mijn manier eren door wat in zijn verleden te duiken, iets waar ik hem een groot plezier mee doe, weet ik uit ervaring.

Marcel zijn vader **Petrus Joannes Belgrado**¹ is op 27.06.1904 in zijn ouderlijk huis Heidestraat 8 te Hamme geboren als zoon van Joannes Josephus (Jozef) Belgrado en Maria Anna De Coster.

Petrus Joannes Belgrado overleed aan tabakskanker op 31.07.1968 in Oppem-Brussegem. Hij werd op 03.08.1968 in Oppem-Brussegem begraven.

Op 08.04.1929 trouwde hij in Oppem-Brussegem met **Emmerencia Verpeet**, geboren op 29.03.1908 in Oppem-Brussegem als de dochter van Petrus Jacobus Verpeet en Joanna Catharina Constantia (Jeannette) Van Den Houten. Emmerencia is overleden op 10.03.2000 in Asse, 91 jaar oud en werd op 18.03.2000 in Meise-Oppem begraven.

Na hun huwelijk gingen Petrus Joannes Belgrado en Emmerencia Verpeet inwonen bij haar ouders **Petrus Jacobus Verpeet** en **Joanna Catharina Constantia** (Jeanette) Van Den Houten in de Oppemkerkstraat 2 te Oppem-Brussegem.

Joanna Catharina Constantia hield daar een café "*Bij Verpeet*". Haar echtgenoot ging uit werken als arbeider.

Haar bijnaam was "*Nette va Petten*".²

Het huis van café Verpeet, Oppemkerkstraat 2 te Oppem, uitgebaat door Petrus Jacobus Verpeet en Joanna Catharina Constantia Van Den Houten – foto 2021.

¹ Zie ook: Maria Willems & Eric Van Baelen, "*de stam Belgrado*", 346 blz., Brussel, 2014.

² *Nette* = Joanna, Jeanne, Jeannette, Nette; en, *Petten* = cfr. Petrus Jacobus

Joanna Catharina Constantia Van Den Houten, alias Nette va Petten in café Verpeet – foto 1950.

Petrus Joannes Belgrado was metser van opleiding en dat stond zo ook op zijn identiteitskaart, Emmerencia moest meehelpen in het café van haar ouders.

Het jonge koppel wou echter vooruit in het leven en Petrus Joannes kluste al snel bij.

Omdat hij uit een gezin kwam van 6 broers en hun vader, hebben die elkaars haren en baarden jarenlang geschoren en geknipt. In het café ging hij op zaterdagavond het haar knippen en de baarden scheren van de omwonende boeren want die moesten er piekfijn uitzien om op zondag naar pastoor Albert Saerens zijn mis in de nabij gelegen Sint-Stephanuskerk van Oppem te gaan.

Nette va Petten was natuurlijk ook tevreden want dat deed haar café draaien en al snel kwam er een echte tweedehands kappersstoel te staan in het café.

Petrus Joannes was echter ook een verwoed kaartter en ondanks dat hij volop bezig was, had hij toch altijd een oog op de kaartters waardoor menig maal een pluk haar te veel geknipt of uitgetrokken werd.

Emmerentia Verpeet en Petrus Joannes Belgrado – huwelijksfoto bij fotograaf Monu te Laken, 1929.

Zo durfde hij ook al eens bijspringen als er plots een vierde man ontbrak aan de kaartterstafel. “Jullie kunnen wel even wachten hé” zei hij dan tegen de wachtende boeren.

Maar soms ging Petrus Joannes zo op in zijn spel dat hij vergat verder te scheren en dan moesten de wachtenden 's anderendaags terugkomen. Nette va Petten slingerde op dat ogenblik ook wel een aantal krachttermen in zijn richting.

Het tarief bedroeg voor 1940 een paar frank voor een volledige knip -en scheerbeurt.

Ondertussen had het jonge koppel zich een woonst kunnen kopen recht tegenover het café in de Oppemkerkstraat 5.

Bij het begin van WO2 vermoedde Petrus Joannes dat de Duitsers heel wat mensen voor zich zouden laten werken of zelfs wegvoeren als goedkope arbeidskrachten.

Niet van gisteren zijnde trok hij naar het gemeentehuis en liet zijn beroep vervangen door dat van landbouwer, schafte hij zich een koe aan voor in de stalling en bewerkte hij een hectare grond.

Die slimme dekmantel heeft wonderwel gewerkt. Tijdens de oorlog leerde hij ook vloeren bij *Lithodit*, de tegelfabriek van Guillaume Stallaert in de Pastoriestraat te Oppem.

Tijdens de jaren 1940-44 woedde de oorlog redelijk hevig in onze contreien, zoals we reeds beschreven bij de hoeve Verhaegen (*cfr. Berla-tijdschrift nr. 138, blz. 29-35, juni 2021*).

*Emmerencia Verpeet en Petrus Joannes Belgrado, in hun achtertuin van de Oppemkerkstraat 5.
Merk ook op dat hij de wereldvermaarde "Romika" pantoffels aan heeft! – foto mei 1944.*

Sommige mannen waren al opgevorderd om naar Duitsland te gaan werken en velen probeerden om daar als werkweigeraar onderuit te komen door te vluchten of zich te verstoppen.

Zo zaten er twee mensen verstopt op de zolder van het café Verpeet (*Frans Janssens en Jef Van Rhode*) en nog eens drie (*Francis Bogaerts, Jef Van den Bossche en nog iemand*) rechtover op zolder bij Petrus Joannes Belgrado en van Emmerencia Verpeet.

In dit huis was er een raam op het gelijkvloers door de struiken aan het zicht onttrokken dat in de tuin van de naastliggende pastorie uitgaf. Via een houtstapel en een vooraf gegraven tunnel kon men ten allen tijde ontsnappen in geval van onraad.

Piè va Petten had ook een varken geslacht en een deel er van in grote bruine pekelpotten verstopt tussen een hoop bieten die als voer voor de koeien dienden.

Een buurvrouw van verderop in de straat, Pelagie Van Doorslaer (*Pelagie van Krikkes*) stond dikwijls op de uitkijk van achter haar haag van stekelbessen en zij had één van die mannen, die overdag bij de boeren gingen werken, over de poort zien kruipen. Zij had ook gezien dat *Piè va Petten* zijn vleespotten verstopt had.

Ze had in een woordenwisseling met *Piè va Petten* al laten vallen hem te zullen verklikken.

Omdat ze nogal loslippig was, vreesde die dat ze wel eens kon gaan roddelen en de Zwarten/Duitsers op de hoogte zouden kunnen raken met alle gevolgen van dien.

Daarop is *Piè va Petten* met een broodmes uit de keukenschuif (zo'n mes om brood te snijden met een lang gekarteld lemmet) naar haar toegestapt om haar op andere gedachten te brengen.

Als ze durfde te praten en de Duitsers/Zwarten bij hem aan de deur zouden staan, zou hij langs achter snel tot bij haar zijn en haar met zijn mes iets aandoen.

Pelagie durfde geen woord meer te zeggen over die voorvallen en alles bleef verder peis en vree.

Na het vroege overlijden van Petrus Jacobus Verpeet op 27.01.1944 aan astma, verkocht *Nette va Petten* in de kleine naastliggende schuur ook landbouwproducten, veevoeders, bloem, meel en meststoffen om rond te komen.

De buur van het café langs de kant van de Pastoriestraat was dokter Van Cutsem, een gynaecoloog, hij was tevens de arts van koningin Elisabeth op het koninklijk paleis.

Petrus Joannes Belgrado op zijn geliefkoosd plekje in z'n tuin Oppemkerkstraat 5 – foto 1965.

Als het eens echt dorstig zomerweer was wandelde de dokter via zijn tuin tot aan het zijraam van het café en klopte kort, wat voor Nette Petten het sein was dat hij een frisse pint wou en die kreeg hij dan via dat raam.

Hij wou er nooit een tweede, dat wist Nette va Petten ook. Het raam in de zijgevel werd later dichtgemetseld, maar de sporen ervan zijn nog te zien (cfr. de witte kader op de foto aan het begin van dit artikel).

Petrus Joannes Belgrado en Emmerencia Verpeet kregen samen 4 kinderen maar het noodlot sloeg helaas tweemaal heel hard toe:

1. **Joannes Josephus Belgrado**, geboren op 16.08.1929 in Oppem-Brussegem en daar ook 2 dagen later op 18-08-1929 overleden;
2. **Jeanne José Belgrado**, geboren op 09.01.1931 in Oppem-Brussegem. Jeanne overleed daar ook nagenoeg 2 maand later op 04.03.1931;
3. **Marcel Petrus Belgrado**, geboren op 12.05.1932 in Oppem-Brussegem.
Hij trouwde op 15.10.1955 in Strombeek-Bever met **Bertha Mariette Anna (Mariette) De Munter**. Zij was op 13.07.1932 in Strombeek-Bever geboren, dochter van

Carolus Gustaaf (Gust) De Munter en Leontine Catharina De Doncker. Mariette overleed op 02.08.2009 in Vilvoorde, 77 jaar oud. Zij werd op 06.08.2009 in Oppem begraven.

Marcel hertrouwde op 31.08.2019 in Meise met **Ingrid De Bondt**. Ingrid werd op 27.06.1959 in Merchtem geboren. Ze wonen in Oppemkerkstraat 6 te Oppem (*voorheen was dat de Kerkstraat 78*)

Zijn bijnaam: *Marcel va Piè va Petten/*

4. **Georges Philemon Belgrado**, geboren op 02.03.1935 in Oppem-Brussegem, hij trouwde op 05.05.1960 in Brussegem met Alice Van Grimbergen, geboren op 06.02.1938 in Ossel-Brussegem. Ze wonen in Oppemkerkstraat 4, Oppem (*voorheen was dat de Kerkstraat 76*).
Zijn bijnaam: *Georges va Piè va Petten*.

Nette va Petten had destijds de eerste TV in haar café te Oppem ³, ze had er ook de krant "Het Laatste Nieuws".

Hierdoor kwamen vele Oppemnaren langs om het nieuwe wonder te aanschouwen met bijvoorbeeld in 1955 Schipper naast Mathilde of om de krant te lezen of eerder misschien te bekijken...

³ Het toenmalig NIR (*Nationaal Instituut voor de Radio-omroep*) begon op 03.10.1953 in Brussel vanuit het

Flageygebouw zijn eerste regelmatige televisie-uitzendingen te verzorgen.

*Marcel Petrus Belgrado en Bertha Mariette Anna De Munter.
– huwelijksfoto bij fotograaf J. Droesbeke te Merchtem, 1955.*

Regelmatig als het feest was in het dorp en zeker bij “*Oppot kermis*”, traditioneel 2 weken na Pasen, zorgde de organisatie voor een grote danstent met draaiorgel op de weide net naast het café.

De kermisattracties stonden op het pleintje voor de kerk en het was *Vlaamse kermis* tot in de late uurtjes.

De achterkleinkinderen van Petrus Jacobus Verpeet en Joanna Catharina Constantia Van Den Houten moesten regelmatig een handje toesteken om het leeggoed naar de kelder te brengen wat ze natuurlijk een leuke afwisseling vonden en dan kregen ze ook iets van *Nette Petten* toegestoken.

Waar Petrus Joannes Belgrado zijn energie bleef halen: God mag het weten.

Op de weide waar vroeger de feesttent gestaan had, bouwde hij in 1958 en 1959 eerst een mooi huis voor Marcel (*nu Oppemkerkstraat 6 Oppem*).

Enkel jaren later wou hij er ook één bouwen voor Georges maar die vond dat nog niet het moment. Petrus Joannes drong echter aan en zei dat de grondstoffen alsmat stegen. Achteraf beschouwd: hij had kanker, voelde hij toen al dat hij niet lang

zou leven en wou hij zijn zonen gelijk behandelen nu hij nog kon. In 1964 en 1965 bouwde hij Georges zijn huis (*nu Oppemkerkstraat 4 Oppem*).

Uiteraard hebben zijn twee zoons hem zo veel ze konden bij de bouw meegeholpen.

Beide ruime woningen staan vandaag nog stevig rechtop en hebben allebei een heel grote tuin.

Petrus Joannes overleed reeds op 31.07.1968.

Onder meer daardoor wonen de Belgrado's allemaal op een zakdoek van elkaar, op de familiegronden die oorspronkelijk van de grootouders waren.

Soms noemen we de Oppemkerkstraat al lachend het *Belgradowegje*, want ook een paar kinderen en kleinkinderen van Marcel wonen in de Oppemkerkstraat.

Marcel Petrus Belgrado en Mariette De Munter kregen samen 5 kinderen, alsook nog 12 kleinkinderen en 11 achterkleinkinderen:

1. **Monique Leontine Belgrado**, geboren op 14.07.1956 in Merchtem. Zij werd bediende;
2. **Eliane Emmerence Belgrado**, geboren op 06.06.1957 in Merchtem, zij vestigde zich als tandarts in Huldenberg;
3. **Kristine Germaine Georgette Belgrado**, geboren op 06.09.1959 in Brussel. Zij werd bediende;
4. **Erik Maurits Belgrado**, thuis geboren op 18.08.1962 in Oppem-Brussegem. Hij werd performance manager bij Nissan Europe in Duitsland.
5. **Johan Peter Belgrado**, geboren op 02.04.1973 in Asse. Hij werd zelfstandig vloerder.

Marcel begon op zijn 15de, in september 1947, in de drukkerij van de Cartonnerie Vanneste & Brel Verheydenstraat 18 Anderlecht te werken. ⁴ Hier leerde Marcel de stiel.

In januari 1950 ging hij aan de slag in de drukkerij van de Nationale Bank van België in Brussel, daar alleen onderbroken om zijn legerdienst van 20 maanden in oktober 1952 aan te vatten.

Maar Marcel was ook een Belgrado en wou dus vooruit in het leven. Marcel had in zijn kinderjaren tijdens de oorlog de taal van Molière geleerd van een boven het café Verpeet wonend Franstalig gezin uit Laken dat de stad ontvlucht was. Dit voordeel liet hem toe zich avondonderwijs te volgen in Brussel in plaats van het moeilijker bereikbare Mechelen.

Hij volgde in totaal 7 jaar avondonderwijs in het "Institut des Arts et Métiers" in de Slachthuislaan te Brussel en haalde zo de diploma's van drukker en typograaf.

In het begin werkte Marcel in de gewone drukkerij waar alle documenten van de Nationale Bank werden gedrukt.

Hij had echter zo'n scherp oog, gevoel voor detail en juistheid van kleur, dat hij al snel de controle van de anderen hun werk moest doen.

Hij moest ook de graveurs van de metaalplaten, op de werkvloer "artiesten" genaamd, bijstaan in het maken en controleren van feilloze drukplaten. De drukplaten van onderstaande meesterwerkjes zijn ongetwijfeld door Marcel zijn handen gegaan voor de bankbiljetten in omloop kwamen.

Daar werd hij door de heer Van Droogenbroeck opgemerkt, hoofd van de bankbiljettendrukkerij van de Nationale Bank en tevens voorzitter van de alle Europese bankbiljettendrukkerijen.

Hij stelde Marcel in 1982 aan als overste van de controle-eenheid van de gedrukte bankbiljetten en ook voor de loten van de Nationale Loterij.

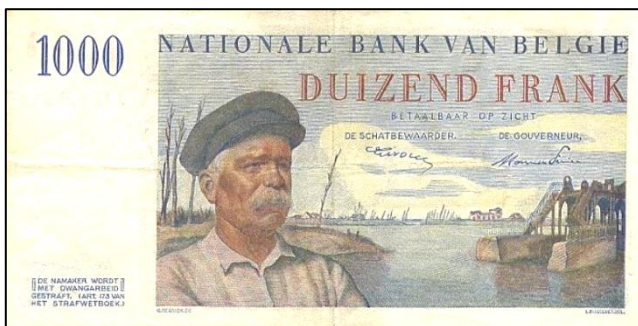
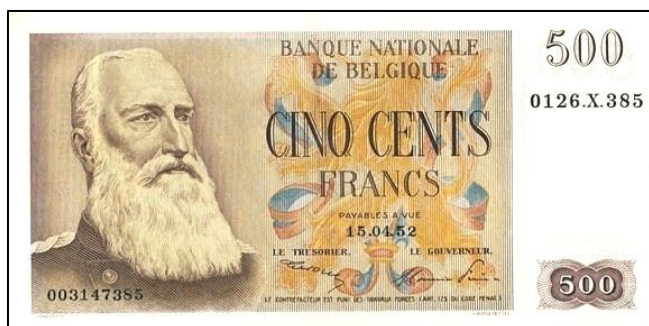
Alles gebeurde toen nog met de hand, biljet per biljet.

Enige tijd later werd de *Notacheck* in Duitsland ontworpen, een machine die een heel blad bankbiljetten in één keer controleerde.

Door Marcells eerder beschreven expertise in verband met kleuren en juistheid van controle werd hij ettelijke weken naar Californië in de Verenigde Staten gedetacheerd om de *Notacheck* op punt te stellen.

Telkens dat het toestel in een land ingang vond, werd Marcel aldaar voor 1 à 2 maanden gedetacheerd. Zo kwam hij onder meer in Milaan, Oostenrijk en Kiev in Oekraïne. Zijn laatste opdracht werd Kazachstan, maar die weigerde hij omdat zijn echtgenote Mariette toen al ziek was en hij niet zo lang bij haar wou weg blijven.

Marcel ging in mei 1992 met pensioen.

⁴ Dit bedrijf werd in 1913 door Amand Vanneste opgericht, vanaf 1931 door zijn zwager Romain Brel (1883-1964) bijgestaan. Deze laatste was de vader van Pierre (1923-2001) en Jacques Brel (1929-1984), de

zanger. Jacques Brel werkte er ook van 1946 tot 1953, hiertoe verplicht door zijn vader omdat studeren niet vlotte.

Op 24.11.1957 wordt Marcel Belgrado kampioen met gele kanaries bij de vogelclub Ornita Laken - Jette met vijf opeenvolgende eerste plaatsen.

Naast zijn gezin en de gemeentepolitiek had Marcel ook enkele opmerkelijke en levenslange hobby's.

Hij heeft altijd gefietst, onder andere bij de Bosbeekse Trappers, opgericht in 1969 met als clublokaal *De Volle Pot* op de Brusselsesteenweg in Brussegem.

Hij werd er tweemaal clubkampioen en in de periode 2007-2012 werd hij zelfs kampioen bij de burgemeesters, die wedstrijd werd toen in Wolvertem gereden.

Marcel werd ook tweemaal sportlaureaat van Meise.

Tot op vandaag fietst de kranige, weldra 90-jarige Marcel met enkele vrienden enkele keren per week 40 à 50 kilometer.

Marcel heeft altijd een uitgebreide volière in zijn grote tuin gehad. In zijn jonge jaren deed hij zelfs mee aan schoonheidswedstrijden waarvoor hij speciale en kleurrijke soorten opkweekte.

Later was hij een welkome gast op vogelwedstrijden zoals we vorig jaar nog op de VRT-radio toevallig hoorden.

Van 1967 tot 2016 was hij voorzitter en aansluitend erevoorzitter van de vogelclub *De Goudvink* in Wemmel.

Marcel zijn broer **Georges** heeft hier eigenlijk ook zijn plaatsje.

De twee zijn burens, onafscheidelijk en toch anders. Georges was zelfstandig vloerder, onze vloerder Louis Verbelen werkte bij hem tot aan de leeftijd van 60 jaar.

In 1995 dacht Georges, ik ben even oud als Louis, ik stop samen hem. Dat draaide even anders uit want kort daarop heeft hij nog 5 jaar verder gedaan om iemand als zelfstandige vloerder te helpen lanceren.

En toen die periode voorbij was nog eens 5 jaar om Marcells' zoon, Johan Belgrado, te helpen starten, dus bleef Georges actief tot zijn 70 jaar.

Georges was daarbuiten ook boswachter, hiervoor moest hij het brevet van "officier van de politie" halen om te mogen schieten met een jachtgeweer. Hij was verantwoordelijk voor 130 ha landerijen waarvan 100 ha van Jean-François Boucquéau in Amelgem-Ossel, alsook voor het domein van Fourcroy, de Brusselse wijnhandelaar die op de Heirbaan woont.

Zowel de konijnen als de duiven brachten veel schade toe aan de erwten als die net aan het uitkomen waren, ze pikten de planten uit de grond. In die uitgestrekte landerijen hadden ze vrij spel en moest dus de konijnen en duivenpopulatie onder controle gehouden worden, zo schoot Georges een keer op een zondag 98 bosduiven, die hij dan onder familie en vrienden verdeelde.

Op een keer was er een partij Canadabomen op maturiteit gekomen en werden die geroid. De

stammen werden naar Marokko uitgevoerd., het waren mooie rechte bomen die Georges goed onderhouden en mooi gesnoeid had. Op een andere keer zaagde en kliefde Georges met de hand 100 m³ hout: de helft voor Jean-François Boucquéau op diens boerderij, de helft mocht hij voor zijn kachel houden.

George en Alice hebben samen 3 dochters waarvan er één in India aan de voet van de Himalaya woont, één dochter is gehuwd met een vooraanstaande arts en woont in Guernsey en één is gehuwd met een kinesitherapeut en woont in Rossem.

Met dank aan Marcel om de mooie verhalen met me te delen alsook aan de kinderen van Marcel en aan Ingrid voor het aanleveren van de foto's.

Rechts: de eerste eedaflegging als gemeenteraadslid in Brussegem – foto 1970.

Links: portret voor de verkiezingen van de gemeenteraad in Meise – foto 2012.

WOLVERTEMSE VLAAI

Willy Kerremans

De Limburgse vlaai staat op het punt om als streekproduct Europees erkend te worden, maar wist je dat ruim honderd jaar geleden er al een Wolvertemse variant hiervan bestond en onderwezen werd?

We nemen hier de nota's over uit het schoolschrift van Pauline Verbesselt ("*Pauline van paakes*"), die het daar als 17-jarige op 03.11.1932 neerpende.

¹ Met dank aan haar achterneef Dany Van Moer voor de verstrekte info.

WOLVERTEMSE TAART

- 1/2 kgr. bloem
- 1/4 l. melk
- 25 gr. gist
- 50 gr. suiker
- zout
- kaneel

De gist breken met suiker, een snufje zout en kaneel en er de bloem onder werken.

Het deeg 1/2 uur laten rijzen op een warme plaats.

Het deeg uiteen rollen op een tafel die bestrooid is met bloem.

De vlaaiplaten inwrijven met vet of boter en verwarmen.

De platen vullen met het deeg en nog een weinig laten rijzen.

Doorsteken met een vork, vullen met gelei, confituur, appelmoes, rijst- of vanillepap en in den oven bakken.

Paulina Elisabeth Petrus Verbesselt ¹ (*Borgerhout 14.11.1914 – Wolvertem 01.02.2006*) stamt uit een Wolvertems landbouwersgezin, maar werd te Borgerhout geboren omdat haar moeder bij het begin van WO1 een vluchteling was.

Ze was haar hele leven leergierig en ambitieus (sociaal, politiek, literair,...) en wou haar traditioneel familiaal milieu ontvluchten ("*ik wil nooit met een boer trouwen!*").

Eind jaren 30 was ze medisch secretaresse bij een Duitse arts in Antwerpen, maar bij het begin van WO2 werd ze door haar ouders onder druk gezet om "uit veiligheid" terug bij hen in Wolvertem te komen inwonen.

Sinds dan verbleef ze op de boerderij in de Neromstraat 76 en verzorgde daar haar ouders en haar eveneens ongehuwde broer verder tot hun overlijden.

Het feit dat ze zich nooit vrijelijk had kunnen ontplooiën, maakte dat ze op het einde een warme, maar wat teruggetrokken persoon werd...

De banketbakker (en oud-burgemeester) Frans Kerremans experimenteerde met dit recept en ontwikkelde er een verbeterde versie van:

Taartdeeg (3 à 4 taarten):

- 1/2 kg. witte bloem;
- 200 gr soloboter;
- 2 dl. melk;
- 40 gr. gist;
- 25 gr. suiker;
- 10 gr. zout;
- een geklopt ei;
- snuifje kaneel, volgens eigen smaak.

Taartvulling:

- appelmoes;
- één geklopt ei en één dl melk mengen;
- 10 gr. goede boter;
- vanillepap (→ zie apart stukje verder);
- één geklopt eitje.

Bereiding:

Geén koude boter gebruiken: haal deze vooraf uit de koelkast, zodat boter kneedbaar is.

De lauw opgewarmde melk en de gist mengen.

Maak met de bloem een kuiltje. Giet er stapsgewijs de mengeling in van melk en gist.

Kneed vanuit de binnenkant het kuiltje, de bloem en de stapsgewijs de melk. Verwerk er het ei, de boter, de suiker en als laatste het zout in.

Kneden tot één geheel, een vaste deeg. Vaste deeg betekent droog, niet te nat plakkerig.

Laat een 10-tal minuten rusten.

Het deeg in 3 à 4 halveren voor een taartvormen van een 25-tal cm diameter.

Het deeg uitrollen op een tafel bestrooid met bloem. Eerst met de hand het deeg in een cirkel duwen, daarna rollen met een deegrol tot een ronde cirkelvorm.

De ovenplaten inwrijven met boter, en het deeg er in leggen. het deeg doorsteken met een vork.

Vullen met een dun laagje appelmoes. Hierop 3 eetlepels van de mengeling van het geklopt ei en melk bestrooien. Hier en daar kleinte klontjes goede boter leggen.

Hierop een laag vanillepap aanbrengen (ook banketbakkersroom genoemd). Liefst met een

bakkersspuit, en begin vanaf de buitenrand naar het midden toe.

De deegranden inwrijven met een geklopt eitje. De rest van het geklopte eitje besprenkelen over de vanillepap.

Gedurende 25 à 30 minuten bakken in een oven van 200 à 210 °C.

Gebruik taartvormen zonder geribde randen, maar met randen die naar de buitenkant schuin staan.

Taartvormen goed inwrijven met boter, en bestrooien met bloem. Hiermee krijg je de taart goed uit de vorm na de baktijd.

Vanillepap of banketbakkersroom:

- Vanillepoeder 50 gr.;
- Melk: 6 dl. voor een vaste vulling voor soezen, neem 7,5 dl. voor een lossere taartvulling;
- 75 gr. kristalsuiker;
- 1 ei.

Bereiding:

De melk en de helft van de suiker opwarmen

De andere helft van de suiker met het vanillepoeder en het ei tot een vast geheel kloppen.

Aan dit laatste een beetje van de warme melk toevoegen.

De warme melk verder opwarmen tot kookpunt, maar oppassen voor aanbranden!

Bij de kokende melk dan de rest van het geklopte vanillepoeder toevoegen, het vuur afzetten, goed roeren.

Het mengsel is dan onmiddellijk klaar.

VAN DE BRUIT EN DERGELIJKE

Frans Meskens

Ook in het Nederlands hebben woorden soms een verrassende oorsprong en betekenen ze niet altijd waar ze op het eerste zicht schijnen naar te verwijzen...

Wie wist dit van deze simpele woorden?

Bruid — ook bruit

In verbogen vorm *BRUITE*, een zelfstandig naamwoord, meervoud *bruiten*.

Een woord dat reeds in de middeleeuwen, in Brabant, voorkomt (*bruut*, doch ook in den verbogen vorm *bruyen* en *bruyte*).

Zie STALLAERT en VERDAM: *en dat zeker wel verwant is met brui en een of meer der aldaar genoemde woorden. Denkelijk zijn de onderstaande betekenissen. ontstaan uit eene meer algemeene: draf, vuile vloeistof, poespas – wellicht: water waarin iets gekookt, waarmede iets klaargemaakt is; vergelijk BEER en zie BROD, en verder BRUI.*

1) Draf, spoeling, varkensvoeder.

Bruyd. Holland.

Colluio; colluies: colluies ex vasis quae porcis datur.

Bruyt, af-spoelinghm – washing which one gives to swine (HEXAAM) — Dat nyemant die vuylicheyt van eenighe beesten-messie, Verckenskotten, bruyte van zeemstouwers [...] ter straeten vuyt, oft in den stroom leyden mach (Costumen van 's Hertogenbosch).

2) Vloeibare beer, menschendrek, „Stercora liquida”.

In Holland gedurende de 17de eeuw veelal verbonden met vuil in de uitdrukking: *de vuile bruid uitdragen* enz., *den beerput ruimen*.

Vooraf in woordspeling met *bruid* en vergelijk: *bruiloft*.

Hij zal 's nachts de vuile bruid vergezelschappen — 't Zal 'er stinken. Zo geschied als drek geroert word. Getuige zy de Bruid, wanneer de wijngaard onder de aarde word gesneden. Dit

word toegepast op een vuile zaak – *Een guyt, die by nacht uytdraeght de vuyle Bruyt – ick reecken meester, dat ick ook ben by de nacht, van vaer en moer gemaect, en niet van selfs gekomen: want dickwils heeft mijn moer de vuyle bruyd genomen, en wegh gedragen, tot de burgers haer gerijf, so langh, tot dat de jongers gespannen hadden stijf een touw, en zy niet denckend op de fieltery ginck treden tot dat zy bey met dreck, in 't hol quamen beneden (V. ARP, Claes Klick).*

In de volgende plaats is „eene bruyt” blijkbaar een scheldnaam voor een (manlijk) persoon. De verbinding met beer en slijk geeft aanleiding het hier te vermelden; wellicht is hier ditzelfde woord bedoeld (al is de juiste betekenis voorshands niet helder), wellicht een ander, te weten Frans: *brute*, dat in 't Middelnederlands meer voorkomt voor: onnoozele bloed, stommerd (VERDAM).

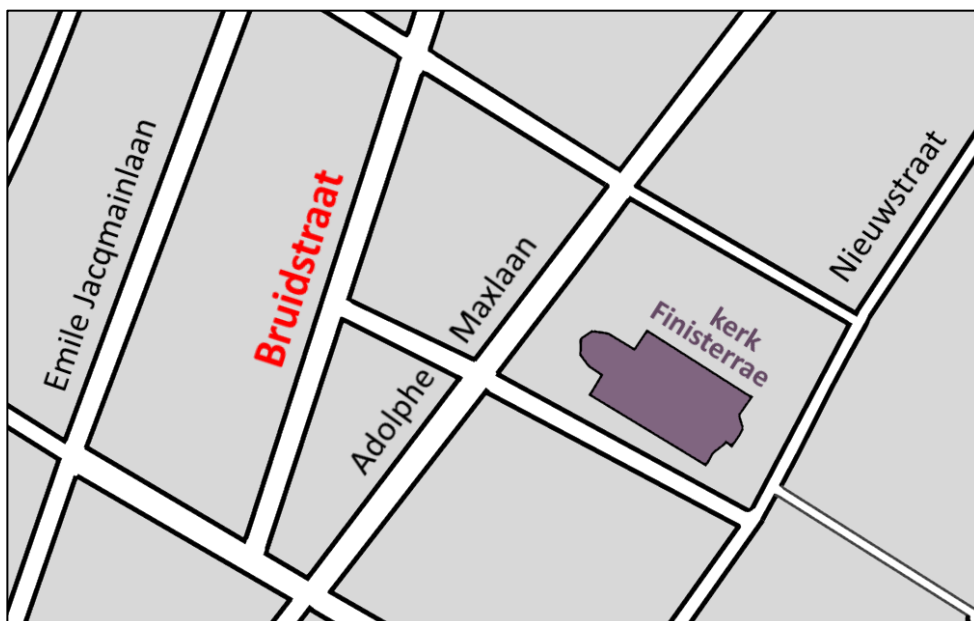
Of moet men hier denken aan de bij *BRUIEN* vermelde scheldwoorden? *Item, we den anderen verspreket in warcke ofte up der reysse uth ofte toe huys mit schantlycke woerden, ende hetet hem toe wesen ene bruyt ende voert mede van scheltwoerden, de den anderen, [...] mit beer ofte mit water begetet, ofte mit andere vuylen dingen, mit slijck ofte mit cluyten warpt, ofte mit beer stortet, [...] de hevet verboert (in Versl. O. Vaderl. Rechtsbr. Ommelanden, anno 1425).*

En in Brussel...

De 'Bruitstraat' te Brussel gaf uit op de Zenne en langs daar gingen de Brusselaars hun beerput lozen in de Zenne...¹ zie ook de verordeningen dien omtrent.

hedendaags Nederlands, drek of uitwerpselen. En ja hoor, "bruyt" werd "bruid", door de Franssen klakkeloos vertaald als "fiancée". In 1615 verplaatste men het stort en werd de weg bestraat en voorzien van kaaimuren. "

¹ Zie ook: www.eBru.be: *In de 13de eeuw was dit slechts een aardeweg op de Zenne-oever, bekend als het Zennestreetke en later als het Straetken van de Derden-Ordenen. In 1393 werd op deze plaats een zogenaamde "Bruyt" ingericht, letterlijk een stortplaats van, in*

Bochard, zegt op blz. 196 *“Rue de la Fiancée... n’était anciennement qu’un étroit passage nommé ruelle de la Senne ou ruelle Tiers-Ordre”*; maar hij rept niet over de oude benaming: de *Bruytstraat*, later verkeerd gespeld als de *Bruidstraat*...

Maar dat heeft Piet Van Nieuwenhuysen, netjes uit de doeken gedaan: *“In de middeleeuwen noemde men die plaats “de bruyt”; d.i. ‘drek, uitwerpselen... Vóór 1625 werd hier het vuilnis samengebracht en in de Zenne geworpen; na die datum werden de uitwerpselen naar “de Mestbak” gebracht; de Drekstraat is dus een Bruidstraat geworden....”*.

Bruyt: het woord ‘bruyt’ (drek, uitwerpselen, enz....) is etymologisch verwant aan: *brul, brouillon, brouillard, briel, bruul, breugel, brui en brij* (pap): meestal duiden ze op een moerassig, drassig gebied of toponiem, cfr. ‘broek’ waarvan de naam *Broeksele* (Brussel) is van afgeleid.

En de groentenkwekers uit het “*Broek*” waren de ‘*broekozen*’, *les broekois*, dat later door metathese “*perkoos*” is geworden

Perkoos ~ broekoos

Een *broekoos* is oorspronkelijk een bewoner van het broek, die zich daar vooral toelegt op het kweken van groenten, niet alleen voor eigen gebruik, maar evenwel voor de verkoop in de stad (vooral Brussel).

De etymologie van Brussel is dan ook niet toevallig: “*broek-sala*” (cfr. bruxelles), wat ‘woonplaats’ in het ‘broek’ of ‘moeras’,

betekent. De broekozen vinden we dan ook meestal in de broeken, rondom de hoofdstad.

Paul Lindemans citeert hierover het volgende: *“In 1397 sluit het Kapittel van Sint-Goedele te Brussel een concordaat af met de ingezetenen van haar tiendensingel binnen en buiten de stad, over de tienden van*

de landerijen die vroeger korenland waren en nu “broekoos-hoven” zijn. De broekozen zouden alle drie jaar in geld betalen...” – *“Op den 15 Februari 1690 wesende den 6den dagh naer de nieuwe maen heeft eenen deken van de boerkoysen geadviseert...”*.

Ook van hem: *“Het meest typische voorbeeld hiervan is het geval van de Brusselse broekozen. In de 14de eeuw waren deze nog binnen de muren van de stad gevestigd, in de broeken van het Orsendaal (het stadskwartier dat zich uitstrekt in het lage gedeelte tussen het centrum van de stad, de Schaarbeekse Poort en het huidige Noordstation, en waarvan de straatnaam Broekstraat nog de herinnering bewaart). Een eeuw vroeger was de bodem, waarop hun hovingen lagen, nog grotendeels verbouwd met broodgranen. De bewoners heetten toen broekoizen – een woord dat semantisch hetzelfde is als het Frans maraîcher: marais (moeras) = broek - omdat zij in de gunstige bodem van een broek (vochtig land door kunstmatige waterafvoer ontwaterd) hun bedrijf uitoefenden.*

In latere eeuwen weken zij buiten de muren van de stad: naar Molenbeek, Anderlecht, Sint-Gillis en Schaarbeek. Van daaruit werden zij in de 18de en 19de eeuw verder verdrongen naar Dilbeek, Berchem, Zellik, Evere, en bevoorraadden de steeds maar groeiende hoofdstad met hun producten (meestal groenten).

Thans omvat het gebied van de broekozen: de kantons Asse, Lennik, Wolvertem en Vilvoorde, waar zij in het noorden aansluiting hebben op de hoveniersbedrijven van Leuven en Mechelen.

1673: "op Sint-Mertensmisse heeft gesien dat N. meester-boerkois behoorelijck heeft gesalveert sijnen hartesocken (d.z. artisjokken) uytten hoff,...".

Bij ons is *broekoos* of *boerkoos* enkel gekend onder de naam *perkoos* (*perkoeës* of *perkoeëzen*).

De naam heeft niets te maken met "cossaer" (eigenlijk: *kotsate* of een kleinere boer die een kot bewoont, in tegenstelling met pachters, ingezetenen op grote hoeven of pachthoven).

Deze vorm *perkoos* heeft eerder voor de nodige verwarring gezorgd: sommigen meenden er de afkomst in te zien van het Franse: "*précocé*" = vroege groente.

In de Verslagen en Mededelingen der Kon. VI. Acad., juli 1927, blz. 619, verscheen een merkwaardige studie over het woord 'berkoos'. Isidoor Teirlinck, steunende op oudere schrijfwijzen, als *brouckoijs*, *brouckoysembacht*, uit de Brusselse Ordonnanties van de 14de en 15de eeuw, stelt hierin de nieuwe etymologie voor.

Jan Lindemans wil hiermee een uitspraak van Victor Michielsens, eerder in het tijdschrift ESDB geformuleerd – *Perkozen* of *prekozen*: hoveniers rondom Brussel die de vervroegde groenten (*précoces*) ter markt brengen [de huidige meest gangbare graphie *boerkoozen* is allergekst.] – rechtzetten.

Volgens I. Teirlinck heetten de *warmoezeniers van Orsendal* (nabij de Broekstraat en het Poeltje), in vroeger dagen, *broeckoijsen* d.i. bewoners van het broek (marais).

Het woord is samengesteld met de beklemtoonde Franse uitgang: 'oijs, -ois'. Het suffix 'oijs, oys, ois, oes, oos,' vinden we geregeld terug in Franse samenstellingen: zoals *Bruxellois*, *bourgeois*, *Gantois*, *Namurois*, *Liègeois*, enz... alsook in het vernederlandste 'fransoos, fransozen'.

De bewoners van het Zennedal, hoveniers en groentekwekers, *broeckluden*, *cabuysiers* (kwekers van kabuiskolen), enz... vormden reeds in de 14de en 15de eeuw, het ambacht van de broeckoyzen.

We willen er hier ook op wijzen dat de groentekwekers in de omgeving van Parijs eveneens *marâchers* (marais = broek), werden genoemd.

*Broeckoy*s, later naar *broekoos* geëvolueerd, is door metathesis van de 'r', *boerkois* of *boerkoos* geworden, en dit reeds omtrent het midden van de 17de eeuw.

Door verdoffing van de onbeklemtoonde lettergreep ontstond het huidige *berkoos* en *perkoos*.

In de Costuymen van Aelst (1770) vinden we een afwijkende vorm; "*pourcois*", die mogelijk de volketymologische invloed van het Frans *pourquoi* heeft ondergaan.

We mogen niet vergeten dat Brussel tot in de 19de eeuw hoofdzakelijk Vlaamssprekend was, zie hierover de bijdragen van Paul De Ridder.

In de gemeente Vorst (Brussel) vermeldt Albert Van Lil een *Vroegegroenten-straat*. Ze werd aangelegd in 1903 als: *rue des Maraîchers - Brekoezenstraat*.

Een *rue des Maraîchers - Warmoezenstraat* bestaat ook te Sint-Agatha-Berchem.

Uit 1820 vindt A. Van Lil nog te Vorst: "*Henricus Robie, bourkois*". Thans komt praktisch nog uitsluitend de schrijfwijze *boerkoos* voor.

Bruï

1654: van *bruien* (stoten).

De brui aan iets geven; (verouderd:) *de brui van iets geven*: het opgeven, laten varen, niet voortzetten.

Daar heb je al de brui: daar is de hele rommel.

Beer uit de beerput (aalt) is hier ook niet ver af...

Bruï is verwant aan "*bras*" (brouwen), *brogel - breughel*, *brouillon* (kladschrift), *brouillard* enz...

De "brui(d)"straat te Brussel was de straat waar men de beerputten ledigde in de Zenne – en dus niet te vertalen als *Rue de la jeune mariée*... ondertussen wel gecorrigeerd.

"*brogilo*", *bruul*, *bruel*, *brogel* (Kleine en Grote Brogel) is te omschrijven als een moerasachtige of poelrijke grond – Kiliaan (1599)

Zie ook *broddelen* en "*brouette*" = kruiwagen of (*bruiwagen*), 'brol'.

Bruel (bruël?)

Zelfstandig naamwoord, mannelijk.

Middelhoognederlands: *brüel*; Oudhoogduits: *brôil*; Hoogduits: *brühl*.

Weide, beemd; synoniem van Hoogduits *aeue*; Middelnederlands: *mersc*.

Den klijnen beempt aen doude cluse ; den bruel; noch een stucke beempts (oorkonde van Helmond 221).

Brouwet (brouet, bruwet, bruët)

Zelfstandig naamwoord, mannelijk.

Van Frans: *brouet*, verkleinwoord van *breu*, Middellatijn: *brodium, brodum*.

Zie verder Littré en vergelijk Hoogduits *brühe*, ons *brui*. Zie ook Franck op *bruien*, en *bruuwech*.

Vloeibare spijs, bouillon, ook afkooksel, aftreksel, natuurlijke jus.

(Hi) behoort te hebbene in synen handen enen grooten lepele [...] om te prouvene de pottagen ende brouwetten – Wachte hare, alsi edt bruedt, datse hare vingre over dledt daer in en steke – Tempert met bruwette van den visschen – Tempert met watere van den bruwette – Maect een bruwet van pepere, van soffraen ende van anderen cruden...

En voor alle duidelijkheid...

Op het eerste gezicht is er geen correlatie tussen de 'bruyt' (mesthoop) en de 'bruid' van bruidegom, bruiloft, enz.

Alleen is er de uiterlijke vorm: in het Middelnederlands "*brut, bruut*" (= jonge vrouw, 1263), in 1290 heeft het zelfs de betekenis van 'bijzit'.

In het Oudsaksisch en Oudhoogduits *brud, brut*, betekent het 'jonge vrouw': Engels 'bride', en Duits 'Braut'.

Bruid, als jonge vrouw in de ondertrouw, komt zeer laat voor in het Nederlands, namelijk pas in de 19de eeuw.

In de betekenis van 'pasgehuwde (jonge vrouw)' zien we het reeds na de 16de eeuw, opduiken.

In het Grieks "broutides", bedoelt men 'de gehuwde dochters', mogelijk is de oorsprong daar te zoeken.

Bibliografie:

- Eugène BOCHART, *Dictionnaire Historique, des rues, places,... de Bruxelles, heruitgave 1981, Editions Culture et Civilisation, Brussel.*
- Piet VAN NIEUWENHUYSEN, *Gids voor Oude Brussel, Uitg. De Standaard, Antwerpen, 1988 (Piet is jarenlang hoofdbibliothecaris geweest aan de K.U.B. en historicus).*
- Frans MESKENS, *Brabantse Woorden, in ESDB, passim.*

GEZOCHT

Een van onze vaste medewerkers is een artikel over de veldwachters in Wolvertem aan het voorbereiden, maar er ontbreekt nog een foto (liefst in uniform) van

DENIS DUMOULIN (1866-1945) (in dienst van 1892 tot 1914)

Kan U helpen?

Neem even contact met ons op via erfgoedberla@live.com of geef een telefoontje naar onze voorzitter Jan Verbelen: nr. 0478.69.55.30.

Met hartelijke dank bij voorbaat !

Den beiaard
TAVERNE - RESTAURANT

keuken open van 12u tot 22u
dinsdag en woensdag gesloten - open op feestdagen

Brusselsesteenweg 48 - 1860 Meise - 02 269 70 04

PAPIERWAREN - DAGBLADHANDEL

lotto
TABAK • SPEELGOED

huis
CALLEBAUT

Luc en Nadine

**Brusselsesteenweg 33
1860 MEISE**

maandag - vrijdag
06u15 - 18u00
zaterdag
07u00 - 18u00

Tel.: 02 269 27 25

Van Ossel
Keukens, badkamermeubelen & inbouwkasten

Wilgenlaan 17 bus1
1861 Wolvertem (Meise)
Tel: 02/269.91.02
E-mail: van.ossel.keukens@telenet.be
www.vanosselkeukens.be

ilwa

M
timaya

BROOD EN BANKETBAKKERIJ

Hoogstraat 87 - 1861 Wolvertem
02 310 55 68 - bartdenbakker@timaya.be

CAFÉ OSSEL-STAR

Bij Nico & Sofie

Kasteelstraat 12 – 1785 OSSEL (Brussegem)

052 57 01 60

Openingsuren: MAANDAG - DINSDAG - DONDERDAG - VRIJDAG - ZATERDAG vanaf 10 uur
ZONDAG vanaf 8 uur (april - september) of vanaf 8.30 uur (oktober - maart)
op WOENSDAG zijn we gesloten

zeer ruim zomerterras - aparte kinderspeelhoek
biljartzaal - zaal voor vergaderingen en feesten

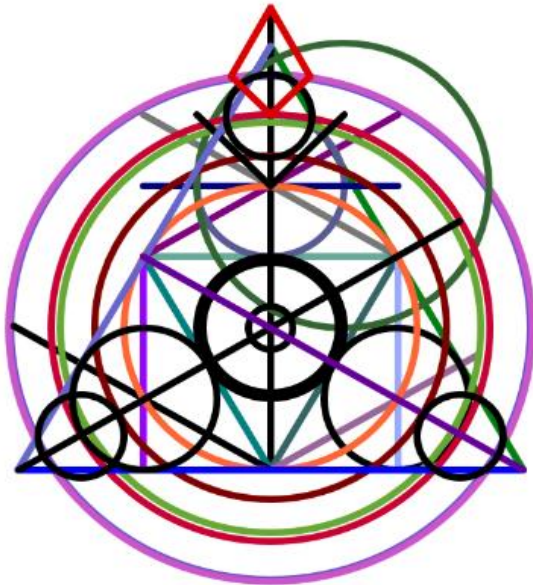
www.archi-tect.be bv bvba

Ingeschreven bij de Vlaamse Orde van Architecten, stamnummer B400222

1860 Meise & 1000 Brussel

email@archi-tect.be T. 0475.529.910

Architect Walther DeCleyne + speciale technieken

ARCHITECT

SOMEONE WHO SOLVES PROBLEMS
YOU DIDN'T KNOW YOU HAD
IN A WAY YOU DON'T UNDERSTAND!
ALSO WIZARD, MAGICIAN

SENSE OF CO-HOUSING WITH NATURE®

DAKWERKEN

LANIN W.

Begonialaan 10
1853 Strombeek-Bever

email: willem.lanin@skynet.be
Tel./Fax: 02 267 83 06

WIT SYMPATHIE

Verzekeringen

Uw KBC-Verzekeringsagent, altijd een stapje voor

Wij helpen u graag.

- ▶ [Verzekeringen voor u als particulier](#)
- ▶ [Verzekeringen voor uw beroepsleven en voor ondernemingen](#)
- ▶ [Hoe schade aangeven?](#)

Vestiging Wolvertem

VEILINGLAAN 12 - 1861 WOLVERTEM
T.+ 32 2 269 33 02

wim.van.campenhout@verz.kbc.be
<https://www.kbcagent.be/zvc>

Vestiging Londerzeel

MECHELSESTRAAT 20 - 1840 LONDERZEEL
T.+ 32 52 30 33 58

wim.van.campenhout@verz.kbc.be
<https://www.kbcagent.be/zvc>

4 redenen om klant te zijn bij KBC

Kies de zichtrekening die het best bij je past

Van gratis tot heel veel extra's. Open nu online en je krijgt dadelijk je rekeningnummer.

Simuleer je hypothecaire lening

Bereken in 2 minuten hoeveel je woonkrediet of hypothecaire lening kost.

Advies nodig? Op kantoor en... bij je thuis

Advies nodig en geen tijd om naar je kantoor te gaan? Met (video) chat staan onze experts voor je klaar tot 22 uur en op zaterdag tot 17 uur!

Wat is KBC Mobile?

De referentie in de banksector. Al meer dan een 600.000 klanten gebruiken KBC Mobile voor hun banktransacties. Download KBC Mobile nu!

KBC BANK MEISE

BRUSSELSESTEENWEG 19 - 1860 MEISE

Tel: + 32 2 272 72 00

Fax: 02 272 72 01

meisel@kbc.be

Maandag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Dinsdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Woensdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Donderdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Vrijdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak

Ontdek het volledige aanbod

[Betalen en zelf bankieren](#)

[Spaarproducten](#)

[Pensioensparen](#)

[Beleggingsproducten](#)

[Lenen](#)

[Verzekeren](#)

70

1949 - 2019

Banden ROELANTS
ceva tyre network

Merchtemsesteenweg 154

1861 Wolvertem (Meise)

Tel.: 02/269.11.99 - info@bandenroelants.be

www.bandenroelants.be

Aanbevolen door alle leasingmaatschappijen